

בדברי אהר

פרשת כי תצא תשפ"ה

שנה ל"ב ג'ליון ו'
ג'ליון מורחב לדגל השמחה בחצר הקודש

הרה"נ מוציש"ק ר"ת

י-ם 6.22 7.34 8.14

ב"ב 6.38 7.36 8.12

1464

יו"ל ע"י מכון "דובב מישרים"

ת.ד. 5262 ירושלים

אמרות טהורות

מספח"ק על פרשת השבוע

נא לשמור על קדושת הגליון

דברי התעוררות

מכ"ק מרן ראש הישיבה זצוק"ל

ערש"ק פ' ראה שב"ק מברכים אלול תשנ"ט

דכהונה דהשטן מגיע אל האדם קודם עשיית המצוה ואומר מה מצוה זו, שמקטין בעיניו בעשיית המצוה, וכי מה יהיה לך לתועלת מזה שתלמד שבוע שבועים, במה כבר תספיק ותגדל מזה יותר, ואפילו אם כן, וכי אני צריך להיות בדוקא המתמיד של הישיבה? וע"כ בא אליו בעצות שונות לרפות את הזמן או לילך וללמוד בבית מדרש אחר שלא יהיה בולט לימודו, וכל זה מעצת היצר,

וב"ה אלו שהתגברו על זה וישבו כאן בביהמ"ד במשך הזמן הזה בלימוד בהתמדה, ועוררו עי"ז לאחרים גם כן, ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, בודאי שזכותו של מרן זצוק"ל שהשקיע כל חיותו בישיבה"ק ואשר הם היו כעת בעזרו בחיזוק הישיבה, ודאי יעמוד להם, וכפי שידוע לכל הנהגתו בהטביעו בתלמידיו תורה ויראת שמים, וכמו שדיבר אתמול האדמו"ר מויד'ניץ שליט"א [הישועות משה זצ"ל] שהיה כאן בישיבה"ק בהתפעלות עצומה מתהלוכות מרן זצוק"ל הרי ודאי יהא בעזרו.

וכאמור מהרה"ק מפרימישלאן זי"ע על סוף דברי רש"י דלאחר מעשה המצוה בא היצ"ר בטענה מה טעם יש בה, שמראה לאדם את גדלות עבודתו ורוצה להפילו ע"י התנשאות, וצריך כל אחד לדעת שאין לו במה להתנשאות על אלו שנתרפו בבין הזמנים, ועיקר כחם להתחזק בזמן הזה בלימוד התורה היה רק בסיעתא דשמיא, ועל כן צריך להיות מודה על העבר ומבקש על העתיד.

הרי עומדים אנו לפני הימים נוראים, הרי אף שבישיבות שבליטא נהוג

הבין הזמנים הרי בחסידישע ישיבות אין המקום לזה בפרט שבהגיע ימי הסליחות נוסע כל אחד לרבו, הרי צריך לזה הכנה דרבה בתורה ויראת שמים, וכאן המקום להעיר אשר ישנם בחורים אשר עד היום האחרון קודם נסיעתם יושבים בתורה ועבודה כראוי להכנה לקראת הימים נוראים, ויש כאלה אשר כהכנה לנסיעתם טרודים ימים ושבוע קודם, וצריך כל אחד להתחזק בתפילה ובבקשה על הימים הבאים שיהיו לרחמים ולרצון ולישועה לכלל ישראל, ונוכה לכתיבה וחתומה טובה אמן.

איני בא כעת לדרוש בפתיחת זמן או בסיום הזמן אלא דברים אשר הזמן גרמא להם, הנה בימים כתיקונם מי שזוכר ימים מקודם בהגיע שבת מברכים אלול לא היו צריכים לשום דברי התעוררות והתחדשות אף ללא בין הזמנים וללא חופש עצם הזמן עורר את כל אחד ואחד בנקודת לבבו לידע כי לא עת לחשות כאשר עומדים לפני הימים נוראים שיה"ר שיהיו לרחמים ולרצון היה כל האויר משתנה.

והנה כנהוג אצלינו אין הדרך לשבח ולרומם בחור בפניו כי כן היה דרכו של מרן זצוק"ל כי אף שאחרים נקטו זאת לדרך בחינוך התלמידים אשר בזה יורז עצמו לגדול בתורה, ואחרים נקטו בגוזמאות לומר על בחור שהוא חצי רעק"א או גאנצער רעק"א, אולם

מצד שני זה מביא התרחבות והתנשאות ובפרט אצל בחור שאינו חכם כל כך אזי לוקח את הדיבורים במלא הרצינות וזה גורם להרס וחורבן, אשר על כן לא זו היה דרכו, ומסופר על הרה"ק בעל החידושי הרי"ם שהיה חסיד אצל הרה"ק רבי משה מקאזניץ זצוק"ל ופעם אחת נשק לו על מצחו, ועוב החי' הרי"ם אז את קאזניץ ונסע לפרשיסחא, ואמר שאינו צריך לרבי שינשקו אלא לרבי שינשכנו, כי עי"ז זוכים לגדול ולישר א"ע.

אולם לכל זמן ועת לכל חפץ כהיום בזמן אשר נעשה רפיון בישיבות בענין בין הזמנים ונסיעות לחופש הרי הזמן להעריך ולהכיר לכל אחד אשר אחז דרכו בתוקף לישב בהתמדה וישנם כאלה אשר הוסיפו בלימוד ולא פסק פומם מגירסא, ויש כאלה שלקחו מהם מוסר אח"כ ואף שהיה אצלם

בתחילה ברפיון לאחר מכן נתיישבו בהתמדה, ע"כ חשבתי שכאן המקום לומר לפני הבחורים אשר נמצאו כעת בביהמ"ד שידעו שאלו שניצלו את הזמן הזה לתורה ויראת שמים אשריהם ואשרי חלקם שזכו לשבת על התורה והעבודה ולא להיסחף אחר עצת היצר, והרי הם דוגמא לכל אחד ללמוד וללמד בתורה וביראת שמים.

וכאמור לעיל בגנות הגאות וכפי שידוע מהרה"ק הרבי ר' מאיר'ל מפרימישלאן זצוק"ל זי"ע"א שאמר בפ' רש"י בפ' חוקת דהשטן ואומות העולם מונין את ישראל מה מצוה זו ומה טעם יש בה

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל וחדוה נשגר בזה בהדרת כבוד

ברכת מולא טבא וגדא יאה

למעבש"ת מורנו נשיא הישיבה שליט"א

לרגל השמחה בחצר הקודש שמוחת נישואי הנכד החתן פע"ח

הרב ברוך שמעון שליט"א

כן בנו ידידות עוז הספור בלב ונפש למען ישיבה"ק

הרה"ג רבי יחיאל נתן שניאורסון שליט"א

חתן הגד"צ רבי יצחק צבי וואגשאל שליט"א

עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ג ר' יו"ט צבי גליק שליט"א

משנחת ישיבת מאכניוקא בעלזא

נ"י להרה"ק ה"א אהבת ישראל" מויד'ניץ זי"ע ולטעלה בקודש

יה"ר ויהיה לבנון עדי עד לתפארת בית אבות"ק, ויראו מהם ומכל יוצ"ח דורות ישרים מבורכים ורוב נחת דקדושה מתוך אושר ועושר וכבוד ובריות גופא ונהורא מעליא וכט"ס אבי"ר

מאהלים בבדיה נאמנה: 220 ז'איר'סון

כי תצא למלחמה וגו' (א.א.י.) י"ל עפ"י ד הגאון הקדוש מקאזניץ זצ"ל בדברי הש"ס (חולין צא) שלחני כי עלה השחר א"ל מיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו, כי הנה תכלית בריאת היצ"ר בעולם שיסית האדם לחטוא והאדם ילחם כנגדו ולא ישמע לעצתו, כי אז יתעלה האדם ויושלם וזאת תכליתו בלתי שמוע אליו, וכאשר ינוצח יאמר שירה כי פעל להשלים האדם, ומיום בריאת שמים לא נמצא איש כיעקב הולך תמים ולוחם עם היצ"ר ויוכל לו, ואז הגיע זמן היצ"ר לומר שירה להשלים כוונת הבורא אשר בראו, ואמר שלחני להודות לה, עכ"ד אמרי קדוש. וזש"ה כי תצא למלחמה על אויבך, מלחמת היצר, ונתנו ה"א בידך, הלא תדע כי בזה שבית שביו של היצ"ר עצמו, כי זה רצונו של היצר שתוכל לכבוש כדי שיושלם עבודתו אשר בראו השי"ת להטיב לאדם ללחום נגדו ולהתגבר עליו. (עצי חיים)

וזהו אם לא תפגע בה וגו' (א.א.י.) פירש רש"י הכתוב מבשרך ססופך לשנאתה, ועיין מזרחי שתמה על זאת, וכתב שלא ידע מהיכן דרשו חכמינו ז"ל ססופה לגרשה, הא לגופיה הוא דאתא ללמד שישלחנה לנפשה ולא ימכרנה בכסף, והניח בקושיא ע"ש. אך יש לבאר, על פי מה שכתב חב"ש (באבן העזר סי' קכ"ז), הטעם שכותבים בגט "ירח" ובכתובה כותבים "חורש", משום דאצל ירח כתיב לשון גירושין, דכתיב גרש ירחים, ואצל קידושין כתיב לשון חודש, כי יקח איש אשה חדשה. וקייחה היינו קידושין, אם כן למה כתיב אחר כך ובכתה את אביה ואת אמה "ירח" ימים, והוי ליה למימר חודש ימים, והשתא יש לומר דמכת הדיק הזה הוכיחו חכמינו ז"ל דהכתוב מבשרך ססופך לשנאתה ולגרשה, משום הכי אמר לשון ירח כמו בגירושין, כי באמת יפת תואר בקושי הותרה לו.

וראית נשביה (א.א.י.) דקדק אחד מן התלמידים מדוע אמר דווקא כאן דברה תורה כנגד יצ"ר. הרי כל המצוות הם כנגד יצ"ר, דהקב"ה ברא התורה תבלין כנגדו כדאי' (בקידושין ל), ונ"ל ליישב דידוע שיצ"ר מסית כנגד כל דבר שצויה הקב"ה, אם צוה לעשות הוא מסית שלא לעשות ואם צוה שלא לעשות הוא מסית לעשות. הנה כאן ידע הקב"ה שאם נאסרנה, יסתניו היצר לישאנה. ובמלחמה לא רצה הקב"ה שיהיה גם מלחמת היצר, שלא יתקיים ולא יראה כך ערוות דבר ושב מאחריו, ע"כ נתחכם הקב"ה והתירו ואז יסתניו היצר נגד התורה שלא ישאנה, ובאמת זה רצון הקב"ה, זה שאמרה דברה תורה חכמה כנגד היצ"ר. (הרבי' העשיל אב"ד קראקא)

ולקחת לך אשה. פירש"י לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע. פירוש, כי בלא יצ"ר א"א להיות חדותא דשמעתא ופולפולתא דאורייתא, וזה הפ' לא דברה תורה שאין יכולין לומר תורה אלא כנגד יצ"ר בלתי אם היצ"ר עומד כנגדו ואז יש לו חדותא דשמעתא. גם י"ל לא דברה תורה אלא כנגד יצ"ר הרע – אותיות שכנגד יצ"ר היינו הא"ת ב"ש שלו מספר קמ"ח, כי אם אין קמח אין תורה, וזהו לא דברה תורה שלא נוכל לדבר וללמוד תורה רק כנגד היצ"ר, אם נשפע קמ"ח, ובפרשה זו נרמז השפעות הפרנסה.

(רבי יהושע מד"קוב, עטרת ישועה)

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה (א.א.י.) והנה אף שידענו את סוד הדברים שיתחייב הבן סורר מיתה, ושהדבר הוא לטובתו ולטובת העולם, מ"מ יתכן שאביו ואמו לא ידעו זאת, והם יהיו סבורים שאין במעשיו סיבה מספקת להמיתו אך שאינו שומע בקולם וזולל וסובא, וזהו שאמרו בסנהדרין (נ.) אמר רבי שמעון וכו' מפני שאכל זה הטיטוס בשר ושהה חצי זוג יין האשתקא אביו ואמו מוציין אותו לסקלו, אלא לא היה ולא עתיד להיות. ולמה נכתב דרוש וקבל שכו. ומפרש רבינו המהרש"א דודאי התורה ירדה לסוף דעתו ובודאי ימשיך בדרכו זו להתדרדר מטה מטה בלי ספק, ולכן חייבתו עכשיו מיתה, אבל אביו ואמו לא יגיעו לסוף דעתו ויאמרו וכי בשביל שאכל בשר ושתה יין יסקל, ויאמרו עכשיו נער קטן הוא ואין במעשהו ממש, ואין דעתו עדיין מיושבת עליו, וסופו לחזור מדרכיו הרעים, והיה חסים עליו ומחפים על מעשיו, ולא יביאוהו לבי"ד לסקלו, ולכן לא היה ולא עתיד להיות, שלעולם אביו ואמו לא יגיעו לסוף דעתו, ולא

יבינו את חומרת המצב, וירחמו על בנם, וא"כ מדוע נכתבה פרשה זו בתורה, ועל זה מתרץ רבי שמעון "אלא דרוש וקבל שכר", כלומר שידרשו אביו ואמו מהתורה הגיעה לסוף דעתו וראוי הוא ליסקל, ועי"ז יוכיחוהו וייסרו את בנם להטיב דרכו, ואם לא ישמע להם יביאוהו לבי"ד ליסקל, ויקבלו שכר על זה. וכדאמרין (ברכות ז.) הגי נשי במאי קא זכיין שמגדלין בניהם לתלמוד תורה.

(הרר"ג ר' יצחק בלעדי שליט"א ר"מ בשיב"קה, לב בנים)

שלא תשח את האם ואת הבנים תחוק לך (ב.ב.) ודרשו חז"ל במדרש (דבר'י) אם אין לך בנים – תחוק לך. ע"י מצוה זו תזכה לבנים. ע"י מצוה זו תזכה לבנים, ואמר [הרה"ק רבי פנחס מקארין] שלכן יש לחשוף בנים לקרות פרשת שילוח הקן, שיהיה נחשב כאילו קיים מצוה זו.

וזהו אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם וגו' (א.א.י.) בילקוט, מלמד שאף המקלל נתקלל. היינו משום שבלעם אמר מברכך ברוך ומקללך ארור, נמצא אם היה ההיפוך ע"י בלעם היה גם הוא מתברך, אבל בלעם היה רצונו לקללם כדכתיב לשמוע אל בלעם, אלא באהבת הש"י לישראל הוא בעצמו היפך הברכה, אבל בלעם היה בכלל מקלל, שבאומות מחשבה כמעשה, והיה בכלל מקללך ארור.

לנכרי תשיך (א.א.י.) הרמב"ם מונה זה במצות עשה. וצ"ע, תינה להלותו בריבית הוה מצות עשה ליקח ממנו ריבית ולא להלותו בחנם, אך הא הפרשה מיירי מהלוח ונותן ריבית למלוה, א"כ מה מצות עשה ליתן ריבית לנכרי. וי"ל כאן רמז ביבוש קצירה תשבורנה, ומצוה ליתן לו ריבית, כדי שלא יעשה חסד בהלותו לישראל הצריך, משום חסד לאומים חטאת הוא לשונאי ישראל.

תמחה את זכר עמלק (א.א.י.) שמעתי בשם הרה"ק מלובלין ז"ל. שאמר, עצה לזכרון, לזכור הפסוק "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח".

כי תבא בחרם יצר ואכלת ענבים נפשך שבעך ואל כליך לא תתן (א.א.י.) יעקב נטל חלק עוה"ב ועשו עוה"ז, ואין אנו יכולים ליטול חלקנו א"כ אנו עוברין דרך עוה"ז תחלה, ואכילה שצריך לשבוע לבד זה אתה רשאי ליטול אבל לתיאבון ולתאוה אסור, וכליך מל' כלתה נפשי, ואיתא בגמ' (ברכות לה) מימרא דרשב"י אם אדם חורש בשעת חרישה וקוצר בשעת קצירה תורה מה תהא עליה, ולכאורה אם לא יהיה חרישה וקצירה אין יתקיים העולם אלא כי כתיב (משלי א) בכל דרכך דעהו שלא יהיה עיקר הכוונה על הגשמיים לבד אלא לש"ש, וראיה לזה, מאברהם שכתוב בתורה שחפר בארות ואם ה' כוונתו רק בשביל גשמיים לבד אין כתבה התורה, דהרי אם חיסר אות אחת מהתורה הוא פסולה, אלא בוודאי יש בזה סודות, וזה פ"י הגמרא אפשר אדם חורש בשעת חרישה, בשעת חרישה דייקא.

לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה וכו' וזכר את אשר עשה לך עמלק וגו' (א.א.י.) וברש"י מחז"ל אם שקרת במדות ובמשקלות הוי דוגא מגורי האויב וגו', ובמד' מצינו עוד טעמים לביאת עמלק עה"פ ויסעו מרפידים דרשו חז"ל משום שרפו ידיהם מן התורה לכן בא עמלק, ובמד' (שמות רבה) אר"י שאמרו אם ישפיע לנו הקב"ה הרבה טובה אנו עובדים אותו ואם לאו אין אנו עובדים אותו. - - - ובדרך צחות י"ל דטעמים אלו משלימים זה את זה, דהטעם שרפו ידיהם מן התורה י"ל הכוונה על מחזיקי התורה, שבעת אשר נתמעט מעט ההצלחה בעסקיהם, אז ראשית דבר מקמצין ידיהם מלהחזיק בידי לומדי התורה, ואומרים שאפשר ללמוד גם מתוך החק פת במלח תאכל וכו', וזה גם הטעם השני שהוזכר שאומרים אם ישפיע לנו הקב"ה רב טוב אז נעבדנו ונחזיק לומדי התורה ואם לא ראשית נקמץ בהחזקתם, וזה הטעם השלישי שהזהירה התורה לא יהיה לך אבן ואבן גדולה וקטנה שלך תמדוד במדה גדולה לכל הצטרכותך ולהבין תורה תמדוד במדה קטנה.

אשר קר בדרך (א.א.י.) אשר קרך היא לשון יוקר, פ"י שהיצ"ר קרך היינו שהיצ"ר מפתה אותך שתהיה יקר בעיניך, בדרך פ"י כי אתה הולך בדרך התורה, ותיקר נפשך בעיניך, ואח"ז שאל הרה"ק למה לא כתוב אשר יקרך בדרך, ואמר בלשון אשכנז: סיא איז נישט גלייך אז איין יוד זאל זיין בא דעם דרך. (עירין קדישין, רח"י)

ויזנב כן (כה יח). ע"ד (מגילה דף י"ב ע"ב) בא המלאך ועשה לה זנב, ולכאורה האין שייך דבר זה במלאך רוחני, אך הפירוש שהביא בה מדת פחיתות ושפלות ע"ד הוי זנב לאריות, ר"ל להחזיק עצמן לגרוע ופחות בין האריות, היינו אותן שהם גדולים ממך, וה"נ כאן, ר"ל שעמלק הביא אותך לפחיתות עצום, והיינו ויזנב כנ"ל, ודפח"ח. (המגיד מקאזניץ ז"ע, שפתי קדושים)

בפרשה של השבת אבידה כתוב "ואספת אל תוך ביתך עד דרוש אחך אותו". ובעובדא דלתתא איתער לעילא שגם הקב"ה מקיים בנשמות האבודים "ואספתו אל תוך ביתך", וזהו חג האסיף, "כי יצפני בסכה וה' יאספני". "עד דרוש אחך" שהקב"ה חוקר ודורש כ"כ בתוך לב איש הישראלי מבין ומאזין מביט ומקשיב עד שמגיע לנקודת הטוב שבלבו, וזה אנו מורין בסוכות כשעושים הסוכה. ובפרט בסכך שעלי חופפת השכינה מפסולת גורן ויקב, והאדם שה' עד עתה בבחי' פסולת עתה נעשה ממנו צילא דמהימנותא וכמו שפי' הצדיקים "ויחפרו עם פסיליהם" שהגויים הם יבושו עם פסולת שלהם אבל לא אנחנו ישראל, גם בהפסולת שלנו אין

"כי יקח איש אשה חדשה, וקי יחי לביתו שנה אחת", כי מזל אלול בתולה, "וכי יקח איש אשה חדשה" שזהו חודש אלול שמזלו "בתולה", "נקי יהי לביתו שנה אחת" שיחזיק ההתעוררות למשך כל השנה. (הגה"צ רבי משה וואלפסון זצ"ל, אמונת עתיד, תצא)

שמעתי מתלמיד א' משיבת חברון, שבהיותו בחור תיקן אז ראש הישיבה הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל שלא לישא נשים בחודש אלול, נכנס אליהו הבחור הנ"ל ואמר לו מה אעשה ונקבע זמן נישואי בחודש אלול? השיבו רה"י בבקשה, בשעה טובה ומוצלחת, אך הבחורים לא ישתתפו בשמחתך!. נטל התלמיד את רשות הדיבור מרה"י ואמר לו: הרי בשו"ע פסק הרמ"א דיש לישא אשה בחצי החודש הראשון, זמן מילוי הלבנה, מלבד חודש אלול שאז ישאו נשים כל החודש ככדי להרבות בזכויות. נענה לו ראש הישיבה: א"כ אבטל מיד את תקנה זו, ואכן רה"י בעצמו חיתן את בנו רבי חיים סרנא זצ"ל בחודש אלול.

(הגאון רבי יהודה לייב רבינוביץ זצ"ל, כרם חמד)

הגה"צ המשגיח רבי משה וואלפסון זצ"ל הביא בשיחת מוסר בחודש אלול תשע"ט שהרא"ש בפירושו על התורה לפרשת בראשית (ד' ט) מביא את דברי המדרש רבה כי נערה בתולה צדקת היתה, וכשירדו בני האלוהים (דהיינו הנפילים שהיו אז בארץ ויקחו להם נשים מכל אשר בחור) אמרו לה 'תשמעי לנו', ואמרה להם 'לא אשמע לכם אם לא תעשו הדבר הזה שתתנו לי כנפיים שלכם', כדכתיב (ישעיהו י' כ) 'שש כנפים לאחד', נתנו לה כנפיהם מיד פרחו לשמים ונמלטו מן העבירה ואחזה פני כסא, והקב"ה פרש עליה עננו וקיבלה וקבעה במזלות, והיינו מזל 'בתולה'. – חודש אלול הוא החודש אשר נקבע לישראל לתשובה ותפילה להתפלל לפני הבורא שיצילנו מנסינות היצר הקשים כדרך שאותה בתולה ניצלה מנסינות הנפילים, ולפיכך נקבעה בתולה זו למזלו של חודש אלול כאשר 'מזל אלול בתולה'. עבודה זו שייכת ביותר בדורנו אנו כאשר מסתובבים בעולם נפילים כה גדולים, נסינות קשים כל כך של קנאה תאוה וכבוד, ואנו צריכים להרבות בתפילה לפני הבורא 'הצילני נא', שיציל אותנו מנסינות הנפילים של דורנו אנו. כדי להימלט מאותה עבירה היתה הבתולה צריכה לקבל כנפיים ולעלות לשמים, אך אנו איננו צריכים לכך העליה לשמים נצרכת רק כאשר המלך נמצא בבית מלכותו, ולא קלה המלאכה להגיע אליו, אולם אנו נמצאים עתה בחודש אלול כאשר המלך בשדה וכל אחד יכול לגשת אליו ולבקש על נפשו, בימים אלה יכולים אנו להתייצב לפני הבורא ולהתחנן לפנינו שיצילנו מנסינות הדור, מן הראוי אם כן לנצל את הזמן בעבודת 'אני לדודי ודודי לי', לנצל את קרבת ה' אשר אנו זוכים אליה כאשר מאירה עלינו בחינת

לנו ממה להתבייש. וזהו שמתפלל דהמע"ה בהגיעו לפסוק האחרון של תמניא אפי' שהוא כנגד דור האחרון, "תעיתי כשה אובד" וגם לבקש איני יכול, לכן רבש"ע "בקש עבדך" – 'אתה תבקשני ותקיים כי מצות השבת אבידה' ואספתו אל תוך ביתך עד דרוש אותו כנ"ל. (הגר"מ וואלפסון זצ"ל)

וזור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים (כה יח). רמז הכתוב באמרו "בדרך בצאתכם ממצרים" לשון הווה, שכל דור ודור כאשר האדם מבקש לצאת ממצרים היצר הרע ולהיטהר מעוונות, באמצע הדרך מגיע קליפת עמלק לקררו מעבודתו. והוא רוצה להכניס בו יאוש ומרה שחורה רח"ל ואומר אליו שחבל על מאמציו, וממילא לא יעלה בידו להטהר לגמרי מחלאת טומאתו, ועי"ז הוא מנסה להפילו שוב אל מצרים רח"ל. לזה חייבה אותו התורה הק' "זכור את אשר עשה לך עמלק" לזכור מעלליה של קליפה זו, ולהשמר ממנה עד מאוד. ועלינו להתחזק בשמחה של מצוה, ולשוב אל ה' בהתחזקות ובביטחון לקל רחום וחנון, הנותן יד לפושעים ומיחיל לתשובת כל נפש ונפש מישראל, שנוכה לתיקון השלם.

(נחל יצחק, זוטשקא)

חודש אלול

'אהבת עולם אהבתנו', בחינת 'אהבה רבה אהבתנו'. [ע"כ מהגה"צ המשגיח רבי משה וואלפסון זצ"ל] בארה"ב היה כנס גדול של מוסדות "גידיל תורה" דחסידי גור, ודרש שם האורח מארה"ק הגאון הגדול רבי שאול אלתר ראש ישיבת שפת אמת שליט"א ודייק עה"פ (ויקרא י"א ט) את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו ובגמרא (חולין ס: ונדה נ"א:) כל שיש לו קשקשת -- יש לו סנפיר, ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת. יש לו קשקשת ויש לו סנפיר דג טהור יש לו סנפיר ואין לו קשקשת דג טמא. מכדי אקשקשת קא סמכינן, ליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר? אי כתב רחמנא קשקשת ולא כתב סנפיר הוה אמינא מאי קשקשת סנפיר ואפי' דג טמא. כתב רחמנא סנפיר וקשקשת. והשתא דכתב רחמנא סנפיר וקשקשת ממאי דקשקשת לברשא הוא? דכתיב (שמואל א' י"א ה) ושירון קשקשים הוא לבוש. וליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר א"ר אבהו וכן תנא דבי ר' ישמעאל (ישעיהו מב, כ"א) יגיד' תורה ויאדיר. ורש"י מבאר שקשקשת נעשה להגן על הדג שלא ינזק, וסנפיר מטרתו שעל ידו יוכל הדג לשוט במים. ישנם כאלו שמסתפקים לשמור על הקיים, משקיעים רק כדי שהבן לא יפול ולא יכשל, זה נקרא קשקשת, אבל צריך גם את הסנפיר שיוכל לשוט ולהתקדם ולהתרחב, וזה רמזו חז"ל שאמרו יגדיל תורה ויאדיר, שצריך גם את הסימן הטהרה השני של סנפיר, השאיפה לגדול ולהתקדם לא רק בגשמיות ואמרו דברים אלו גם ואולי בעיקר ברוחניות, להמשיך ולגדול. והיינו שכל יהודי צריך את שתי הסימנים קשקשת זה הלבוש המגן והשמירה להנצל מכל דבר רע, בקדושה וטהרה, ולהנצל מפגעי הזמן, אבל צריך גם סנפיר שאם זה מתקדמים ולא עומדים במקום אחד, לעלות בדרגות גבוהות ולהתקדם עם שאיפות לעשות שטייגען בתורה ויראה, וכמו הכנפיים שקיבלה הבתולה הנ"ל להמלט על נפשה ולהגיע עד כסא הכבוד, צריכים לשמור על סימני הטהרה הן הלבוש – הקשקשת השומר ומגן עלינו מן המזיקין ברוחניות ובגשמיות ומפגעי הזמן, והן לנצל הייטב את הסנפיר, להמלט מן המכשולות ולעלות במעלות נשגבות. (ע"פ ספר יגדיל תורה ח"א, פרשת שמיי)

מרגלא בפומיה של מו"ר הגרא"א דס"ר זצ"ל שחודש אלול צריך להיות חודש העומד בפני עצמו, במקום ובמצב מיוחד. וזהו הטעם במה שכתבו הקדמונים (פנ"ח שער ר"ה פ"א) כי חודש אלול נרמז בראשי תיבות (שמות כ"א יא) והאלקים א'נה ל'ידו ו'שמתי ל'ך מקום אשר ינוס שמה, היינו שחודש אלול צריך להיות בבחינת "ערי מקלט", במקום ובמצב מיוחד בפני עצמו. זכורני שפעם עבר מלך אנגליה באזור של היהודים בגייטסהעד', ובאמצע נסיעתו קפץ אחד מהילדים הפליטים,

התקרב אל המלך והתחנן בכבדות שיאשרו 'אישורי כניסה' להוריו ולמשפחתו, ואכן פעלו תחנותיו וזכה להציל את משפחתו. ראיתי אז במוחש את מה שכתבו הספרים על חודש אלול שכאשר 'המלך בשדה' ניתן להתקרב אליו ולבקש ולפעול הרבה, יותר משאר ימות השנה...

(מִן הַגֵּאֵב ד' הַגָּה צ"ר רבי יצחק טובי ווייס זצ"ל, משולחנא דמלכא)

אני זוכר את חודש אלול של פעם, מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה מגיע בימים אלו באמצע סדרי הלימוד להיכל הישיבה, ודופק על הבימה באמצע סדר הלימוד, ומתחיל לדבר דברי כיבושין בבכיות גדולות על שעדיין לא קיימנו מספיק חובתנו בימים אלו, והיה מעורר על מה שיש בחורים שלא קמו לתפילה בישיבה בבוקר, והיה זועק "אלול" "אלול"! הרי אנחנו עומדים בפני דין תורה של חיים ומוות ואין בחור יכול עוד לישון בבוקר ולא לקום לתפילה, והרי אם אין יראת שמים אז "גם תורתם תועבה". בדורות הקודמים, אלול היה 'אלול' וידעו מהו 'פחד הדין'. ידוע העובדא בהג"ח מוואלוין זצ"ל שבדרשתו בבית המדרש דוואלזין בליל א' דסליחות עורר שהמזבז זמן להבלים יש לו לחוש שהוא כאפיקורס שאין לו חלק לעולם הבא, וכל הקהל געו בכביה נוראה כששמעו את הדברים וכמה מהם התעלפו. וגם בדור האחרון ראיתי אצל מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל את פחד הדין עוד לפני חודש אלול, ובשבת מברכים אלול היה קולו נשנק בכבי כשהיה אומר 'ראש חודש אלול יהיה ביום'... עד שכמעט לא היה יכול להמשיך מרוב בכי. ידוע מאמר בעלי המוסר, 'בכל השנה צריך להיות אלוף, אבל אלוף הוא הרי אלוף. וזכורני שאמי ע"ה היתה ממעטת במסחר בחודש אלול, ובסמוך לר"ה כבר לא קיבלה כלל אנשים אצלה לצרכי מסחר באומרה שהיא טרודה מאוד במשפט קשה הממתין לה. ופעם כשכבאו אליה גוים בחודש אלול להציע לה איזה סחורה, והיא דחתה אותם בטענה שיש לה משפט עוד מעט, הם הציעו לה 'עורך דין' מומחה... אך היא דחתה אותם ואמרה "לא תוכלו לעזור לי, וגם לא תבינו מהו משמעות המשפט".

(מִן הַגֵּאֵב ד' הַגָּה צ"ר רבי משה שטרנבוך שליט"א, כי תצא תשפ"ג)

א"י הרה"ק רבי ארון לייב מפרימישלאן היה אומר עה"פ "כף אחת עשרה זהב" - אז מיט איין 'בייג' ווערט מען א גאלדנע יוד, [גיסי הרה"צ ר' אברהם אלימלך בידמאן שליט"א אמר פעם בדרשה שהקב"ה אוהב בייגלעך... והיינו הבייגלעך שכלל ישראל עושים בבחינת 'כף אחת' זה מה שהקב"ה צריך מאתנו].

וידוע אשר זקני הרה"ק הרבי ר' מרדכי מנדבורנא הגיע אליו יהודי מעיירה אחת הסמוכה לקבל ברכתו, ואחר שקיבל ברכתו אמר לו הרבי: בייג זיך אער בייג זיך צו דארט, והיהודי התכופף לפי הוראתו של הרבי, ולאחר מכן שלחו לביתו לחיים ולשלום, והיה הדבר תמוה מאוד בעינינו, כאשר הגיע לביתו סיפר לזוגתו בפליאה שהרבי נתן לו ברכת קדשו ואח"כ אמר לו כנ"ל והראה לה בגופו והתכופף לכאן ולכאן כמו שעשה בבית הרבי ר' מרדכי, ובאותו זמן עמד גוי מבחוח וירה חץ לתוך ביתו, וברגע שהתכופף להראות לזוגתו כנ"ל, חלף החץ מעליו וניצול. ורואים שע"י הבייגלעך, אז מ'גיבט זיך א בייג, יכולים להנצל ממות לחיים ברוחניות ובגשמיות. וכמובן ההכנה לראש השנה זיך געבן א בייג, אובער פאר זיך! נישט פאר יענעם!. עבור השני צריך לומר א גוט ווארט ואפילו את הברכה שאומרים ומברכים זה לזה בימים אלו מחמשה עשר באב "כתיבה וחתומה טובה" לומר בלבביות עם מאוד פנים. וכמאמר הרה"ק רבי אהרן מנחם מענדל מראדזין זצ"ל שאמר שאם ירצה האדם לשלוט על הזולת, מיד ימצא את היצר עוזר לו, ואם ירצה האם להיות שולט על עצמו, בודד יעמוד במערכה, קיינער וועט אים נישט

העלפן!. אז לפי המצב שאנו נמצאים עתה, כל אחד יכול לעשות איזה בייגלעך לכבוד הבורא ית"ש, איזה קבלה טובה על עצמו, להתגבר ע"ע וליתן א בייג לייצר הרע, לומר דיבורים טובים לחבירו, והתועלת גדולה עד למאוד עבור החבר, ואם יתרומם ע"י בדרך התורה והיראה, זקוף הכל עבורך ולזכותך, כי בזכות אלוט ווארט שאמרת אליו, נתעלה במעלות טובות.

וסיפר לי ידידי הרה"ח ר' משה ביילוש שליט"א מב"פ תלמיד שיבה"ק כונב מעקב טשעבין, אשר מתפלל בא' מבתי המדרש בב"פ והוא נקרא מהמכובדים בקהלה שם, והיה שם אברך עדין מאוד שהתפלל אצלם בביהמ"ד, והנ"ל עבד במשרד שמוכרים שם יהלומים, והיה אחראי שם על המשרד, ויום אחד הגיע שמועה בביהמ"ד שפיטרו אותו בעבודה על חשד שמעל ידו בעבודתו, אני כמובן לא קיבלתי את הלשון הרע, אבל אנשים מלחשים פה ושם, וכמובן היה לו מאד לא נעים, והפסיק לבוא להתפלל, ומצא לו מקום באיזה ביהמ"ד קטן הסמוך לביתו, אחרי כמה שבועות שלא ראיתיו בביהמ"ד והבנתי את הסיבה לכך, התקשרתי אליו לביתו, [עדיין לא היו פלאפונים] וביקשתי לדבר עמו, ב"ב שהרימו את הטלפון שאלו מי מדבר, וענית: 'משה ביילוש' מביהמ"ד, ואני שומע שמתלחשים בצד השני של הטלפון, ולבסוף היא שואלת: מה אני יכולה למסור לו? וענית: תמסרו לו שמשה ביילוש התקשר, שאם הוא צריך הלואה על איזה סכום שהוא רוצה, או עזרה בכל דבר, הכיס שלי והלב שלי פתוח לרווחה, ומה שהוא רוצה הוא יכול לבקש ממני, ואתן לו בשמחה רבה. - היהודי הזה לא התקשר אלי בחזרה אף פעם! אומר ר' משה. לאחר כארבע עשרה שנה אני מקבל הזמנה בדואר ואני רואה שפלוגי הנ"ל מחתן את ילדו הראשון במז"ט, במחשבה תחילה לא חשבתי כלל ללכת לחתונה, הרי אני רואה אותו כבר כמעט חמש עשרה שנים. בהשגחה פרטית, בליל החתונה הייתי אצל ידיד שלי בביתו בב"פ לצורך חשוב, וכאשר יצאתי מביתו שמתי לב שהוא גר מול האולם, בו עכשיו נערכת החתונה הנ"ל, חשבתי לעצמי, אם אני פה בפתח האולם, בוודאי צריך להיכנס לאחל מזל טוב, אני נכנס לאולם, ובעל השמחה מקבל אותי בחיבוק אוהב ואוהד, כולו מרוגש, ואומר לי: "כל מה שאתה רואה כאן, הכל בזכותך!" ואני מבין אותו, הרי אפילו דולר אחד לא נתתי לו, כי הרי לא חזר אלי אחרי הטלפון הנ"ל, והוא לא נותן לתמיהתי זמן רב לחשוב, ואמר לי: אתה יודע מדוע אני מגיע כבר לביהמ"ד שלכם, ואפילו שזה לא נכון השמועה, אבל הרגשתי את כולם מסתכלים עלי כגנב או חשוד בגניבה, והיה לי תקופה מאוד קשה, שחשבתי כמה פעמים ללכת להרי החושך ופעמים מחשבות אבדון ח"ו, ובכל פעם כאשר ב"ב ראו אותי כך, אמרה לי: אתה סתם חושב שמתלחשים עליך כך, זה נחיתות עצמי, והראיה לכך, הרי משה ביילוש התקשר והציע לך עזרה בכל מה שאתה רוצה, והוא הרי הראש הקהל המכובד בקהילה, ואמר לנו בטלפון שהכיס שלו והלב שלו פתוח בכל מה שאתה צריך, האין אתה יכול לחשוב כאילו דברים נוראים, ובכל פעם זה נתן לי 'בטחון עצמי' שאיני במצב כ"כ גרוע, ובמשך השנים כבר לא הייתי צריך שב"ב תזכיר לי, אני בעצמי כבר הזכרתי לעצמי בכל משבר שעמד לפתחי, תזכור שמשה ביילוש התקשר, ואם הוא חושב עליך טוב, יש עוד אנשים שחושבים עליך טוב. ועכשיו שאני עומד כאן בחתונה של הבן הראשון, וב"ה כולם זרע בך ה', וגם אני נשארתי שפוי ונורמלי ב'ארץ החיים' בתורה ויר"ש עם חסידיש'ע שטוב, אתה מבין שהכל בזכותך. ור' משה מסיים זה רק שיחת טלפון מיט א גוט ווארט שלא עלה לי דולר, ובנה עולמות.

(כ"ק אדמו"ר מזוטשקא שליט"א, פעה"ק)

מסופר על דהר"ק רבי יהואל מאלכסנדר זי"ע שפעם נחלש מאוד ויעצוהו הרופאים לנסוע למקום נופש הידוע במזגו הטוב ובסגולותיו הרפואיים, ברם לצורך כך נזקק למעות הרבה, ואנשי שלומו טרחו ועמלו לאסוף את הכסף הדרוש ולהכין לו שם כל מחסורו, ואף העמידו מנין אנשים שיסעו עמו בכדי שיוכל תמיד להתפלל בציבור, כמובן שכל 'הכנות' אלו נמשכו זמן רב, עד שסוף סוף הגיע הרה"ק אל המנוחה ואל הנחלה שני ימים קודם ראש חודש אלול, כעבור יומיים בלבד פנה אל מקורביו ואמר להם שברצונו לשוב לביתו כי ר"ח אלול היום, התפללו מאוד ואמרו וכי כל הטורח הגדול הזה ויגיעות גוף ונפש היו רק בשביל שני ימים בלבד... השיב להם אדרבה זה גופא רצוני ומאוויי, שיהא זאת לשיחה בפי הבריות שלאחר כל המטרות עובנו את הבל, ויאמרו זה לזה מה דאח על ככה, אין זה רק מפני שהגיע ר"ח אלול, וכנס ללב הרהור תשובה, וכדאי הרהורי תשובה אלו כנגד כל העמל והטירחה.

הרה"ק האמרי חיים מוויזניץ זצ"ל היה יוצא מידי פעם לטייל בנאות דשא, וש"ב וידידו כ"ק אדמו"ר רבי יעקב יוסף וייס מספינקא זצ"ל היה מגיע מידי פעם לטייל עמו, כי האמ"ח מאוד נהנה במחיצתו, פ"א כאשר שבו לביתו בקרית ויזניץ ראו שפועלי העיריה קובעים מספרים על הבנינים ברחוב שהתגורר בו הרבי מוויזניץ, ועל בית הרבי קבעו את המספר 13, ואמר הרבי מספינקא לאמרי חיים "הרי מספר 13 מרמז על י"ג מכילין דרחמין". וסיפר עוד ששמע מפי חותנו (בזו"ר) הרה"ק רבי אהר"ל מבארשא שהיה פעם עם חותנו האהבת ישראל מוויזניץ בקארלסבאד, והבחין שבכל פעם האהבת ישראל מקפיד לשבת על ספסל מספר 67, ופעם הסביר זאת האהבת ישראל באומרו שמש' 67 בגימטריא "אלול", והוא רוצה לזכור שעוד מעט מגיעים ימי חודש אלול וצריך להתכונן אליהם בתשובה ובתיקון המעשים, וכן שמספר 67 מרמז על י"ג מכילין דרחמין כי 7+6 שווים למס' 13.

סיפר ל"ק הגה"צ רבי חיים מאיר יהואל שפירא נאכ"ד נאראל זצ"ל, הגיע אלי אברך בטענה, הרבנים הכריזו איסור על הווידיאו בחתונות, כיוון

ובכתה את אביה ואתה אמה ירח ימים (כא יא). באחת מנסיעותיו של כ"ק אדמו"ר מקרעטשיניץ סיגנט זצוק"ל שנסתלק עתה בחודש אלול תשפ"ה, זכיתי לשבת בקברתו כאשר לאורך כל הדרך ישב ועסק בתורה"ק, ומידי פעם השמיע לי מאמרותיו הק', ובתוך דבריו הקשה מהגמרא בקידושין (טז) המקדש את האשה ע"מ שאני צדיק אפ' רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה בדעתו, משמע מדברי הגמרא דאפילו אדם שהגיע רח"ל לדרגא פחותה כזאת עד שנקרא רשע גמור, יכול בתוך רגע אחד לחזור בתשובה ולהגיע למדרגה של צדיק. וא"כ יש להבין מדוע כדי לשוב בתשובה שלימה צריכים אנו לעבודה של ל' יום של חודש אלול ולאחר מכן עשרת ימי תשובה. ולכאורה היה די לנו רגע אחד של התעוררות עצומה מיט אשטארקען קרעכץ בתפילת נעילה כדי ליהפך למדרגת צדיק כדאמרנו בגמ' קידושין. ותירץ דהנה ידועים דבריו הק' של הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע שמביא ב"צעטל קטן" שכדי לשבר הטבע ולתקן מדות צריך להרגיל עצמו ארבעים יום ברציפות לעשות היפך המדה הרעה שבטבעו, ועי"ז יתקן המדה, ומן השמים יעזרוהו להיות מוסיף והולך בשבירת המדות הרעות עד תומם, ולפי זה מיושב, דאין הכי נמי דאפשר ברגע אחד להפוך מרשע גמור לצדיק, ולכן האומר הרי את מקודשת ע"מ שאני צדיק מקודשת, דברגע זה של חלות הקידושין היה צדיק, משום דהרהר בתשובה, אבל עדיין דרך התשובה לא נהיה אצלו להרגל ויכול גם

שמביא לדברים לא טובים, סבי הנו יהודי עובד השם, משכים בכל בוקר לעבודת הבורא כארי יתנשא, מברך ברכות התורה וקורא שמע בלהב אש, לו יכולתי להסריט את עבודת הקודש שלו להציגה לפני נכדי וניני, למען יראו בחוש כיצד יהודי מברך ברכות התורה, וקורא קריאת שמע, איך הוא חי את סדר יומו, הרי זה היה משפיע עליהם יראת שמים. עיינתי בדבר ועניתי, הנה כתוב בתורה, כשיעקב אבינו ראה את שני בני יוסף, מנשה ואפרים, אמר (בראשית מח ה) ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים עד בואי אליך מצרימה לי הם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי, ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו וגו', מנשה ואפרים יהיו במדרגה כשאר שבטי קה, יותר מאחיהם הקטנים, ראיתי בסה"ק ששואל הרי איפכא מסתברא, מנשה ואפרים נולדו במצרים קודם שיעקב אבינו ע"ה הגיע, ואז זכו לראות גודל קדושתו, ואילו הבנים שנולדו אחר כך זכו להכיר מקטנותם את יעקב אבינו, ומדוע יהיו במדרגה פחותה מהם, אלא, כאשר אדם משתוקק למשהו, ומתדבק לזה במחשבתו, נעשה ממש בעצמו כן, כאשר יוסף הצדיק היה בורד במצרים, השתוקק והתגעגע כל הזמן לאביו הק', עד שהגיע למדרגת אביו, לכן הבנים שנולדו בתקופה שבה היה קשור בקשר עז לאביו הק' נחשבים כבניו של יעקב שבטי קה, אבל הבנים שנולדו אחר כך, שהיו יחד עם יעקב אבינו ע"ה, כבר לא הגיעו למדרגה שבאה מהשתוקקות כזו. אה יהואל אדם בסרט בו יראה את דהר"ק רבי אלימלך מליזענסק בעת שנכנס לתקיעת שופר לא יושפע מזה מאומה ביראת שמים, אם הנך חפץ לזכות ביראת שמים, תצייר לעצמך שאתה נמצא במחיצת הצדיק, בבחינות בעל השמועה עומד כנגדו, זה יכול להועיל ליראת שמים, מי שחש כך, יכול להראות ליוצ"ח ולזרעו אחריהם את אותם אבות, ואת אותם צדיקים. אמרתי לאותו אברך, אם חפץ אתה להראות לדורות אחרים איך נראה זקנין צריך אתה עצמך להיות כזקנין, ושתהא דמותו חקוקה לנגד עיניך, כך תקרא קריאת שמע וכך תחיה, אם אתה עושה כן, תוכל להמחיש לדורותיך איך היה זקנין עובד את קונו, מה שיראו בתמונות ואף בסרט חי לא יועיל מאומה.

(גדיל תורה ח"א עמ' תע"ה)

שיח שרפי קודש

לאבדה ברגע אחד ח"ו. וע"כ כדי לשוב בתשובה שלימה מתוך הרגל צריכים אנו לעבודה של ארבעים יום מר"ח אלול ועם עשרת ימי תשובה כדי שדרך התשובה תהא נטועה בלבנו ותיהפך אצלנו להרגל ותיחקק בלבנו ובנפשנו.

(הרה"ג ר' ברוך ברנשטיין שליט"א ראש כולל לויצק, שמועות טובות)

לא תלכש שעטני צמר ופשתים יחדיו (כב יא). כשהייתי בניחום אבליים בבית הרה"ג החסיד ר' יהודה זיגלמן זצ"ל שנסתלק ביום כ"ח תשרי תשס"ו, סיפר שם הרב מזרחי מנוה יעקב אשר למד עמו לפני כעשרים שנה בכולל, אשר המנוח הקפיד מאד שלא לדבר בשעת הלימוד, אמנם אחר הלימוד היה מדבר עמו מדי פעם או בעת ההליכה לביתו, והיה מספר לו סיפורי צדיקים או שוחח עמו על מה שהיה עמו בשנות הזעם ובשנים שלאחר מכן שגר בהונגריה לפני שעלה לארה"ק, וסיפר לו רבי יהודה ז"ל שהיה גר בש. וואדקערט עד לשנת תשט"ז, ובשנת תשט"ז החלו לתת אישורי יציאה מהונגריה וע"כ עבר לפעסט לקבל את האישורים ולצאת משם לארה"ק, בעת ששהה בפעסט הלך לחייט ותפר אצלו מעיל מיוחד לשבת, והיה הולך עם זה כל שבת, ותקופה אח"כ בעת היותו כבר בארה"ק היה זה לביל ש"ק א' שחלם אשר החייט בא אליו ואומר לו ליהרהר שלא ללבוש המעיל כי הוא עם שעטני, ולא החשיב החלום, ובשבת בצהרים בעת אשר נח מעט שוב הופיע החייט בחלום והזהיר כנ"ל, ובמוצאי ש"ק הופיע פעם ג' בחלום

והזהיר כנ"ל, ואחר ג"פ של חלום החליט לילך למעבדה ואמנם נמצא המעיל עם שעטנז, והוסיף על זה בנו הרב ישראל הי"ו שידע מהמעשה שבא בחלום ג"פ אמנם לא ידע שהיה בליל ש"ק ובש"ק ובמוצ"ש, והוסיף אשר אביהם נתן את המעיל לחייט אחר שיפרום המעיל ויתפור מחדש באופן כשר, כמובן שזה לא היה נראה כ"כ יפה והיה לובש את זה מעט בבית בכדי שלא יחשב לגמרי עוולה לנשמתו של אותו חייט מפעסט אשר תפר לו בגד שאינו שווה כלל. [וסיפר לי ביום א' ח' אלול תשע"ו בנו הרה"ג ר' הערשל שליט"א מבית שמש, שכאשר נסע השו"ב הרב אברהם יעקב רוזנפלד ז"ל מוואדקערט, ביקש המרא דאתרא מרבי יהודה ז"ל לנסוע לפעסט ללמוד להיות שו"ב, כי א"א להשאיר קהילה בלי שו"ב, ולמד ההלכות, ובכל פעם שהיה משחזר הסכין היה בוכה ומתפלל שלא יכשיל ח"ו, ובכלל היה טוען שמה זה חסר לי כל השו"ב, כי היה יר"ש מרבים, ושאלתי את אמי ע"ה מה הייתה עושה אז, אז ענתה לי איך האב מיט געוויינט מיט אים]...

(שמעונות טובות)

אבן שלמה וצדק יהיה לך איפה שלמה וצדק יהיה לך (כח טו). שמעתי מיד"נ הרא"ז ז"ל שהיה אצל הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל ובאו ב' אברכים לקבל שלום, ושאל הרה"ק לא' מהם אם יכול ללמוד, והשיב הן. המשמש תמה מאוד על שאלת הרה"ק להאברך, כי לא הסכין בשאלות כאלו אפילו לאנ"ש, ובפרט לאיש זר שזה לו כאן ביקור ראשון בקודש פנימה, וע"כ הרהיב עוז בנפשו ושאל את הרה"ק על זה, והשיב לו בסיפור: יהודי אחד היה נוסע הרבה למו"ר מאיזביצא ז"ע, והיה מסחרו עם השוורים שהיה משווק לפריצים, וזה היה מסחר נכבד עם הפריצים ואנשי האצולה, לאחר מכן הפסיק לנסוע למו"ר מאיזביצא והתחיל לנסוע לאדמו"ר אחר, באיזה תקופה היה לו נזק גדול, כי היה מגיפה בבהמותיו, והפסיד סך רב, ונסע לרבו האדמו"ר, ולא השיבו דבר, וחזר לביתו וראה שהנזק כבר מרקיע שחקים, ונסע שוב לרבו ולא ענה לו. כאשר שב לביתו וראה שעתה אחר שהפסיד כל ממונו, הולך עוד להיות בעל חוב גדול ממעות שלוה מאחרים למסחרו, ויהיה חייב לקרוא שמיטה לכל הבעלי חובות, ובפרט שהיו אצלו הרבה נדוניות של אברכים ת"ח שהיו יושבים ולומדים על התורה והעבודה, והרוויחו מזה שהשקיעו ממונם אצלו, ועתה שוד ושבר בגבולו וח"ו עוד מעט גם בגבולם, ע"כ נסע מיד שוב לרבו ובכה לפניו על האסון אשר קרהו, ובפרט עתה על הפסד ממון אחרים שתחת ידו, והשיבו רבו, מה אוכל לעשות עבורך, עצתי היא שתסע לרובך הקודם הרה"ק מאיזביצא ומשם תבוא אליך הישועה. ואף שהיה קשה בעיניו הנסיעה לאיזביצא, ואם בשביל ממונו היה מעדיף שיירד הכל לטמיון ולא לנסוע לשם, אבל בשביל ממון אחרים הרגיש שאין לו ברירה ועל אפו ועל חמתו נסע אל מו"ר הרה"ק מאיזביצא וביקש ישועה, ושאלו הרה"ק האם מעתה אתה תתחיל לנסוע שוב אלינו?, וענה לו שהדרך של איזביצא לא מצא חן בעיני, ושאלו שוב: ואם תראה שבע"ה עכשיו יהיה לך ישועה, מה תאמר על זה? ויען ויאמר אני יאמר שהרבי עשה כישוף... אז נתפלל מורי ורבי מאיזביצא ז"ע מגדול אמיתותו של החסיד שלא רימוהו ושכל כוונתו לש"ש, והבטיחו שמהיום הבהמות יתקיימו, והוסיף לו ברכה שיתווסף לו בשנה זו ממונו עשרת מונים, וגם תוושע בבן זכר שיהיה תלמיד חכם גדול. וזה האברך ששאלתי אותו אם יודע ללמוד הוא הבן הת"ח של היהודי הסוחר שקיבל ברכתו ממורי ורבי.

(הרה"צ רבי יצחק הוברמן זצ"ל מרעננה, בן לאשרי)

אבן שלמה וצדק יהיה לך איפה שלמה וצדק יהיה לך (כח טו). בשנת תרמ"א כשתי שנים לפי הסתלקות הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאד"ג [ארציט "א אלול], אחרי שנתרפא מחליו הקשה הזהיר הרופא את

הרבנית הצדקנית גיטל'ע (בת הרה"ק הר"נ משטפינשט ז"ע, מחברתו הקודש של הרה"ק מסאד"ג בווזג שני) שהיא צריכה לשמור את בעלה הק' שלא יגיע לידי חלישות הלב. דרכו בקודש היה לצאת בכל יום מבית תפלתו לביתו בערך בשעה א' או ב' אחה"צ, וכאשר היה נכנס לביתו היה רגיל הרבה פעמים לגשת מיד אל החלון ולהסתכל בדביקות עלאי איומית השמימה, וחרדה היה נופל אז על כל אנשי ביתו שהיא יראים לבלבלו ולקרוא לו שילך אל השלחן לאכול ארוחתו. ובימות החורף שהימים קצרים היה מגיע בינתיים זמן מנחה, ואמר שכבר אסור לו לאכול אז, וכך בלי כוונה עבר עליו כל היום בתענית עד אחרי מעריב. ולכן היה זוגתו הרבנית הצדקנית הנ"ל ע"ה ממנת לו בחדרו עוד לפני שהגיע הביתה מבית תפלתו, כדי שמיד כשמגיע הביתה ונכנס לחדרו כדי לתן לו לגשת אל החלון, ותוכל מיד להזמין להשלחן לאכול כדי לשמור אותו מחולשת הלב. פעם קרה שהרבנית איתרה אותו בכמה דקות, וכאשר נכנסה לחדרו כבר עמד אצל החלון והביט השמימה בדביקות איום ונורא, ופחד נפל עליה לגשת אליו לבלבלו לקרוא לאכול, וסבבה בחדרו הנה והנה, והניעה את הספסל והשלחן, וגם השמיעה קולה באחת, ס'אזי שוין שפעט ס'טאר דיר נישט חליש'ען דאס הארץ, אבל כל האמצעים שלה לא הועילו, כי הוא עמד בדביקות נפלאה בלי תנועה קלה, עד שכבר לא יכלה להתאפק עוד, ואמר יעבור עלי מה, ונגשה אליו ואמרה אליו, ביז ווען וועסטו שטיין אזוי, רק אז הפסיק מדביקותו, והוציא אנחה כבדה מלבו, אנחה השוברה גופו של אדם, באומרו, אוי וואס זאל איך טאן אז איך בין ערגער פון אלע מענטשן, הרבנית כשמעה כן, נבהלה מאד, ואמרה לו, אזוי זאגסטו אז דו ביזט דער ערגסטער פון די וועלט, איך האב אליין געהערט פון מיין טאטענס מויל אז ער האט געהערט פון זיין טאטענס מויל (הס"ק מרוזין) אז ער האט געזאגט אויף דיר, אז תתן אמת ליעקב מיינט מען דיר, ווי אזוי זשע קענסטו זאגן מיט דיין מויל אז דו ביזט ערגער פון אלעמען. ושתק קצת, ואח"כ שאל בתמיה, דו האסט דאס אליין געהערט פון דיין טאטענס מויל? וענתה לו, כן, אני בעמי שמעתי כן מפי אבי ששמע מאביו, ושתק שוב פעם קצת, וענה לה, נו מעגסטו דאך מיר אוודאי גלייבן אז איך זאג אמת. און איך זאגט נישט קין לייגנט, אז איך בין ערגער פון אלע מענטשן...

(נכפ"י יונה)

לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות (כד טו). כל ימי שריו היה הגאון האדיר רבי מאיר שפירא זצ"ל, ראש ישיבת חכמי לובלין, בשמחה גדולה. והיה מגרש את העצבות בכח עצום ובעבודה נפלאה, כמו שאמרו צדיקים על הפסוק "עבדו את ה' בשמחה", כלומר, עבדו כדי שתהיו תמיד בשמחה. והיו הבריות תמהים מהיכן באה לידי מידה נפלאה זו. שח פעם רבי מאיר בשעת רעווא דרעוין: המתנה הגדולה של השמחה באה אלי מהמקור הזה, לזקני הרה"ק רבי פנחס מקורין ז"ע [אראציט "א אלול] היה בן יחיד מוצלח ביותר, ושמו מאיר, הבן זה היה בבחינת אבן טובה, פיקח וחניני, וגדול בתורה ובחסידות. באופן טבעי ראה בו סבי את ממלא מקומו לאחר מאה ועשרים. לימים פרצה מגיפה שהתפשטה בכל העיר, והפילה חללים רבים. הבהלה היתה גדולה. בתי המדרש היו מלאים מתפללים ביום ובלילה וייללותיהם בקעו רקיעים. אפס, המגיפה החרפה, ואנשים היו נופלים כזכובים. בלב שבור ובככי קורע לב באו יהודי קורין והסביבה אל הרה"ק מקורין והתחננו לפניו: רבנו הקדוש, הגאון והצדיק, אנא, עזור רחמי שמים לביטול הגזירה! החל סבי הקדוש להתפלל להעתיק רחמים ולהרעיד את אמות הסיפים, אך הגזירה לא התבטלה עדיין. כשגדלה המצוקה פתח את ארון הקודש לרווחה ובמעמד כל הקהל זעק: רבוננו של עולם! בן אחד יש לי, מאיר'ל היקר - בני יחיד ובבת עיני. אני מוסר לך אותו... קח אותו אליך כקרוב כפרה עבור כלל ישראל... תפילתו של הצדיק התקבלה, והמגיפה נעצרה. באותו יום חלה מאיר'ל

קשות... שוב התעורר רעש גדול בעיר. היתכן, מאיר'ל היקר כל כך אצל אביו הצדיק! ומאיר'ל עצמו, ילד כה מחונן וקדוש, והנה הוא מגיע כבר עד שערי מוות... שוב רצים אנשי הקהילה אל הצדיק: "איננו רוצים בקרבן כה גדול! רוצים אנו שאורו של בן יקירך עוד יאיר עלינו"! הדברים השפיעו על הצדיק, שנכנס לבית המדרש ושוב פתח את ארון הקודש, וקרא בקול נרגש: רבש"ע, מילאת את בקשתי, כי הקרבתי לך את מאיר'ל שלי כקרבן. אלא שכלל ישראל אינו מסכים לכך... אם כן, מה עושים? איזה פתרון מוצאים? וכאן הכניס הצדיק את ראשו בין ספרי התורה ובכה כתינוק... לפתע זקף הוא את ראשו והחל לומר: מי שבירך אבותינו הוא ירפא את החולה יהודה מאיר בן... ומיד לאחר זאת הכריז לאמר: אמנם נתתי לך רבונו של עולם, את מאיר'ל שלי, אך כלל ישראל פדה אותו בכך שהוסיף לו את השם יהודה. מכאן ואילך אין הוא שייך יותר למלאך המוות כי אם לכלל ישראל... ואכן, רבי יהודה מאיר שפירא בנו של הרה"ק מקוריץ, החלים, וזכה להרביץ תורה עוד שנים רבות, והפיץ את אורה של החסידות לדורות רבים אחריו... סיכם רבי מאיר שפירא מעשה מופלא זה ואמר: שם זה בשלמותו עבר גם אלי. ואת מה שהחל סבי הגדול צריך אני להשלים. כאשר אדם חי במסכת שנים שניתנו לו במתנה, הרי שתמיד צריך הוא להיות שרוי בשמחה. לולא השנים שניתנו לסבי במתנה, הרי אין לשער שהייתי אני בא לעולם... מכאן השמחה התמידית שלי - הרי כל חיי מבוססים מעיקרא על חיים שניתנו במתנה... מתנה זו אמנם מלווה אותי לאורך כל הדרך, ובכלל הרי אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה של מצוה.

(גליין ד"ת בעלזא)

וברכן, ולך תחיה צדיק (כד יא) הגה"צ רבי פנחס הורוויץ בעל הפתחא זוטא זצ"ל היה כידוע חסיד אדוק עד מאוד ומקושר בלב ונפש ברה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע, ובשחרות ימיו עוד נסע גם לצאנו. הוא היה מתחילה סוחר, וברוב טובו היה מלווה מכספו לאנשים, אלא שההלוואות נעשו למתנות, והכסף לא חזר אליו... כיון שאיבד ממנו ונעשה מחוסר פרנסה נסע אל הרה"ק מגארליץ לשאול מה לעשות, ואמר לו שיהיה 'כלי קודש', ואז התחיל לעסוק ביורה דעה. באותה תקופה רצה הדיין של קאסוב (הגאון רבי יוסף שטרנברג זצ"ל מח"ס שו"ת יד יוסף) לעלות לארץ ישראל, וכי"ק האדמו"ר רבי משה מקאסוב זצוק"ל (בעל לקט עני) שלח את אחד ממשפחתו אל הרה"ק מגארליץ לבקש שישלח לשם דיין, והרה"ק מגארליץ אמר שזה טוב לר' פנחס, ושלח לשם את הפתחא זוטא לכהן שם כרב. לאחר פטירת הרה"ק מגארליץ החל הפתחא זוטא לנסוע גם לויזניץ, אבל גם התקשר בקשר אמיץ אל הרה"ק מרודניק, על אף שהיה כמעט בן גילו וצעיר ממנו אך בכמה שנים, ומידי שנה קודם הימים הנוראים היה משגר מכתב להרה"ק מרודניק בו הזכיר עצמו לפניו לכתובה וחתומה טובה. בשנת תרע"ה, בשנות הרעה תקופת מלחמת העולם הראשונה, נמלט הפתחא זוטא מעיר מגוריו קאסוב בה כיהן אז כראש בית דין, ותקע אהלו בעיר ראצפערט שבאותה עת שהה שם גם הרה"ק מהר"ד מבעלזא מחמת אימת המלחמה. בהתקרב חג השבועות זמן מתן תורתנו היה אמור הפיתחא זוטא להישאר בראצפערט ולשהות בצל קדשו של הרה"ק מבעלזא, אך ממש בערב חג השבועות הגיעה לאזנו של הפתחא זוטא השמועה כי הרה"ק מרודניק שוהה בעיר קליינווורדיין הסמוכה מחמת מצב המלחמה, ותכף ומיד החליט לנסוע לחג השבועות אל הרה"ק מרודניק, כדי לחזק את בן רבו הרה"ק מגארליץ, כי הבין שיהיה שם בלי ציבור. ואכן היה לו בקושי ציבור קטן מאוד, מה שאין כן הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע היה לו קהל גדול גם אז. נכנס הפתחא זוטא אל הרה"ק מבעלזא להיפרד ממנו, והדבר לא מצא חן בעיני הגבאים של הרה"ק מבעלזא, והם שכנעו אותו שכן ישאר בראצפערט. אך הוא חזר ואמר להם 'מיין רבינ'ס א קינד איז דא, מיין רבינ'ס א

קינד איז דא', והסביר להם שמכיון שבנו של רבו המובהק הרה"ק מגארליץ זי"ע נמצא כאן בקרבת מקום לכן הוא מוכרח להיות אצלו במהלך החג. ואכן קם הפתחא זוטא ונסע לקליינווורדיין לחג השבועות לקבל את התורה אצל רבו. משבא ונכנס לקבל ברכת שלום שמח הרה"ק מרודניק לקראת איש שלומם הוותיק שטרח ונסע אליו בעת צרה ומבולקה כשהוא בבחינת מלך בשדה והיו זמנים קשים מאוד, ונהנה ונתפעל מזה מאוד, ולרוב חדותו יצא מגדרו ותמה ויכי בשבילי הגעתם לכאן? ואמר לו 'אף שאיני רואי ואיני כדאי, מכל מקום בעבור שהחית את נפשי אספר לך מעשה': הרה"ק רבי אלעזר מקאזניץ זי"ע נהג לנסוע לכפרים ועיירות, כדי לעורר לבבות בני ישראל הקדושים לתשובה ומעשים טובים. פעם כשנסע בדרכו לא עלה בידו להגיע למחוז חצו עד שבת והוצרך להישאר בשב"ק באיזו עיירה, וכיון שלא היו עמו בגדי השבת וצרכי מאכל, נצטער אותו צדיק, אולם אנשי העיר ששמעו על כך מיהרו והביאו אליו את כל צרכי ובגדי שבת בהרחבה, וכן נתנו לו אכסניא טובה והחיו את נפשו מאד. לאחר השבת אמר לאנשי העיר, היות והחייטם את נפשי מאד משך כל השבת, לכן אספר לכם מעשה: הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע היה נוהג כי ביום שהיתה לו סנדקאות לבש קאפטן מיוחד. באחד הימים לבש את הקאפטן המיוחד בבוקר, אך לא ראו משך היום שהיה לו סנדקאות, והיה הדבר לפלא בעיני החסידים, אך כמובן שלא העזו לשאול את רבם על כך, ורק בהגיע מוצאי יום הכיפורים כשהיה בריחא דעתיא שאלו אותו לפשר הדבר. ייען להם הרה"ק מלובלין: אם כבר שאלתם אספר לכם מעשה. בלובלין היה נהוג כי היריד היה ביום שישי, וסמוך ללובלין התגורר סוחר יהודי שהיה בא ללובלין ליריד לעסוק במסחר, כשבכל פעם הזדרז שיספיק לו הזמן לנסוע בחזרה לביתו על שבת. קרה פעם אחת שהלה התאחר ולא הספיק לשוב לביתו לשבת והוכרח להישאר בלובלין. הוא נכנס לאכסניא אחת ושאל כמה עולה לשהות כאן בשבת עם אש"ל, ואמרו לו שהמחיר הוא ששה רייניש. חשב היהודי שזה מאוד ביוקר, ועשה חשבון כי יש בעיר לובלין רבי גדול, ושם באים הרבה אנשים ונותנים אכסנא שהיה לינה בחינם עבור האורחים, ואפילו אם יצטרך להיכנס לרבי מלובלין עם קוויטל וליתן שני רייניש, אזי גם כן ירויה עוד ארבעה רייניש, אם כן למה לו לשלם כאן לאכסניא שש רייניש. הוא לא חשב הרבה והלך לבית מדרשו, ושם כבר נתנו לו אש"ל בחינם, ובמוצאי שבת נכנס עם קוויטל ונתן שני רייניש, ונסע לביתו לשלום. אחר כך לאחר כמה שנים נסתלק האיש הזה מהעולם, וכשעמד לפני הבית דין של מעלה אזי לפי דרגתו לא היה להם איזה טענות מיוחדות נגדו ורצו לפסוק לו גן עדן, שהיה סוחר נאמן ומשאו ומתנו באמונה ושומר תורה ומצוות, אמנם הבית דין של מעלה לא נתנו לו להיכנס לגן עדן בגלל שלא היה נימול כראוי, והגם שהמוהל היה אשם בזה והאיש לא ידע מזה כל ימיו, מכל מקום לא נתנו לו להיכנס לגן עדן בגלל זה. האיש טען שלא ידע מזה ומה הוא אשם, אך לא שמעו לטענותיו, עד שפתאום משראה שאין מתייחסים לטענותיו התחיל האיש לטעון בעולם האמת, הלא אנכי הייתי בחיים חיותי אצל הרבי מלובלין הנקרא החוזה, שאומרים שרואה מסוף העולם ועד סופו, וגם נתתי לו קוויטל, ואם לא הייתי נימול טוב היה יכול לומר לי? אזי יש לי תביעה להחוזה מלובלין. כששמעו הבית דין של מעלה טענותיו, אמרו שהצדיק עמו ואיני צריך לתקן הדבר. וסיים הרה"ק מלובלין: והיום תיקנתי את האיש בעלמא דקשות, ובשמים ממעל מלו אותו כראוי, ולכן לבשתי היום הקאפטן המיוחד שאני לובש בעת שיש לי סנדקאות. ... וסיים רבי אלעזר מקאזניץ: "הביטו וראו כי זה האיש לא נסע במיוחד להרבי מלובלין זי"ע, אלא נסע לעסקיו ובגלל ריווח שלו שבת אצל החוזה ונתן קוויטל, ולמרות כן היתה לו תביעה להחוזה עד שעשה לו טובה בעולם האמת שיוכל להתעלות, אם כן כל שכן אתם שסידרתם לי את סעודת השבת

בוודאי שצריך אני לעשות לכם טובה לשלם גמולכם הטוב. כן גם אני אומר לכם, איך וועל איך נישט שולדיג בלייבן, ובעזרת השי"ת אעשה לכם גם כן טובה". כאן הפטיר הרה"ק מרדכי ואמר לבעל הפתחא זוטא: "גם אני אומר לכם, שאם לאותו עשיר שהחיה את הרה"ק הרבי מלובלין בשני רייניש רק משום לחסוך

מכספו, ועם כל זה היה צריך הרה"ק מלובלין לעשות לו טובה בעולם האמיתי, כל שכן אתה שהחית את נפשי כאשר באת בצל קורתי לחג השבועות בוודאי שאצטרך להכיר לכם לטובה עבור שהחיתם את נפשי..." (הגה"צ רבי ישעי' שנייבאלג זצ"ל אב"ד בני ראם בצילא דמהימנותא)

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע - י"ג אלול

מטשערנאביל לא נתקרה דעתו והוסיף פליאה: כלום "גשמיות" של יעקב אבינו "גשמיות" היא?.

עוד מספרים: בשבת הראשונה לאחר הנישואין, כאשר השמיע "בעל התניא" תורה על שולחנו הקדוש בלאדי באונו המסובים כדרכו, הבחין לפתע שמקומו של החתן **רבי יעקב ישראל** החתן נפקד בתוך המסובין ושלח לקרוא לו, הושיבו לידו ואמר לו "רצוננו שתקשיב". אחרי שגמר שאלו אם הבין את מאמרו, והשיב רבי יעקב ישראל שאזנו בכלל לא קלטה דבר ממה שהשמיע. לשאלת האדמו"ר הזקן שוב "והלא ישבת כאן בשעת אמירתי וכיצד לא שמעת?" התנצל רבי יעקב ישראל שלא קיבל רשות מאביו לשמוע למלך דחסידותא בנוסח חב"ד "ולעולם כל דבר אשר אין לי עליו רשות מאת אבא אינני שומע". ההסבר הנכונה נשא חן בעיני אדמו"ר הזקן והוא הפציר בו ליטול רשות מאת אביו בהודמנות הראשונה, ואחרי שהמגיד מטשערנאביל לא התנגד לכך התחיל להקשיב ולקלוט דא"ח בנוסח חב"ד ממקור ראשון.

עוד מסופר שאדמו"ר הזקן ביקש ממנו שיתחיל לומר בקידוש דש"ק "כי בנו בחרת" בנוסח חב"ד, ורבי יעקב ישראל ענה שיעשה כרצונו, אבל גם הוא מבקש שהסבא יאמר "ושמרו", ועל כך השיבו אדמו"ר הזקן "זקנתי מדי בשביל לשנות ממנהגי, אלא בסידור שאני מכין עכשיו ייזכר הדבר" ועל סמך זה נזכר בסידור הרב לפני שמ"ע דמערב ליל שב"ק שהנוהגים לומר ושמרו בני" יש להם על מה שיסמכו.

אפס למגינת לבו לא ארכו לו הימים במחיצת חותנו זקנו, כי בעוד שנתיים בשנת תקע"ג נפטר הרבי בהיותו גולה ונודד ממקום מושבו בעטיה של פלישת נפוליאון לרוסיה ונגנו ארון הקדוש הרחק מביתו בעיר האדיטש.

בט"ו השנים הבאות ישב **רבי יעקב ישראל** בחצר הקדוש של חמיו הצדיק **רבי דובער** זצוק"ל האדמו"ר האמצעי, שהשתקע בעיר ליובאוויטש ומילא את מקום אביו בהנהגת החסידים ובהפצת מעינות החסידות. לימים, בשנת תקפ"ח הסתלק חותנו הקדוש לשמי רום ולאחר מכן עזב רבי יעקב ישראל את ביתו וחזר לבית אביו בטשערנאביל.

אחרי שנים אחדות, בתקצ"ד, קם ופתח בית מדרש משלו בעיירה האוקראינית הארנסטייפל, שאנשיה הכתירוהו אלוף לראשם ומינו אותו עליהם כמגיד מישרים. בהסכמת אביו המגיד הקדוש התחיל עוד בחייו להנהיג עדה. מקרוב ומרחוק התחילו לנהור אליו חסידים מבקשי ה', בני בינה שחיפשו הדרכה בעבודת ה', ופשוטי עמך ישראל צמאי חסידים שהתחממו לאורו וייחלו בנפש הומיה לעצותיו ולברכותיו. אף אביו המגיד, שעמד על רום מעלתו, נהג כפעם בפעם לשלוח אליו חסידים שיתקשרו

הרה"ק **רבי יעקב ישראל מטשערקאס** זי"ע נולד בשנת תקנ"ד לאביו הרה"ק **רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל** זי"ע, ולאמו שהיתה בתו של הרה"ק **רבי אהרן הגדול מקארלין** זי"ע. רבינו, השלישי בבני אביו המגיד מטשערנאביל זי"ע, הצטיין משחרית ימיו בגדלות-המוחין ובגינותי קדושה, תיכף מקטנותו הכירו עליו שנוצר לגדולות ורוח ה' מפעמנות. הוא נולד בשנת תקנ"ד, ארבע שנים לפני הסתלקותו של זקינו **בעל 'מאור עינים'**, ועד ליומו האחרון של הסבא הקדוש היה שרוי במחיצתו וסופג אל תוכו מן האוירה הטהורה בד' אמותיו. הילד נתברך בכשרונות משובחים ובאהבת תורה, היה לומד בהתמדה נפלאה ועושה חיל, ומשנה לשנה גדל בבקיאות ובחריפות עד שאביו הקדוש התחיל לקרוא "ארון הספרים שלי". מאוחר יותר, כשעמד על בוריו, נהג להביאו בסוד שיח שרפי קודש ופותח לפניו שערי אורה ופנימיות חכמה ודעת מאוצרם הטוב של הבעש"ט הק' ותלמידיו עובדי השי"ת אוהביו ויראיו בדרגה עילאה. אף הוא חינוכו בדרך אמת שתורתו תיעשה לו סם חיים עד כי גבה לבו בדרכי ה' כמו שמשמעת ממה שמביא בספה"ק "**עמק תפלה**" (פ' זכור) "שמעתי מאבי הקדוש שזלה"ה שאמר בשם ה**בעש"ט נבג"מ** שיש אנשים גדולי הדור עוסקים בתורה מצוה ואין להם שפלות לפני השי"ת והיינו משום שאין להם דחילו ורחימו אמיתיים דבאמת כל מצוה ותורה צריך להיות ביראה ואהבה..." כשמלאו לרבי יעקב ישראל עשר שנים מתה עליו אמו הצדקנית שרה ע"ה בת הרה"ק **רבי אהרן הגדול מקרלין** זי"ע.

בגיל ט"ו, בשנת תקס"ט, בא בברית האירוסין עם הרבנית דבורה לאה ע"ה בתו של הרה"ק רבי דובר זי"ע - האדמו"ר האמצעי - בן לאדמו"ר הזקן רבינו שניאור זלמן זצוק"ל בעל השו"ע וס' התניא, שנזכר גם הוא כערב קבלן בשטר התנאים, ובחודש שבט שנת תקע"א התקיימו נישואיהם אצלו בעיר לאדי. במשך השנתיים הבאות ישב רבי יעקב ישראל במחיצתו של אדמו"ר הזקן ורכש מפי קדשו הרבה קניני תורה וחסידות, למרות שלא הסכין מימיו בנוסח חב"ד, וההבדלים רבו בין הדרך החדשה שנתגלתה לפניו פה לבין שיטת אבותיו הקדושים מטשערנאביל, לא היה זה כהרי זה.

חסידים מספרים כי תיכף במשתה הנישואין בא השוני הזה לידי ביטוי, כאשר אבי החתן **המגיד הק' מטשערנאביל** היה מאחל בשתיית "לחיים" שישפיעו משמים ברכה "ברוחניות ובגשמיות", ואילו סב הכלה **האדמו"ר הזקן מלאדי** השמיע את איחוליו בנוסח החבד"י הידוע "בגשמיות וברוחניות". תמה המגיד מטשערנאביל על הנוסח, איך מקדימים עיקר לטפל? השיב לו האדמו"ר הזקן אף יעקב אבינו ביקש תחילה "נתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" גשמיות, ורק לאחר מכן הוסיף וביקש ורוחניות "והיה ה' לי לאלקים". אולם המגיד

אליו. גם שאר צדיקי הדור העריצו את שאר רוחו והיו מפליגים בשבחו. כשמלאו שלוש שנים לשיבתו בהארנסטייפל, בתקצ"ז, נסתלק אביו הקדוש למרום. מאז ואילך גדל פי כמה קהל אנשי בריתו לאלפים, רבים מתלמידי אביו הקדוש, דבקו בו בכל ליבם ונפשם, וינהל אותם רבי יעקב ישראל כרועה עדו בתבונה בחמלה וברחמים רבים. מעיירתו הארנסטייפל היתה מצודתו פרושה על פני עשרות קהלות הקודש בערים בעירות ובכפרים שברחבי אוקראינה, אשר אחב"י מפוזרים שמה, כולם חדרו לשמו ועל פיו ישק כל דבר כקטן כגדול, אף הוא כיהן אמרכל ונשיא ארה"ק דכולל וואהלין ואילו יבואו המתנדבים שקליהם להחזיק בעץ החיים כאשר קיימו וקיבלו עליהם נאמני בית טשערנאביל מדור לדור.

תקופת הנהגתו, שנמשכה ארבעים ושתיים שנה, נחשבה כפרק מופלא בדברי הימים של התנועה החסידית שהטביע רושם בל ימחה לדורי דורות. עשרים וארבע שנים ישב בהארנסטייפל. לאחר מכן, בשנת תר"כ, העתיק משם לטשערקאס וישב בה עוד שבע עשרה שנה, עד להסתלקותו, ועל שם העיר הזאת נקרא בפי חסידים הרבי דטשערקאס עד עצם היום הזה. שמו הלך לפניו כחכימא דיהודאי אשר השכינה הק' מדברת מתוך גרונו, וכאיש פלא פועל ישועות "אשר תפילתו עשתה רושם בשמים לעשות מופתים בארץ", צדיק גזור והקב"ה מקיים. כל גדולי הדור חדרו לשמו. נלב"ע ביום שבת קודש "בשעתא דרעוא דרעוין", י"ג אלול תרל"ו, ומנו"כ בטשערקאס. מדברי תורתו נשאר הספר "עמק התפלה", ונכדו הרה"ק ר' מרדכי דוב מהארנסטייפל זצוק"ל צירף לזה את ספרו "עמק החכמה" והדפיס יחד בשם "שושנת העמקים" בלובלין שנת תרמ"ד.

שמעתי **שכ"ק אאזמו"ר זי"ע** ראה פעם מכתב ממרה"ק מרן **המגיד מטשערנאביל** זי"ע לבנו **הטשארקאסער** זי"ע שרואה שתפילתו עושה פירות בשמים ע"כ יראה ליקח מאנשיו כסף רב, ואכן היה נוטל הרבה כסף מאלה שהזכירו עצמם לפניו. אין לנו השגה. שמעתי מזקני ר' סנדר אורי זצ"ל שפעם הגיע אל הטשערקאסער יהודי ששקס לפרנסתו בדבר שטוב לו השלג ע"כ מבקש הוא שירד השנה שלג ולא גשם כי הגשם מקלקל לו פרנסתו ורק שלג הוא טוב עבורו שעי"ז קונים סחורתו ויש לו פרנסה. ענהו הרה"ק שביא מטשערנאביל כמנין ח"י פעמים "שלג" ויכריז בפרנסה, ויעש כן. בו ביום הגיע יהודי אחר ובקשתו בפני היות ועוסק הוא בדבר פלוני אשר רק הגשם טוב לו ועי"ז נמכרת סחורתו על כן מבקש הוא שלא ירד שלג שזה מקלקל פרנסתו אלא אף ורק גשם. ואמר לו שיתן ח"י פעמים כמנין "גשם" ויכריז בפרנסה. והנוכחים שאלוהו לפשר הדבר, ענה הרה"ק: הנה היהודי הזה שטוען שפרנסתו ע"י מכירת דברים לשלג חושב שעי"ז באה לו פרנסתו אך טועה הוא

טעות מרה כי פרנסתו היא ע"י דבר אחר לגמרי, אלא מאי, חפץ הוא בפרנסה, שיתן פדיון נפשו ואברכנו בפרנסה. וכן השני שחושב שפרנסתו ע"י גשם ג"כ טועה והשפעתו בא ע"י דבר אחר, אלא שרצה הוא ברכה וחושב שכן הוא, שייבא כך ויקבל ברכה. אחיו הרה"ק **מטאלנא** ז"ע נענה פעם - לחסידי טשארקעס שי מזל שח"י פירושו חיים ואילו מת הכוונה להפך, כי אם היה להפך היה הדבר עולה להם לכסף רב פי כמה.

(כ"ק אדמו"ר מראחמסטריווקא שליט"א, מילין קדישין)

הרה"ק מטשערקאס זצ"ל שידך את נכדו הרה"ק **רבי מרדכי דוב** זצ"ל **מהארנסטייפל** עם בתו הבכורה של הרה"ק **ה'דברי חיים** זצ"ל **מצאנא**, ובעת המצוה טאנץ שרקד הרה"ק מטשערקאס היה **הרה"ק מגארליץ** זצ"ל, בנו של ה'דברי חיים' עומד בחוץ ודבר עם כמה אברכים, ובאמצע חייחו הופיע פתאום אביו הרה"ק מצאנא והכה על כתיפיו ואמר בל"ק, ברוך! דא שטייט דו! קום אריין קוקען ווי דער מחותן טאנצט מיט די כלה! כל כך נתפעל הרה"ק ה'דברי חיים' מרקידתו של הרה"ק מטשערקאס ז"ע.

(בית צדיקים)

סיפר הרה"ח ר' שמעי' יהודה מרינובסקי ז"ל מקרמניצ'ק סמרקנד וטשקנט: שמעתי מאחד שהיה בשעת המעשה כשהגיע רבינו **מטאלנא** ז"ע ליעריה אחת, וקרא רבינו לגבאי הממונה על הקופות ר"מ בעל הנס מעות ארץ ישראל ע"מ לסדר החלוקה מהו הסכום שישלחו לכל מקום כפי צרכיו, ענה הגבאי, שלפני תקופת מה שהיה בעיירה אחי רבינו **הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס** ז"ע והורה לו באופן אחר לחלק המעות, הוסיף הגבאי שבאם יאמר לו רבינו שלא אחשוש לפחד מדברי הרבי מטשערקאס יעשה כדברי רבינו, סגר לו רבינו על לחיו, ואמר לו רצונך שאומר שאין לך מה לחשוש ולפחד מאחי הק' מטשערקאס, **הלא המלאכים ושרפים פוחדים ממנו!**

הרה"ק מטשערקאס נסע פעם לעיר אחת, ועמד באכסניא עם מקורביו, בעל הבית לא היה שם, ואשתו היתה מקבלת את האורחים, הרה"ק לא התפלל, וכיון שלא היה שם מניין התפלל ביחידות, האשה שמעה את תפילתו מאחורי הדלת, והרגישה טעם של מתיקות בתפילתו, כראותה שהוא אדם גדול, ערכה בעדו סעודה מכל טוב, וכשגמר לאכול הגישה לו פתקא, ופרצה בככי שכבר עברו כמה שנים אחר חתונתה ואין לה בנים, אמר לה הרה"ק, שיברכה בתנאי שתתן סכום של כך וכך. האשה הסכימה תיכף, אבל הוסיף הרה"ק שלא יקבל אלא א"כ יסכים גם בעלה לזה. בבוא הבעל הביתה, מסרה לו אשתו דברי הרבי, ושאלה אם מסכים. הוא היה מחסידי אחיו הרה"ק **מטאלנא**, והתרגע על שבוחרתו לרבי דוב, ואמר שאינו מסכים לדבר, כי יש לו רבי ורבו יושעו. אמרה לו אשתו, שהרי זה כמה שנים שנוסע לרבו ולא נושע, ועתה יש עת רצון להוושע, והיתכן שיוותרו על כך. כהנה וכהנה דיברה לו האשה, עד שהסכים, ונתן להרבי את הכסף והוא הביטח שיוושע בכן זכר. כשיצאו מן החדר סגר הרבי את הדלת, וטייל בפנים הלך ושוב למשך זמן רב, אחר כך פתח את הדלת והחזיר את

המעות להבעל באומרו, כבר באה הישועה בשנה שעברה בחנוכה אצל אחי רבי דוד מטאלנא, אולם ח"י רובל אקח בשביל הבשורה טובה. (בית צדיקים יעמוד) [כעין זה מסופר שיהודי אחד של"ע לא נפקד בזש"ק, וגמר בנפשו לבנות מקוה טהרה בעיר שלא היה בה מקוה, ורצונו היה **שהרה"ק רבי פנחס מקאריץ** יחנך לראשונה את המקוה ובעת זו יוכל לפעול אצלו הישועה, וכך עשה ובנה מקוה מהודרת באותה עיר, אך בבואו להזמין את הרה"ק לא ידע מה יאמר ולאזיה צורך יבקשנו שישע לאותה עיר, לבסוף החליט לומר שמזמינו לשמש סנדק באותה עיר, ויתכן שאכן לא היה בדבריו שקר, כיון שרצה להביאו ע"מ לפעול שיהא לו בן ועי"ז יהא צריך באמת לסנדק וזה היה תכלית בקשתו, ולכן לא היה בזה משום שקר, דאל"כ האין היה בו ההעזה לשקר בפני הרה"ק מקאריץ, אלא שרצה אותו לסנדקאות אף שזה יקח איזה זמן לזה... אך בהיותם בדרך הרגיש הרה"ק שאי"ז לצורך סנדקאות, ובלתי ברייה הלא אותו יהודי לומר לו שבנה בעיר זו מקוה ע"מ שהרבי יטבול בה ויחנכה ויפעל עבורו בן זכר והמשיך הרה"ק ליסע עמו, ברם בהיותו במקוה כאשר הכניס רגלו יצא מיד ולא טבל, ושאל את היהודי מי היה כאן לפניו במקוה, אמר לו הבעה"ב **שהרה"ק המאור עינים** ז"ע עבר כאן בדרכו ונצרך למקוה ונתן לו להיכנס מפני כבודו, א"ל הרה"פ הלא הוא כבר פעל לכם הישועה, ולגדול מידת האמת שבו לא רצה שיתלו בו הנס, ולכן לא רצה ליכנס למקוה וחזר לביתו]. [כעין זה גם מסופר על יהודי שהתגורר בסביבות העיירה ריבאטיטש, ולא היה לו בנים, ואמר לו אחד מידידיו שישע ללובלין שיש שם צדיק גדול ויבקש את ברכתו. וכיון שהלה לא היה בקי בהליכות החסידים, שאל איך הולך שם הסדר, ואמר לו, שהגבאי כותב קוויטל ונותנים לו איזה סכום גבאי געלט, ואחר כך נכנסים אל הרבי עם הקוויטל ושם נותנים סכום יותר גדול. כששמע זאת היהודי שהיה סוחר, רצה לחסוך את הגבאי געלט, ולכן הלך קודם לריבאטיטש, ששם התגורר אז **הבני יששכר** ז"ע בצעירותו, וביקש ממנו שהוא יכתוב לו את הקוויטל. וכן הוה, וכשהגיע היהודי ללובלין ומסר הקוויטל להרה"ק מלובלין ז"ע, שאלו מי כתב הקוויטל, ואמר שהרב של ריבאטיטש, ואמר לו **הרבי מלובלין**, שהוא כבר פעל לו ישועה על ידי כתיבת הקוויטל, וביקש מהיהודי שיאמר לרב שהוא מבקש שיבא אליו, ומאז התחיל לנסוע אליו.

(בצלצ'א דמריטונא)

שמעתי מאדמו"ר הרה"צ **רבי מנחם נחום רבינוביץ מקנטקובא** זצ"ל ששמעה בקעמנצוק, מאיש אחד אשר סיפר לפניו, שחותנו היה מחסידי **טשערקאס** עצמו, אך הוא היה חסיד של אחיו **הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל**, וזה אשר סיפר לפניו: בעיר קרעמינצוק שהיתה ברובה מחסידי טשערקאס הצטרכו לקדש חלקה חדשה לבית העלמין, וע"כ הם הזמינו את רבם מטשערקאס שיבוא לשבות שבת בעיר ולקדש את בית החיים. כשהגיע הרבי, נכנסו אליו במוצש"ק גבאי החברה קדישא ואמרו לו שישנו שתי אפשרויות להגדיל את בית החיים, לאורך או לרוחב, אם יגדילו לרוחב זה יהיה זול יותר כיון שלא יצטרכו להעביר את חדרי הטהרה, ועל כן הם באו לשאול בעצתו. נשען הרבי

על ידו כמה רגעים וענה להם, כאשר אגיע לשם אחליט. אני, בתור חסיד טשערנאביל לא הבנתי את התשובה, מה יכול הרבי לראות במקום, החלטתי לקחת כרכרה קטנה ולנסוע אחר הרבי. הרבי עצמו נסע לבית החיים בדרך אחרת והגיע לקצה ביה"ח בצד הרחב, הוא ירד מהמרכבה, נישג לגדר הביה"ח שהיתה מעץ, פרק שני קרשים, הכניס את ראשו, הריח משוהו, רץ מהר לכרכרה וצויה לבעל העגלה, תברח מכאן מהר. גם אני ברחתי והגעתי אל הקהל שחיכה לרבי. הרבי הודיע שאינו מסכים לקדש את החלקה לרוחב אלא לאורך, ולא אמר שום סיבה. נגשתי לשני יהודים מזקני העיירה ואמרתי להם, שבסוף האירוע אני רוצה לקחת אותם בעגלתי. לאחר שהרבי נסע, לקחתי אותם אל המקום בו הריח הרבי ושאלתי אותם, מי קבור כאן ע"י הגדר, הם הסתכלו ואמרו כאן קבורים כמה אפיקורסים ידועים, אז ראיתי שהרבי הוא באמת בעל רוח"ק ונקשרתי אליו.

כשרצה אחיו הרה"ק **רבי דוד** להתיישב בטאלנא, וכיון שטאלנא היתה סמוכה לטשערקאס, הלך לאחיו הרה"ק **מטשערקאס** לשאול לו אם נכון שיעשה כן, וענה לו, שבדאי טוב הדבר. אבל לא היה הסכמתו נוחה למקורביו, וטענו דכלום חסרים ערים עד שצריך לדור דוקא בתחום טשערקאס, והלא הדרך לבוא לטשערקאס הוא דרך טאלנא, וא"כ יהיו רבים שבמקום לטרוח לנסוע עד טשערקאס ישארו בטאלנא. וענה הרה"ק מטשערקאס: וכי בא לשאול אותי מה טוב בשבילי, הלא בא לשאול מה טוב בשבילי, ובשבילי זה עצה טובה...

(בית צדיקים יעמוד)

אאמו"ר זצ"ל (הרה"ק ר' **פינחס מקנטקובא** זצ"ל) היה נוסע בכל שנה לעיר ליטא לתקופה של חמשה ששה שבועות כפי שבקשו ממנו חסידי קווינאו שגרו שם בדרכו היה מוכרח לעבור דרך קרעמינצוק ולחכות כמה שעות לרכבת שנסעה לעירו וזניסנסק. בשעות שם היה נכנס להתפלל בקלויז של חסידי טשערקאס ושם אמרו לו שמתפלל אצלם יהודי זקן ר' יעקב שמו חסיד טשערקאס שעדיין הכיר את הרבי **רבי יעקב ישראל מטשערקאס**. כאשר שמע הזקן שאבי הוא מצאנא הרבי מטשערקאס אמר לו "אם כן אספר לך ספור על סבך ספור שאיש בעולם אינו יודע על כך". אבי האין בו שייסר אך הוא אמר שהוא כבר עיף ורוצה כבר ללכת הביתה, ולמרות הפצרותיו של אבי, לא הסכים בשום אופן לספר, "בעזה"י נזכה לשנה הבאה ואז נפגש שוב ואספר לך". כעבור שנה הגיע שוב אבי לקרעמינצוק, ושאל את היהודים אם ר' יעקב עדיין נמצא, והם ענו שהוא חולה מאד וחלש ושוכב בביתו, אבי נסע אליו הביתה ואמר שבא לבנות את חובו ואכן ר' יעקב ספר לו את הספור: בילדותו היה לו "מלמד" שהיה גר באותה חצר עם סבו, והיה מתפלל אתם יחד, הוא ידע שהמלמד שלו אינו חסיד של הרבי שלהם, ופעם מתוך שובבות שאל את מלמדו: "רבי מדוע אינך חסיד של הרבי שלנו?". ענה לו המלמד: "אחרי מה שראיתי אצל הרבי שלי (הרבי מטשערקאס) איני יכול להיות חסיד של רבי אחר", שאל אותו: "מה ראית אצל הרבי שלך?" ענה לו ראיתי כבר הרבה דברים אך ברצוני לספר עובדה אחת. הרבי מטשערקאס זצוק"ל כשהיה יושב בסעודה

שלישית, היה נוהג לומר תורה כשבאותה שעה שורה חשיכה בבית מדרשו, ורק לאחר שגמר את דבריו הק' היו מכניסים את הנרות. פעם ישב הרה"ק כשראשו מוטת כלפי מטה ולא אמר תורה, והחסידים עמדו מסביב ורעדו מפחד. לפתע התערער הרה"ק ואמר: חז"ל אמרו (זו"ק ח"א ו) שבמנוצח"ק מכריזין בשמים ישובו רשעים לשאלוה, וקשה דקיי"ל שאין מכריזין על הפרענות אלא ממנוכרין ולומר שה"שואל" הוא אף המדור השביעי שבגיהנום, אך יש רח"ל גם מדור הנקרא "אבדון" אשר כל באיה לא ישובו רח"ל. וסיים הרה"ק ואמר: ואני אומר שבפסוק ישובו רשעים לשאלוה כוונת רז"ל שאף אותם רשעים שנמצאים באבדון, יהיה להם תיקון ויכנסו לשאלו. וכשגמר הרה"ק את דבריו הק' שאל את הקהל אם מסכימים לדבריו, וכמובן הסכימו כולם. ואז ראינו והרגשנו בחוש איך הרבי לוקח רשע וסוחב אותו בציציות ראשו מתוך האבדון, כאשר גמר את דבריו צוה להביא את הנרות.

(הרה"צ רבי נחמן נחום רבינוביץ מקנטקובה זצ"ל, מחשבת נחום)

סבי הרה"ק ר' מרדכי דב מטאמשפיל היה נכדו של הרה"ק מטשערקס, דהיינו בנו של בתו. לידתו היתה בערב יום הכיפורים. כדרכם של צדיקים ערך אז הרה"ק מטשערקס את שולחנו הטוהר, כשלתע נכנס המבשר ואמר לו "רבי מול טוב, בתך ילדה בת" בת שחוק עלתה על פניו, ושאל כמתמיה, בתך, היום היו אצלי בחלום אבי רבי מרדכי מטשערנוביל וחמי רבי דובער מליובאוויטש, ובקשוני שאקרא לך הנולד בשמם, ואתה אומר שנולדה בת. יצא המבשר בריצה, ולאחר זמן קצר חזר ותיקן את דבריו בהודיעו שאכן נולד בן. בעת הכנס הרך לביתו של אברהם אבינו ע"ה התכבד הסבא הרה"ק מטשערקס גם בסנדקאות וגם בקריאת השם וכשהגיע ליורקא שמו בישראל המשיך הסבא "לוי יחזקיה" וילדת שידעה מדברי אביה שיקרא לילד "מרדכי דוב" התפללה מאד כאשר נכנסו לומר לה את שם הילד "לוי יצחק" בפרט שהיא הייתה יויוגו השני של ר' נחומצ'ה וכוונתו הראשון כבר היה לו בן ששמו לוי יצחק, ואכן תגובתה המיידית היתה, הרי לאחיו קוראים כך. כאשר נכנסו לספר זאת לאביה הרבי מטשערקס אמר להם הלא אמרתי לכם שאקרא לילד בשם אבי ובשם חמי אך מה אעשה שכאשר עמדתי לתת את השם הסתובב לפני כל הזמן רבי לוי יצחק מברדיטשוב, אז צווה הרבי להביא לפניו שוב את הילד ולומר שוב קיים את הילד הזה... ויקרא שמו בישראל 'מרדכי דב'. בהגיעו לפרוק נשא רבי מרדכי דב את בתו של רבי לוי יצחק משיטאוה נכדו של הרה"ק מברדיטשוב. והובן הרמז למפרע על דבריו של זקנו הרה"ק מטשערקס, על ראיתו את הרה"ק מברדיטשוב בעת הכנסו לביתו של אאע"ה. (מחשבת נחום)

בעת שהשיא אא"ז הדברי חיים זצ"ל את בתו הרבנית רייצא, עם הרה"ק רבי מרדכי דוב מהארונטסיפל זצ"ל, והחתונה התקיימה בעיירת גבול בין רוסלאנד לאסטרייך, לפי שלא יכלו אצאצי הרב ז"ע לעבור הגבול כיודע. הדברי חיים הבטיח נדוניה לבתו הכלה, והיה מוכן אצלו כסף הנדוניה, אך בדרכו לשם פיזר הכל לצדקה כדרכו בקודש. כשהגיע הדברי חיים למקום הנישואין, שאלו

המחותן הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקס זצ"ל, על הנדוניה, וענהו הדברי חיים: אין בידי פרוטה לפורטה, ואמר המחותן באם אין נדוניה לא יעמידו החופה, והבטיח הדברי חיים שאחר עבור שבעת ימי המשתה יסע כאן בעיירות הסמוכות לאסוף הכסף, אך המחותן לא הסכים, וכבר רצה הדברי חיים לחזור למקומו, אך כעבור כמה שעות הגיע שליח מהמחותן שמוכן לילך להחופה גם בלא הנדוניה, אח"כ שאלו הדברי חיים לסיבת הדבר, וענהו המחותן: ראיתי את אבי וזקיני שהגיעו מהעולם העליון והסתובבו כבר בעיר ולא יכולתי לבטל הדבר.

(הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל מראדומיזשלא, שיחתן של עבדי אבות)

אחד מחסידי טשערקאס היה לו בן של"ע ירד מדרך הישר, ולמד בבית לימודי הגויים ונעשה רופא, ואביו ואמו היו להם עגמת נפש מכל זה. פעם ביקש האב מבנו ליסע עמו לרבו [הרה"ק מטשערקס ז"ע] שיברכהו, וכונתו היתה שרבו ידבר עמו ויחזירהו למוטב. הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקס ז"ע דיבר עמו זמן רב, אבל ראה שאין דבריו נכנסים לאזניו. לבסוף אמר לו: שמע, אם תעשה טובות ליהודים, לא יוכלו הגוים לעשות לך שום רע. לאחר זמן נתמנה להיות רופא אצל הממשלה, והיה בודק את האנשים לקבוע מי ומי הראויים לשרת בצבא. והיה משחרר את כל מי שתן לו כסף, ויהודי דל ועני פטר בחינם. לאחר זמן הגיע מסירה עליו לאזני הממשלה, וכדי לברר את הדבר שלחו נכרי אחד להבדק אצלו, ונתנו בידו חמש מאות רובל, ועשו סימנים על הכסף כדי שלא יוכל לשקר. הרופא בדק את הנכרי, והוא נתן לו את החמש מאות רובל, ומיד נתן לו הרופא פטור. תיכף כשיצא הגוי נכנסו שוטרי הממשלה, ושאלו מדוע שחרר אותו, וענה הרופא: אני רופא, ולדעתי איננו בקו הבריאות. שאלו לו: מה הן החמש מאות רובל המונחים פה, וענה, הן שלי. אולם אסורוהו מיד במאסר עד יום משפטו, ומסרו את הכסף לבית הערכאות כדי להוכיח מזה שהוא אשם. המשפט התקיים לאחר שלושה חודשים, והסניגור שלו אמר שאינו רואה שום אופן שיפטר מעונש קשה. וציזה הרופא לאשתו ליסע להרבי מטשערקס, ולהזכיר לו מה שאמר לו שנים לפני כן, שאם יעשה טובות ליהודים לא יוכל שום גוי להרע לו. ותעש כדבריו, ואמר הרבי: נכון הדבר, וישתחרר א"י"ה, אבל דבר אחד יעשה, שיאמר הכל הוא שקר וכזב, אבל יודה על שום דבר, ויטען שהכסף שלו הוא. בבוא האשה בחזרה מסרה לו את דברי הרבי. אך הסניגור אמר להרופא, שחלילה לו לעשות כן, דאם יודה על האמת, יתכן שיתנו לו עונש קל, אבל אם ישקר, בודאי יפסקו לו עונש קשה מאד. ונמלך הרופא באשתו מה לעשות, אם לשמוע להרבי או להבדיל להסניגור. אחר ששקלו וטרו בדבר החליטו, שהלא הסניגור אמר רק שיתכן בספק שיהיה לו עונש קל, אבל הרבי אמר בודאות שישתחרר, וע"כ מוטב לעשות כדבר הרבי, ומסרו את החלטתם להסניגור. ויען ויאמר, כי איננו יכול לשמש כסניגור לפי תנאים אלו, ונפשו ומצאו סניגור אחר, אשר הסכים לעשות כדבריהם. בבואו המשפט טען הרופא שהכל שקר וכזב, ואמרו המקטרגים שיש להם ראייה מהכסף שעשו עליו סימן, ומזה יוכח שהוא משקר. והוציא השופט את הכסף מן התיבה, אך פשפש ולא מצאו את הסימן

שרשמו עליו. ואז אמר השופט, דנקי הוא, כיון שאין כאן הסימן שעשו על הממון. וטען הקסיגור מטעם המדינה: כפי הנראה החליפו כאן את הממון קודם המשפט. ויהי אך יצא הדבר מפיו של הקסיגור, התרגז השופט על הקסיגור ואמר: הלא גלוי וידוע שאנכי היחיד שיש לי המפתח של תיבת הכסף, והאיך תעז לחשוף ולהזות את בית המשפט בעשיית רמאות. ומיד שחרר השופט את הרופא, ועשה משפט על הקסיגור על שחשדו ועל שבייש את בית המשפט.

פעם אחת יצא רבי יעקב ישראל מגדרו, היה זה כאשר הסב לסעודת החג בליל ראש השנה בנוכחות המוני חסידים שבאו להסתופף בצלו ביום הדין. לפתע פנה לאחד מן הציבור שעמד באחת השורות העליונות ונזף בו לעיני כולם, על מעשיהו בהיחבא אשר לא כדת, ובמשך שעה ארוכה הוסיף להוכיחו ולייסרו במלים קשות. פני האיש- שכיון אליו את תוכחתו - חפו מרוב בושה וחרטה עד שלא מצא מפלט לנפשו. החסידים שעמדו מסביב נתמלאו חיל ורעדה. מעולם לא הסכינו לשמוע מפי רבם תוכחת מגולה כזאת. מי חכם וידע עומק כוונתו בכגון דא. כלום שינה הרבי את טעמו? ושואל הוא צופה נסתרות, שיש על פלוגי זה קטרוג נורא ומדת הדין מתוחה עליו, עד שביקש להמתיקה ברחמים כשיחזיר אותו למוטב בדרך זו? אך הנה סיים הרבי את תוכחו ופנה לינוי הצעיר רבי נחום זלמן שניאורסון שישב לידו לידו (שברבות השנים היה לאב"ד טשערקאס) באמירה: "לא תלמד ממני לייסר יהודי ברבים ולביישו, לא זו הדרך, ולא עוד אלא אפילו כשמוכרחים לקלל אדם רשע מוטב לומר תהלים במקום לקלל, גם דוד המלך ע"ה כשנאלץ לארור את משנאי ה' אמר תהלים".

רבות מסופר מהרגשותו הנפלאה להכיר את בנ"א ולבחון את מסתריהם במבט הראשון, פעם אחד בא לפניו איש ממרחקים והגיש לו פתקא עם פדיון בסכום חשוב, נודעו הצדיק ונאנח אנהא עמוקה איו... איו... רציחה, ודחף את הפתקא ואת הפדיון מלפניו. האיש המגיש את הפתקא הסתלק חיש מהר וכל עוד רוח בו נמלט מחצר הרבי. החסידים מהרו ודלקו אחריו ולא הניחוהו מלהשתמש עד שעמדו על ביוור הדברים שהיה מעורב עם חבורת שודדים רח"ל, ורצה לכפר על עונותיו בגושת פדיון להרבי.

פעם אחת, כאשר רעיתו הרבנית ראתה בשולחנו שמכניס לפיו מן המאכלים רק כדי טעימה ומניח את רוב הסעודה "חסידים" לחסידים, דבר שלא הסכינה אליו בבית אבותיה הצדיקים דליובאוויטש, באה לפניו בשאלה: היחזק? הרי איך אוכל כמעט כלום? והשיבה בבדיחותא: הלא ממה שאני מאכילם בשבת קודש יש לנו לאכול כל השבוע...

במשך שנים מרובות נהג לצאת מביתו כל לילה, סמוך לחצות, בליווי משמשו והולכים הרחק מחוץ לעיר עד שמגיעים סמוך לקסרקטיני הצבא. כאן היה עומד הרבי ומקשיב שעה ארוכה לקריאותיהם של אנשי החיל שומרי הלילה שהדהדו כפעם בפעם באפילה העוטפת את כל היקום. הזקופים שניצבו איש על משמרתו, מרוחקים זה מזה, החליפו קריאות לפי אות מוסכם בשפה הרוסית: "הי, הי

סלושאי! ה', הי סלושאי!! (הקשב! הקשב!) ורבינו זצ"ל משים אצלו כאפרכסת לקלוט הדי הקולות. פעם אחת שאל אותו משמשו מה קול מקולות? והשיבו: מתוך המקלה הגדולה של חיילים קוראים, עולה באזני קולו הבודד של אדם משראל השרוי פה בקרקסטי, שהוא צדיק נסתר מן הלמד" וואו! וכשעומד על משמרתו באישון לילה קורא מקירות לבו באותה נעימה שקוראים שאר הוקפים: "ה', ה', שכינתא בגלותא! ה', ה', שכינתא בגלותא!".

סיפרה נכדתו הרבנית שרה באשה ע"ה (אשת הגר" אהרן משה זצ"ל מאוורושט בנו של האדמו"ר רבי יוסף יצחק זצ"ל מאוורושט [חתנו של רבינו] בן גיסו הגה"ק בעל "צמח צדק" זצוק"ל מליובאוויטש) אשר התגדלה בימי נעוריה בצל קורתו (אחרי שנתייחמה מאמה היא בתו הרבנית הצאה"ח שטערנא רחל ע"ה) כי פ"א בערב פסח אחרי שהשלימו נקיון הבית וביעור החמץ מכל החורים והסדקים שאל אותה הסבא רבי יעקב ישראל זצוק"ל אם בדקו היטב החמץ בכל המקומות, וכאשר השיבה בחיוב, אמר לה שתואיל לבדוק שוב בקפוסאות הפח הגדולות של הפירמה לתה "יוסוצקי" המונחות במקום פלוני, ותיכף הלכה לבדוק ואמנם מצאה בתוכן פתיתי חמץ. עכשיו פנתה אל זקנה לשאול, אם צריך לבדוק בעוד מקומות אולי שכחו לבער, והשיבה שאין צורך לבדוק שנית כי אין עוד חמץ בבית.

מעשה ביהודי עשיר נדיב לב מאנ"ש המקורשים אליו ביותר, רבי זלמן מאלני שמו, שהיה בעל אחוזה גדולה בכפר והתפרנס ממסחר עצים והצטיין בצדקת פורזו ובשאר מעשים טובים. יום אחד כשנכנס ובא אצל רבינו זצוק"ל פנה אליו במילים: מה שאלתך כי אברכך? ורבי זלמן ענה: לא חסר לי מאומה, ובקשתי כי לא יסיר הבורא ית' חסידיו ממני גם הלאה. אמר לו רבינו זצוק"ל: אתן לך שמייה, ותיכף באותו מעמד כתב קמיע בעדו וחתם אותה וציווה לצרור וללבוש אותה על גופו כל ימות החול חוץ משבת קודש. הדבר היה לפלא: מה ראה ליתן קמיע לאדם שאינו חולה או חושש מפני נזק? אולם רבי זלמן איש חסיד באמנתו יחיה ויעש כדבריו. מני אז נשא תמיד על גופו את הקמיע החל ממוצש"ק עד יום השישי בצהרים כשהולך לטבול במקוה לכבוד שבת ואח"כ שוב אינו מתעסק בענייני מסחר וחולין כמנהג יר"ש. פעם אחת בא אצלו באחוזה נכרי אחד מלקוחותיו הותיקים לקנות מעצי היער בעש"ק אחרי חצות היום. רבי זלמן שכבר שב בשעה זו מבית הטבילה והסיר את הקמיע מעל גופו הודיע ללקוח שמקפיד כל ימיו לא לנהל משא ומתן ביום שישי אחו"צ ולא יוכל עכשיו לטפל בהמנתו. אעפ"כ הפציר בו הנכרי מכיון שנועדו לסידור במה מיוחדת לנשף שיערך עוד הערב, אולם רבי זלמן נשאר בשלו וסרב למכור לו. רק אחרי הפצרות מרובות אמר ללקוח, שלא ישנה ממנהגו, אלא יתן לו עצים חנים ואם רצונו בזה יועיל ליכנס לשוק. מכיון כריתת העצים ביער הסמוך לביטו ויטול מה המזון, הנכרי, שקיבל את הצעתו ברגז, יצא מעל פניו שמח כשפניו מועדות אל היער, אולם כעבור רגעים אחדים שב ואמר שמצא את השער נעול במבואות היער. נטל, אפוא, רבי זלמן את המפתחות בידו והלך עם האיש בכדי לפתוח לפניו

את השער מבלי שיטרח ללבוש מחדש את הקמיע שנתן לו הרבי. והנה תיכף כשפתח השער ונכנס פנימה כדי פסיעה אחת או שתיים קרהו אסון. אחד העצים שהתמוטט נפל עליו והרגו. נתברר, שרבי זלמן חי עד עכשיו בזכות הקמיע של הרבי, ששמרה עליו. אחד מן המתעסקים בקבורתו, חסיד בר-דעת, שביקש אח"כ מבני המשפחה להראות לו הקמיע, קרא מה שכתוב בתוכה כאלי לישא: "משביע אני עליכם שר של יער וכל עצי היער, שלא תרעו ולא תשחיתו לרבי זלמן המוכי"ז" בתוספת חתימת שמו של רבינו זצוק"ל, ויהי לפלא. (כ"ק אדמו"ר מסלונים זצ"ל שפעם בעצמו בשנת תרס"ו מפי החסיד הנ"ל שראה את הקמיע) לפי נוסחא אחרת קרה האסון במוצש"ק, ורבינו זצוק"ל בשולחנו הק' בסעודה שלישית זרו לממשו כי תיכף בצאת השבת יחוש אל אחוזת החסיד ר"ז בשליחות מיוחדת לכל ישכח לשאת אתו את הקמיע, אבל מפני הקור והרוחות התמהמה בדרכו ולא הספיק ללבוש שמה בעוד מועד.

מעשה שבאו וסיפרו לפני רבינו זצוק"ל שהתפשט חולי מגיפה בעיר אחת הסמוכה לקיבו והרבה מאחב"י הניגפים ל"ע והפצירו בו לעורר עליהם רחמי שמים. מיד קם ונסע לשם ואמר שיתאספו כל הקהל ברחוב העיר, אנשים נשים וטף, וישא מדברותיו לפנייהם בהתעוררות גדולה עד שלבסוף פרש כפיו אל העדה הקדושה וקרא בפסוק מפ' ראה פרשת השבוע ואמר בזה"ל: "ראה אנכי", ראו אותי, הסתכלו בקלסתר פנים שלי, "אנכי נותן לפניכם היום ברכה", כי ברח אברככם, שכל הוראה אותי היום הזה מובטח לו שישלים שנתו! ותיכף נמתקו הדינים מעל יהודי המקום והמגיפה נעצרה.

אסוד לסעודתא בצפרא וכו' נהוריא ישרי בה בקידושא רבה ובחמרא טבא דביה תחדא נפשא. וקשה וכו' הנפש תשמה בשתיית יין טוב דאמר דביה תחדא נפשא. וי"ל דהפירוש הוא כך, בקידושא רבה היינו אם האדם מקדש את עצמו הרבה, ובחמרא טבא, שמצח את חומרו שגם הוא יהיה טוב, ואז דביה תחדי נפשא, שבזה תשמה הנפש.

ורפא ירפא (שמות כא, יט) ולמדו חז"ל (ברכות ט) מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות. פעם אירע שנחלש מאוד הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס ונפל למשכב והוחמר המצב עד שהרופאים כבר נתיאשו לחייו. יום אחד לפנות בוקר פתאום התרומם הרה"ק מעל משכבו, ואמר שכבר הבריא ואש לאיתנו, ופנה אל נכדו הרה"ק ר' מרדכי דוב מהארניסטיפל זצוק"ל ואמר: מקור כל המחלות הוא שיש בתורה רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, והוא מכון נגד קומת האדם שנברא ברמ"ח אברים ושס"ה גידים גשמיים. ובעשות האדם אחת מרמ"ח מצוות עשה אזי ממשיך חיות מהמצוה אל האבר הפרטי המתייחס לאותה מצוה, וכן ישב ולא עבר בעירה בהזדמנה לו אזי נמשך שפע חיות רוחני אל הגיד הגשמי המתייחס לאותו ל"ת, ואם ח"ו פוגם באיזה ל"ת ונתרשל מאיזה מצוות עשה, אזי נסתלק החיות מהאבר או מהגיד המייחס נגד אותו מצוה, ומזה באה המחלה. ובכדי להתרפאות מהמחלה ולהחזיר החיות להאבר צריך לעלות אל מקור המחלה ולתקן המצוה שפגם בה וממנה נסבב המחלה ואז יתרפא האבר שהוא מכון נגד המצוה ההוא. ולפגמים כאלו

לא שייך לרופא לרפאות, כי מה שניתן רשות לרופא לרפאות זהו דוקא במחלות שבאים לאדם עבור שפגם בדבר הרשות, שרק למחלות כאלו יכול הרופא לרפאות. וזהו מדויק בלשון חז"ל שאמרו מכאן שניתנה "רשות" לרופא לרפאות, היינו שיכול לרפאות רק אלו המחלות שבאים מפגמים בדבר הרשות. וסיים הרה"ק ואמר: והנה התחלתי להתבונן במעשי שגמא פממיא חלילה באחת מהמצוות וממנה בא המחלה פלאי מצאתי שום פגם שממנו יבא המחלה, עד שחשתי שאפשר שהמחלה בא מזה שלאחרונה מחמת רוב טרדותי התמעט קצת לימודי בתורת הנגלה, ותיכף קיבלתי על עצמי לתקן הדבר ולהרבות יותר בלימוד הנגלה וזוהי החלמתי כבראשונה.

(מאורי אור)

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר ה' אלקים אתה החילות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה וגו' (א, טו-טז). פעם היה הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זצוק"ל באיזה עיר על שבת פרשת ואתחנן, ובאותה עת השתוללה בעיר מגיפה רח"ל והפילה חללים רבים. כליל שב"ק בעת שערך הרה"ק את שולחנו הטהור, נכנסו כמה נשים בבכיות עצומות על דבר המגיפה נענה להם הרה"ק בענות קדשו: מה תצעקו אלי, לכו לאחי הקדושים הרה"ק ר' אהרן והרה"ק ר' משה, אבל הם לא נסגו אחור, וצווחו שלא ימחלו לו אם לא יושיע להם. בראותו שאין לו שום ברירה, פתח ואמר ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, הצדיק מבקש מהש"ת. אתה החילות, אתה עשית שיחלו האנשים, בכדי להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך, שאח"כ תוכל להושיע להם ולרפאותם, ובכן אני מבקש ממך, אעברה נא ואראה את הארץ, שתראה שום ההמון עם שהם בבחי' ארציות, ההר הטוב הזה והלבנון, גם הם מלאים במידות טובות, על כן תעזור להם שיתרפאו. וסיים ואמר: ויתעבר ה' בי למענכם, הקב"ה שמע לתפילתי, עכשיו לכו לביטתם לחיים ולשלום. וכן היה שהמגיפה נעצרה.

(כ"ק אדמו"ר מסקווירא שליט"א, מאורי אור)

יוקח נא מעט מים ורחצו וגליכם והשענו תחת העץ (ת, ז). בחתונתו של הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זצוק"ל בן הרה"ק המגיד מטשערנוביל זצוק"ל (שהי' חתן הרה"ק רבי זובער מליובאוויטש זצוק"ל בן הרה"ק ר' שניאור זלמן מליאדי זצוק"ל), אמר הרה"ק מליאדי הרבה דברי תורה וחסידות כדרכו. ואח"כ ביקש מאת מחותנו הרה"ק המגיד מטשערנוביל זצוק"ל שגם הוא יאמר תורה, וסירב הרה"ק המגיד מטשערנוביל בדבר ולא אמר. אח"כ בסוף הסעודה בנטילת מים אחרונים שפך הרה"ק מליאדי על אצבעותיו מים בשפע, אז פתח הרה"ק המגיד מטשערנוביל ואמר: יוקח נא מעט מים, וינציג וואסער, מעט מים, וינציג וואסער, אביסל תורה, שמים רומז על תורה (תענית ז), והכתוב מורה לנו בזה שמספיק לומר מעט תורה. והעיקר הוא ורחצו רגליכם, שהעיקר הוא לרחוץ ה'הרגליה', היינו המידות והטבעיות הלא טובים, ובשאר העבודות הגבוהים והעלאת ענינים, והשענו תחת העץ, עץ רומז לצדיק (זוהר הק"ת ברכ) שבענינים אלו צריכים להשען א"ע על הצדיק. והמשיך הרה"ק המגיד מטשערנוביל, ואמר: כל תורה שאין עמה

מלאכה סופה בטילה (אבות ב, ב) מהו המלאכה, אלא המלאכה הוא להעלות ולתקן נשמתן של כל השומעים את התורה, ואם ח"ו אין עמה זו המלאכה סופה ח"ו וכו'. ואמר לו הרה"ק מליאדי: במקומותינו צריכים לזה ואי אפשר אחרת.

(כ"ק אדמו"ר מסקוויה שליט"א, מאורי אור)

פעם נכנס הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זצוק"ל לתפילת מנחה ערב ראש השנה מאוחר מאד, בראותו שהעולם מתמיה על שאיחר כל כך, אמר: מיר אלע ברידער, און אונזער רבי ישראל יצחקל קומען נישט אריין דאווענען מנחה ערב ראש השנה, ביז מיר זענען מתקן יעדן איד'ס קוואליק נשמה".

(מאורי אור)

פעם היה עצירת גשמים, ובאו בבקשה אל הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זצוק"ל שיפעול שירד גשם. ציוה הרה"ק שינגנו את הפיוט "אף ברי אחת" שבתפילת גשם. כשגמרו פעם ראשון, ציוה לנגן פעם שני, ואח"כ ציוה עוד שינגנו פעם שליש, ואז התחיל לירד גשם.

פעם בא איש לפני הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זצוק"ל וככה שחלם לו שעלה לתורה (עי' ב"י א"ח סי' פ"ח סעיף ה) וענה לו הרה"ק בפה קדשו ששמע מאביו הק' המגיד מטשערנאביל זצוק"ל ששמע מאביו הק' המאור עינים זצוק"ל באם שחלם אדם שעלה לתורה זה מורה שיעלה לגדולה. וכן הוה.

(מאורי אור)

הדבר היה בשנת תרכ"ג, כאשר נחלש רבינו זצוק"ל, וחוליו הלך והכביד ימים רבים כשהוא מוטל על ערש דוי, נכדו רבי מרדכי דוב [מהאראנסטייפל] זצוק"ל, שהיה אהוב עליו ביותר, ישב ליד מיטתו יומם ולילה ולא מש ממנו בכל תקופת המחלה. בוקר אחד בהשכמה התרומם לפתע רבינו זצוק"ל ופנה אל נכדו באמירה: הרופאים שוא ידברו, אין אני חולה, אני יודע בנפשי יותר מהם. והוסיף: דע לך, בני, שמקור המחלות באדם היא מפגימה רוחנית. יש רמ"ח אברים גשמיים ויש רמ"ח אברים רוחניים, כאשר פוגמים באבר רחני נפגם כנגדו אבר גשמי אלא הבריות קוראים לזה בשם "מחלה". התבוננתי, שמא חלילה פגמתי מה, ומצאתי אפשר שפגמתי במעוט שקידה בתורת הנגלה... בעת האחרונה לא הניחתי ללמוד, נתרבו הבאים אלי... לכן עכשיו אקבל על עצמי ללמוד כל יום במיוחד ח"י פרקים משניות

לתיקון הפגם". במילים אלה התאושש וקם ממיטת חוליו. ובפנותו שנית אל הנכד קרא רבינו זצוק"ל: אולם מעתה עלינו להפריד איש מעל רעהו... צא להארנסטייפל... הגיעה שעתך למלוך... במשך שעה קלה עוד ניסה רבי מרדכי דוב לשכנע את הסב קדישא שיחזור בו מן הפקודה "עודני רך בשנים ואיככה אוכל ליטול המשרה על כתפי" מירר בבכי מלא ענוה, שפל בוך, אולם רבי יעקב ישראל עמד על דעתו בהחלטיות רבה: "שעתך הגיעה, וכבר אמרו חז"ל אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימה, אם יש את נפשך שאחיה עוד בהכרח עלינו להפריד, ואלקים אשר התהלכו אבותי לפניו יהיה עמך בכל אשר תפנה".

וכן הוה, הנכד רבי מרדכי דוב יצא למלוך בהארנסטייפל, החל משבת נחמו שנת תרכ"ג, ורבינו זצוק"ל הוסיף הלאה להנהיג נשיאותו ברמה בעירו טשערקאס עוד קרוב לשבע עשרה שנה. הסבא והנכד המשיכו להיות מקושרים אהדי קשר אמיץ אף בשנים הבאות, ואבהו נפלאה שורות ביניהם מבלי שתיגע מלכות בחברתה. רבי מרדכי דוב היה נוסע לטשערקאס כפעם בפעם להסתופף בצל קדושת רבינו זצוק"ל וממתקים סוד בעניינים מכבשנו של עולם. אף בימים שבינתיים היה רבינו זצוק"ל שולח אליו בעניינים רבים להתייעץ וכדו'.

באחרית ימיו שלח רבינו זצוק"ל ביד איש אמונים שיסע להארנסטייפל וימסור לנכדו רבי מרדכי דוב זצ"ל שמבקשו לבוא אליו בהקדם. מיד יצא והפליג בספינה לטשערקאס, שם עשה ימים אחדים בהיכלו של הסבא קדישא ונשאר לשבות אצלו שבת אחת כשהם משתעשעים יחדיו בד"ת ובמלין דחסידותא, מבלי שרבינו זצוק"ל ירמוז לו לאיזה צורך שלח אחריו שיבוא לכאן. לבסוף הרהיב עוז הנכד ושאל מזקנו מה גרם לו שיקראנו. אמר לו רבינו: אחרי מעריב הכנס ביחד עמי אל הסבתא ושם נשוחח. הסבתא, הרבנית דבורה לאה ע"ה, נחלשה מאד בעת ההיא ושכבה במטתה. רבינו זצוק"ל והנכד התיישבו על גבי כסאות. הבאי של רבי מרדכי דוב, ר' רפאל, שנתלווה אליו בנסיעתו לטשערקאס, הצליח להיות בפנים החדר בעת השיחה (והתחבא בארון הבגדים) וסיפר לימים על תוכנה לנכדו של האדמו"ר מהאראנסטייפל הר"ר נחום טברסקי ע"ה. פתח הסבא קדישא ואמר: יש לי דין תורה עם הסבתא, מי מאתנו יסתלק מן העולם תחילה? אני אומר מוטב אסתלק אנכי ראשון, כי איך אסתדר

בלעדיה, ומי ינהל את משק הבית? אבל היא אומרת להיפך: מי ישים לב אליה? אין את נפשה להיות לבד, אין היא חפצה לשמוע 'קידוש' מאיש זולתי. לפיכך גמרנו בינינו לקרוא לך, הנכד, וכאשר תפסוק הלכה כן יהיה וכן יקום. לשמע הדברים נקו דמעות בעיניו, רבי מרדכי דוב התייפח בבכי גדול, ויקרא: האנכי אהיה פוסק בדיון כזה? הסבא והסבתא יאירוני ימים ושנים הרבה יחדיו שניהם, אין צורך בשום פסק הלכה. אולם הסבא קדישא לא הניח לו: אין אדם חי לנצח, היום הזה מוכרח לבוא. במשך שעה ארוכה שתקו שלשתם, דומית קודש ריחפה בחלל החדר, הנכד נראה כמתבונן ושוקל בדעתו את כל צדדי הספיקות, עד שלבסוף בא לידי מסקנא ואמר: לאמייתו של דבר צודקת הסבתא, אבל איך יכולים לפסוק נגד דעתו של סבא? על כן מוטב כי לאחר אריכות ימים ושנים תעברו שנים בחדא שתא לעולם שכולו טוב. נתיישבו דבריו על לבו של רבינו זצוק"ל. יפה אמרת, הסכים אתו ופטרו לשלום.

ובבוא יום מועד לכל זיי כאשר קרבה שעתם, כי השלימו את חייהם עלי אדמות, נתקיימו הדברים במילואם. הרבנית דבורה לאה ע"ה הלכה לעולמה בערב ראש חודש סיון תרל"ו, הנכד הרמ"ד שבא מהאראנסטייפל להשתתף בהלוויה, לא חזר הפעם לביתו, כי אם נשאר במחיצת הסבא קדישא רבינו זצוק"ל עוד כשלושה חודשים ומחצה ולא זזה ידו מתוך ידו עד בוא עת האסף נפשו ורוחו ונשמתו אל האלקים ביום שבת קודש י"ג באלול תרל"ו [כעין זה על הקידוש בליל ש"ק - סיפר הרה"צ רבי שלום מגריידינג זצ"ל, ששמע מאביו, הרה"ק רבי משה מקאריב זי"ע, בן מרן מהר"ם זצ"ל, ששמע מהנהגיה למרן מהר"ש להיכנס בכל ליל שבת קודש אל הרבנית מלכה ולברכה ב'שבתא טבא', וממנהגו לא פסק גם לאחר פטירתה לעולם שכולו טוב. פעם הלך הרה"ק מקאריב עם מרן, ושמע את קולה של אמו המשיבה לברכתו של מרן. ראה מרן שבנו נבהל ושאלו מדוע הוא חושש, וכשהשיב שנבעת לשמוע את קול אמו שנפטרה מכבר, אמר לו מרן: "זאלסט נישט מיינען אז עס פעהלט איר עפעס חלילה. נאר זי האט געפול'ט ביי די מלאכי השרת זי, זאלן איהר פיהרן יעדער שבת צו הערן מיין קידוש! [לא תחשוב שחסר לה משהו, חלילה, שבגין כך מגיעה היא לבקש טובה, אלא שפעלה אצל מלאכי השרת, שיוליכוה בכל שבת לשמוע ממני הקידוש].

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עניני נישואין

וחזר ונשא מנביות, ולמה בשעת קידושין שמה מחלת ובשעת נשואין שמה בשמת, דבשימו פתגמוהי דישמעאל, ומחלת שנמחלו על לו כל עוונותיו, ע"כ. הרי דהרמז דנמחלו עוונותיו הוא על שעת קידושין ולא על שעת הנשואין. ואולם הרי בפרמ"ג מבואר דרק בנשואין הוי המחילה כנ"ל, ואולי י"ל דאמדין דעתי דהתנאי היה מכיון שהיא רוצה בצדיק וא"כ כיון דביום הנשואין ממילא ימחלו עוונותיו ע"י הרהורו בתשובה עכשיו, וא"כ שפיר יתקיים התנאי בלי שום עשייה נוספת מצדו וחלין הקידושין.

(כ"ק מרן ראש הישיבה זצוק"ל, ברכת שמעון)

חופתו והיינו בעת הנשואין וכדאמרין בגמרא יבמות (סז) כיון שנשא אשה עוונותיו מתפקקים וכ"ה בפרמ"ג (א"ח סי' תקע"א) וא"כ הלא בזמן הגמרא היה משך זמן בין הקידושין להחופה והמקדש ע"מ שאני צדיק הלא מירי בהקידושין ואז עדיין אין הזמן של מחילת עוונות.

והנה מהגמרא אין כ"כ ראייה ומה גם כי עיקר הלימוד היה הוא מהא דוילך עשו ויקח את מחלת (בראשית לו א) כמבואר בירושלמי (יבומים פ"ג ה"א), ומובא ברש"י פרשת וישלח ובתו"ש פ' תולדות (כ"ח אות כ"ז) מביא ממדרש כתי' וילך עשו וכי כיון שקידש לו את מחלת וכו' הלך והניח את מחלת עגונה עד שמת ישמעאל

בדוב מישרים (סיוט כ"ב) ע"ד קושית הלח"מ בפ"ח מהלכות אישות בהא דק"ל בקידושין (סג) שאם קידש אשה על מנת שהוא צדיק גמור ונמצא רשע חוששין לקידושין שמא הרהר תשובה בלבו ע"ש, וא"כ למה המקדש בפסולי עדות אין חוששין להקידושין, ותרין דלכאורה יקשה מה מהני אם הרהר בלבד הרי כל זמן שלא נתכפר לו אכתי שם רשע עליו, ואולם י"ל מכיון שחתן הוא מאותן דמוחלין להם עוונותיהם, א"כ אם רק מהרהר בתשובה נמחלין לו עוונותיו, וא"כ על זה י"ל לגבי החתן משא"כ לגבי העדים עכ"ד, והעיר האברך המופלג הר"י ווינד נ"י דהרי הא דמוחלין לחתן עוונותיו הוא דוקא ביום

פעם כשביקר האדמו"ר מגור ה"בית ישראל" צ"ל אצל מרן שר התורה הרב מטשעביץ צ"ל ודיברו ביניהם אם מתחתנים ערב יו"כ האם החתן צריך לומר על חטא (למשל הספרדים שנוהגין להתחתן בעש"ת), כי ביום החתונה כבר נמחלו עוונותיו, ואמר ה"בית ישראל" שזה משנה (יומא פ"א א) שבעת ימים קודם יוה"כ מפרישין כהן גדול וכו' ר' יהודה אומר אף אשה אחרת מתקנין לו שמא תמות אשתו שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו וכו'. (ויקרא לג ו) ובתוד"ה לחדא (יומא א) מביא שביירושלמי משמע אשה אחרת מתקנין לו מזמנין אותה שאם תמות אשתו ביום הכיפורים שיקדש זאת ביום הכיפורים ע"כ, ולפי"ז הרי אם חתן מוחלין לו כל עוונותיו, ולא שייך וכיפר, מה יועיל מה שישא, הרי אינו יכול לומר וכיפר כי חתן מוחלין לו על כל עוונותיו, הרי זה ראייה שאין זה כפרה גמורה ועדיין יכול לומר על חטא, וכן כה"ג יכול לומר וכיפר, ומרן צ"ל שיבא מאד ראייה זו. (קובץ ליקוטי תורה בעניני נישואין, טשעבין)

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע אמר בשם אביו המהרי"ד זי"ע שאמר בשם הרה"ק מלובלין זי"ע ששדכן המכוין לשם שמים הוא סגולה שיהיה לו בנים תלמידי חכמים.

סיפר הגה"צ רבי ישעי' אשר זעליג מרגליות צ"ל ששמחת נישואיו התקיימה בירושלים בעיר העתיקה, והחופה הייתה גג גג הווארשאווער שול, והרה"ק רבי דודל בידרמאן מלעלוב זי"ע אמר השבע ברכות בחופה. וקודם החופה ניגש אליו ואמר לו: זעסט, דא איז דיחופה, און דארט קעגנאיבער איז דער הר הזיתים... (ממקום החופה יכלו לראות היטב את הה"ז), ויותר לא אמר לו, ונשבר לבו מזה לשברי שברים. (שיח זקנים ח"ד עמ' צב)

הרה"ק הייטב לב' היה חתן הרה"ק רבי משה דוד אב"ד טולטשווא, והיה אז המנהג לעשות סעודת עניים לפני החתונה, וכן להוסיף צדקה לעניים, ובא עני אחד לבקש נדבה מהמחותן הרב מטולטשווא ונתן לו זהוב (רענדל) אחד, אמר לו העני, שהוא איננו מקבל פחות מחמישה זהובים, ואם לא יתן לו כזה, אז לא יקח כלום. ונכנס הרב מטולטשווא למחותן הרה"ק הי"שמש משה' זי"ע, ומסר לו בקשת האיש, והוסיף שמאוד רוצה להנות את האיש, אבל אין לו חמישה זהובים, אמר לו הי"שמש משה, שרוצה לראות את צורת העני, וניגש לחלוץ, וכשראה את העני אמר, לאיש זה ראוי שהמחותן ישתדל לתת את הסכום שביקש, כי עני זה יש לו כח מיוחד של מה שאומר מתקיים, הרב מטולטשווא השתדל ללוות ולאסוף חמישה זהובים ונתן להעני, ובירך אותו העני, שיצאו מזיווג זה דורות שיהיו מנהיגים גדולים אצל כלל ישראל. כשנעשה הרב מטולטשווא כבן שבעים, הגיד להי"שמש משה, שיש לפניו שתי שתי מצות שלא עשה

כל ימיו, היא להדפיס את חידושויו שהוא מצווה, והי' לנסוע להשתקע בארץ ישראל, ושאל איזה מהם יעשה, וענה הי"שמש משה, שישע לארץ הקודש, כי להדפיס חידושויו יהיה לו זמן אחר כך. וכאשר נסע להשתקע בארץ ישראל, הלך לקבל ברכת פרידה משלושה צדיקי הדור, הרה"ק מרוזין זי"ע, הרה"ק מפרעמישלאן זי"ע, והרה"ק הרבי ר' הירש מרימנוב זי"ע. וכשנכנס אצל הרבי ר' הירש הכירו תיכף שהוא אותו עני שברך את חתנו ואת בתו שמחלציהם יצאו מאורות בישראל.

הה"ק רבי שמואל מקמיניא זי"ל אמר בשם הבעש"ט הק' זי"ע א' שאמר: שבענין זיווגים אפילו מלאכים ושרפים אינם יודעים, דאם הם היו יודעים גם אני הייתי יודע. (אור הגנוח)

קשה לזווגם כקריעת ים סוף. (סנהדרין כב.) וקשה דהרי מששת ימי בראשית כבר סלל הקב"ה הדרך לבני ישראל בים סוף ומה שייך קשה בזה, רק היות וטען עוזא הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, טען הים שהכניו את הדור לבני ישראל הנקיים מעוון, והם הרי עובדי ע"ז רח"ל, וע"כ היה קשה. וכן הוא בזיווג של אדם קשה דהרי ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני (סוטה ב), ומה שייך כאן דקשה כקריעת ים סוף, אך י"ל באותו אופן, דהרי בשעה שאמר בת פלוני לפלוני הרי היו נשמות טהורות אך במשך השנים עד שמשתדכים קלקלו רח"ל, וע"כ קשה לזווגם כקריעת ים סוף.

(בית אהרן, קארלין)

מסופר שהרב הצדיק הקדוש מו"ה אברהם אביו של הרה"ק רבי פנחס זי"ע מקאריץ לא היה מדבר קודם התפילה. פעם אחת אירע לו שהלך להתפלל בבוקר לבית התפילה, ופגע בערל אחד שהיה לו חתיכת זהב. והערל אמר לו שמצא את החתיכה הזאת. ולא היה יודע הערל היטב מה הוא, אם זהב הוא או נחושת, ורצה למכרו במקח השווה [במחיר הקרן] והראה לו, שאחר התפילה ילך לביתו ויקנה את החתיכה, אך הערל לא רצה להמתין עליו, והלך לבית יהודי אחד ומכר אותה שם. והאיש הנ"ל שקנה, העשיר ממנה עושר גדול. והנה הגה"ק רבי אברהם צ"ל כאשר שכב על מטתו בלילה חלם חלום שבא לפניו אביו הרב הצדיק הקדוש רבי פנחס זי"ל מגיד מישרים דק"ש שקלאו, ואמר לו שנעשה פרסום גדול בשמים על מה שלם הלך עם הערל לקנות החתיכה זהב קודם התפילה ולבטל את גדרו שנוהג זה זמן זמנים טובא שלא לדבר קודם התפילה, ויצא פסק דין בשמים ליתן לו עבור זה בן אשר יבהא אורו כזהב בכל העולם כולו. וכן היה שנולד לו אח"כ הרב הצדיק הקדוש רבינו פנחס זי"ע מקאריץ, הוא הגבר אשר יצא שמו בכל העולם והאיר עיני ישראל באור תורתו וקדושתו.

מי זה האיש ירא ה' יורנו בדרך יבחר - נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ. (תהלים כה יב-יא) נ"ל בדרך הוא לשון זיווג, כבירש קידושין (ב), ובזה ניכר אם הוא ירא שמים, אם בוחר בשידוך שנפשו בטוב תלין לאחר אריכות ימיו, או מבקש שזרעו יירש ארץ, וז"ש מי זה האיש יראה" הכי במה שמרבה באמירת תהלים או דברי חסידות שנוהג בהם, וודאי שלא, אלא דאבן הבוחן הוא כשבא לשדך בניו, אינו מקפיד לזווגם עם יראי ה' ויהיה בטוח שלא יתרופפו עמודי היראה ותתרוכפו האמונה ותכרת זרעו והעיקר אצלו שישאר לעשיר, או שדואג ומקפיד שבניו יזדווגו ליראי ה', והיינו "יורנו" יורה לנו זאת "בדרך יבחר" בשידוך שיבחר לבניו, אם משיא את בניו ליר"ש מרובים, ונפשו בטוב תלין" לאחר אריכות ימיו, או "זרעו יירש ארץ" שאינו מקפיד שיזדווגו ליראי ה' והעיקר הוא אצלו שזרעו יירש ארץ.

בעניני שדוכים יכולים לחוות דעה רק תלמידי הבעש"ט ואלו ההולכים בדרכו.

(אביר יעקב מסדיגורה)

בענין שידוכין אמר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר צ"ל בשם צדיקים שאין לומר שום דעה בשום שידוך. רק כפי שיוטב בעיני המחזנתים והזוג. ואמר שמפורש בתורה כן, שאמר השי"ת לבנות צלפחד, לטוב בעיניהם תהינה לנשים (במדבר לו ו), ומדוע לא אמר להם למי ינשאו, ועל כרחך שאין לומר בזה שום דעה.

(נחמד מזהב)

את בתי נתתי לאיש הזה. (דברים כב טז) ארז"ל (כתובות כב) "לאיש" אסרה, "הזה" התיירה, שמעתי בשם הרב מקראסנא צ"ל מליצה נאה בזה דהנה אחז"ל (פסחים מט) כל הנותן בתו לעם הארץ כאילו כפתה ונתנה לפני ארי, וא"ש "לאיש" אם יתננה לכל איש יהיה מי שיהיה אז "אסרה" בלשון מאסר כאילו כפתה לפני הארי, "הזה" אם בירר לו איש אחד ת"ח דהינו "הזה" אז "התיירה".

(ליקוטי הגרשוני)

אירוסיו של הרה"ק רבי אשר אלימלך מקאזניץ צ"ל נחגגו עוד בחיי אביו הרה"ק רבי ירחמיאל משה זי"ע, שגם קבע והגביל זמן החתונה שתתקיים אי"ה בפרוס ימי חנוכה שנת תר"ע בעיר בלאזוב, אך לזאבון בית ישראל נלקח אביו למרומים בי"ג אלול תרס"ט, ונבצר ממנו להשתתף בה בגופו. למעשה התקיימה החתונה בעיר בלאזוב בחצר הקודש של חו"ז הרה"ק בעל צבי לצדיק זי"ע שחיבבו ביתר שאת בכינוי "האתרוג שלי מבית המגיד מקאזניץ זי"ע". בדרכם מקאזניץ לבלאזוב עצרו החתן והמחותנים לבקר בעיר ראדום לקבל ברכתו של הרה"ק רבי שרגא יאיר מביאלעברזוג זי"ע, מצאוהו על ערש דוי, אך בשאירת כוחותיו התאזר ופנה אל החתן, באמרו, כי

זכור לו מימי ילדותו כשהשתתף עם אביו הרה"ק **רבי נתן דוד משידלאוואצ** ז"ע (בן הרה"ק **רבי ירחמיאל מפשיסחא** ז"ע) בנישואי אי מגדולי הדור, והבחין בשמחת הנישואין דמות צדיקים ופניהם המאירים באופן מופלא עד שרעד מפחד, ואביו הרה"ק ז"ע הרגיעו **כי הן הנה האבות הקדושים שבאו מעולם העליון להשתתף בשמחת צאצאיהם**. ולכן סיים הרה"ק רבי שרגא יאיר זצ"ל, מכיון שיבואו אי"ה על החתונה המגיד **הק' מקאזניץ** ז"ע וצאצאיו נא להעתיך בעדי בתפלה ובתחנונים ולהזכירנו לרפואה שלמה. לשמחת החתונה הגיע כמובן אחיו הגדול האדמו"ר הרה"ק **רבי אהרן יחיאל מקאזניץ** ז"ע, גם דודו **"הינוקא"** - הרה"ק **רבי ישראל מסטאלין** ז"ע (אח מאם לאביו הרה"ק רבי ירחמיאל משה ז"ע) שמכונ"כ בפראנקפורט הגיע להשתתף על שמחת החתונה לרווחת בני העיר. על הקבלת פנים רבתי לכבוד האורחים החשובים שבאו על שמחת החתונה, סיפר הרה"ח רבי חיים ראטה - משב"ק האדמו"ר **מתולדות אהרן** ז"ע: פעם התלוויתי אל הרבי מתולדות אהרן ז"ע לבקר בבית הרה"ח רבי יעקב שלמה פריעדמאן ז"ל - שכיהן ברבנות בעיר פתח תקוה והיה מתלמידיו המקורבים של הרה"ק **מבלאזוב** ז"ע, בין היתר סיפר על נישואי הרה"ק רבי אשר אלימלך ז"ע - אחיו של **רבי אהרלע מקאזניץ** ז"ע, וזכור לו השתתפותו של הרבי - רבי אהרלע ז"ע - שם על החתונה, במיוחד ידעו על בואו של הרה"ק רבי ישראל מסטאלין ז"ע לפאר השמחה, והרה"ק מבלאזוב פקד על הבחורים לצאת לקראתו לקבל פניו בכלי זמר, והנה כשהבחינו הבחורים בהאדמו"ר הינוקא מסטאלין ז"ע היוירד מהיבאהן כשסועד בידי אמו הרבנית מקאזניץ - סטאלין, ואילו הם היו פ'רומער' בחורים ולא היו רגילים בכגון דא, והסתלקו, וכשהרה"ק מבלאזוב שאל וחקר להיכן נעלמו הבחורים ובשמעו שברחו משם, אמר: "וואס האטיס עטץ גיהאט זיך צו מישען..." והנה כשהופיע רבי אהרלע לעיר, עלה תיכף לקבל פני הרה"ק מבלאזוב ז"ע, ובחרדת קודש פתח, כי יהיו לנו אי"ה אורחים נכבדים על החופה, מאחר שמקובל בידינו שהמגיד הק' מקאזניץ בא להשתתף בחופה עד ז' דורות. כשמעו זאת נענה הרה"ק מבלאזוב ז"ע ברוב ענותנותו, כי אם כן מסרב לכיבוד סידור קידושין, מפחד קדושת המגיד ז"ע מעולם העליון. אם הכלה - לא יכלה לעמוד בבזיון כזו שאביה לא יתכבד בסידור קידושין, הפצירה בו עד בוש, לכן שאל הבלאזובער את רבי אהרלע, האם הביא עמו חפץ אי של המגיד הק'. וענהו רבי אהרלע כי הביא עמו גארטעל' שהיה שייך להמגיד ז"ע. הבלאזובער לקח הגארטעל' והסתגר עמה בחדר כשעה, אח"כ יצא ואמר, "ניק'ס, סיגייט נישט...". ובכל זאת בשעת החופה הביאו החסידים גוש אדמה להעמיד עליו את רבם

האדמו"ר הצבי לצדיק מבלאזוב - כי לא רצה לעמוד בד' אמות סמוך להמגיד. והבלאזובער עמד שם בחרדת קודש אימה ויראה במשך החופה. (מפי הרה"ח רבי אהרן יאראוויטש שליט"א)

יתחנן אדם על עצמו ועל זרעו ועל זרע זרעו בכל יום, לזווגם בזיווג יר"ש עם תורה וגמ"ח, כי על שלושתן נאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק (קהלת ד'י).

פעם אחת בש"ק אחר סעודת שחרית קרא הרה"ק בעל **הדברי ישראל ממודיץ** לבניו להתיצעות בענין ישודן, שהיו מציעים עבור אחת מבנותיו. והתפלאו למה מטריד עצמו בענין זה בשבת. והשיב להם, במכון אני עושה זאת, כי אמרו לשדך הבנות מותרים, והנה בשבת אין דבר רשות, רק או איסור או מצוה, ואם אמרו מותר הרי זה מצוה וסגולה לשידוכין. (אתקיטו סעודתא מודיץ)

בשמחת השבע ברכות של גיסי הרה"צ **רבי אלימלך בידרמן** שליט"א, בחודש אדר תש"ן, היה שמחת ש"ב בעיה"ק ירושלים, ולאחר מכן אמר **כ"ק אאמו"ר מזוטשקא צוק"ל** שהוא בידדות גדולה עם הגה"צ **רבי יהושע דייטש אבי"ד קטמון** זצ"ל, והיות והוא מאוד חלש לא יכל להשתתף בחתונה, ועל כן מן היושר להגיע אליו לביקור עם החתן והכלה, לקבל ברכתו, ולהכניס את השמחה לביתו. כאשר הגענו למעונו ברחוב עמוס 10 שם התגורר בערוב ימיו בבית בתו הרבנית שיינדל תליט"א [כיום הרבנית מויזניץ א"ח הרה"ק הישועות משה צוק"ל] ואמר לאאמו"ר שלפני זמן קצר הלך לנוח, וכאשר רצינו ללכת בכדי לא להפריע, אמרה שיכול להיות לאביה צער רב שישמע על האורחים שבאו והלכו, והיא הלכה להעיר אותו, ושמענו אותה אומר לה: "שיינדל, פארוואס האסט מיר אויפגעווקט, איך האב געהלטן און מיטן זאגן הדרשה און ישיבה של מעלה..." זה היה בחודש אדר תש"ן, וכמה חודשים לאחר מכן בחודש תמוז אכן הלך לומר הדרשה הישיבה של מעלה. [בדרך צחות מסופר, שכאשר הרבנית מויזניץ תליט"א הנ"ל סידרה את החדר של בעלה הישועות משה, ועשתה ניגוב על הרצפה, שיהיה נקי, ורצה אחד להיכנס בדחיפות לרבי, ואמרה לו שימתין כמה דקות, כי רצתה שהרצפה תתייבש, והנ"ל ניסה לשכנע אותה שתכניס אותו מיד, ואמרה לו: כתוב קודם "ברוך מרחם על הארץ", ואח"כ כתוב "ברוך מרחם על הבריות"...]. (שמעונת טובות)

כ"ק אבי הרה"ק **רבי דוד משה מקרעטשניץ** זצ"ל סיפר, שבעת נישואיו של הרה"צ **רבי יחיאל יהודה אייזיקסון** זצ"ל, מנכדי הרה"ק **רבי מאיר מקרעטשניץ** זצ"ל, עם בתו של **העצי חיים** זצ"ל [ונכר היה לאחר הסתלקות העצי חיים] נסע לשם להשתתף בתור קרוב משפחה, ובעת החופה היו דחיפות גדולות

ועצומות מאד, ותוך כדי הבחין שהציבור כמעט ונדחק על סב הכלה הרה"ק **רבי שלום אליעזר** ז"ע, ומיד נעמד בסמוך אליו והגן עליו בגופו שלא ידחפוהו, וכאשר הדחיפות גברו עד מאד הרגיש איך שרבי שלום אליעזר ז"ע מחזיק בידו. וכ"ק אבי זצ"ל החזיק זאת לזכייה גדולה, ואמר, ישנם כאלו שמתפארים שיש להם מקל או טאבין פושקע מהדברי חיים, אבל אני זכיתי שבנו של הדברי חיים החזיק ביד... והיה אומר שאולי בזכות שהגן על רבי שלום אליעזר שלא ידחפוהו, זכה להשתתף עם צאצאיו... חמותי ע"ה הרבנית מראצפערט בראזל היתה נכדתו של רבי שלום אליעזר.

(כ"ק אדמו"ר מקרעטשניץ שליט"א, בצילא דמהימנותא)

על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא (תהלים לב ו) - אמר רבי חנינא לעת מצא זו אשה (ברכות ת, ט) שיזמין לו הקב"ה אשה טובה, עם מדות טובות, כי מה' אשה משכלת (משלי י"ד).

פ"א השיא הרה"ק **הרבי ר' אלימלך** יתום ויתומה, השמחה היתה גדולה והרקיעה שחקים, כי תלמידיו הקדושים היו ראשי המשמחים, **המגיד מקאזניץ** היה תופש כנור, **והרבי מלובלין** היה הבדחן. לביל שבת אחרי הנישואין, היה הרה"ק **רבי שמואל מקארוב** בבית רבינו הר"א, ואילו כל התלמידים היו שמחים בשמחת חתן וכלה, נענה רבינו ואמר לרבי שמואל: נלך לשמחת חתן וכלה. עמדו שניהם מבחוץ והאזינו לדברי הבדחנות שנשמעו מפי הרבי מלובלין, ואילו כל התלמידים היו מרקדים, אמר רבינו לתלמידו: תראה כי אש מלהטת סביבותם, ולקח מטפחת והעביר על עיני רבי שמואל וראה כי האש מלהטת סביבותם. רבינו הצטרף לריקודים ורקד עמהם יותר משעה, לאחר מכן פתח ואמר: חסד אמת בגימט' חתן וכלה, בהליכתו משם אמר: רבש"ע בשכר הרקידות מצוה שרקדנו נזכה עכ"פ לכבות גחלת אחת המוכן בגיהנום עבורינו. (אירצותיהם, שומרי אמונים)

בספר עשרה מאמרות (מאמר ה"ד י"ז), כל האומר קפיטל (קכ"א) שיר למעלות אשא עיני אל ההרים וכי סוף כל תפלותיו קודם עקירת רגליו מזמנין לו בת זוגו ההוגנת לו, גם המבקש רחמים על הזיווג העליון והוא צריך לזיווג הוא נענה תחילה. (אגרא דפרקא)

מה שנקרא שדוכים, כי הפסוק (דברים ג א) ותשקוט הארץ מתורגם ושדוכת ארעא, כי לפני שגומרים השידוך מדברים הרבה ומתווכחים ואח"כ כשגומרים השידוך, נשקט. (אמרי אמת)

מנהג צדיקים ששני הצדדים מפרטים היחוס לפני גמר השידוך, ויש לומר על זה רמז

בפסוק (בראשית מח טו) ויקרא בהם שמי ושם אבותי, היינו להזכיר היחוס, ואח"כ וידגו לרוב בקרב הארץ, והיינו שנוכל לגשת לענין השידוך שזה ענין וידגו לרוב.

(שמחת ישכר, זידיטשוב)

סיפר לי הרה"ח ר' משה כהן נ"י, שמעתי מאיש אחר ושמו ר' דוד ששמע מחסיד זקן אחד ששמע מאחד משני התאומים, אביו היה מחסידי הרה"ק בעל התניא זצ"ל, ובתחילה לא זכה לזרע של קיימא, והיה מפציר ברבו התניא שיתברך בזש"ק אבל לא נתברך, וכן הפציר בו בכל עת מצוא, אמנם לא זכה להתברך בזש"ק.

פעם אחת השתתף בשמחת נישואין שהיו שם הרה"ק בעל התניא והרה"ק מבארדיטשוב זצ"ל. ניגש לרבו בעל התניא ואמר לו, עכשיו הוא עת רצון ומבקש ממנו שיבטיח לו בן זכר (אז כבר לא היה צעיר כל כך). בפעם הזאת נתרש הרה"ק ואמר לו, לך למחותי הרב מבארדיטשוב, והגד לו ששלחתך אליו שתוועד בזש"ק גלי ארץ צו מיין מחותן דער בארדיטשעווער רב, און זאג אים אז איך האב דיך געשיקט, אז דו זאלסט געהאלפן ווערן מיט א קינד.

הלך החסיד אל הרה"ק מבארדיטשוב, ולמזלו לא היה שם גבאי, ניגש תיכף אל הרה"ק מבארדיטשוב ואמר לו שבא אליו בשליחות מחותנו. נתלהב הרה"ק מאד והלך בחדרו הלך ושוב ואמר, דער מחותן, דער הייליגער מחותן, וכה חזר כמה וכמה פעמים. האיש הנ"ל ידע שעוד מעט יבוא הגבאי וגם היו שם אלפי אנשים, התחיל לבכות ואמר: הייליגער בארדיטשעווער רב, איני מבין בדביקות שלו ואיני מבין בענינים רוחניים שלו, אני זקוק לישועה. נתעורר הרה"ק מדביקותו ויבן אותו שלשנה הבאה יתברך בזרע של קיימא, האיש הלך בשמחה לרבו הרה"ק בעל התניא שאמר לו: אזוי, כיון שפתח את הפתח [נר האט שוין געפענט דאס טירעלע], גם אני מבטיחך בן [זאג איך דיר אויך צו א קינד]. ולשנה נתברך בתאומים.

ידוע מספה"ק (אור החיים פקודי, ועוד) הדרך שיוכל אדם לקיים כל התורה כולה, שהרי אינו שייך שאדם אחד יוכל לקיים כל התרי"ג מצות, שיש מצות הנוהגים רק בכהנים או רק בארץ ישראל וכדומה, אלא ע"י אחדות שמאחד עצמו עם כלל ישראל, וא"כ בהצטרף כולם ביחד תמצא ביניהם כל התרי"ג מצות ע"י הכהנים וכדומה בכל שאר המצות, ולכן כאן במעשה העגל שהצטרכו ישראל לתיקון תשובה ע"י קיום כל התורה, צוה להם להביא מחצית השקל דמורה על האחדות וכדברי האלשי"ך הק', ובזה יתא נחשב להם כאילו קיימו כל התורה כולה.

ועפ"ז יובן דברי המדרש הנזכר ואלה המשפטים וכי אמר להם משה לישראל אם אין אתם עושים את הדינים נוטל תורתו מכם, דהדינים קאי על הבין אדם לחבירו,

והיינו דאם אתם רוצים לקיים כל התורה אתם צריכים להיות באחדות וליזהר בבין אדם לחבירו, ולכן אמר להם משה לישראל אם תיזהרו בהדינים מוטב, ואם לאו אני נוטל תורתו מכם כיון שלא יהיה לכם כפרה על מעשה העגל שנחשב כאילו עברתם על כל התורה, והרי לכן שיבר את הלוחות, ואם לא יהיה לכם תיקון שוב אטול מכם את התורה.

בזה יש לבאר מאמר הכתוב (במדבר יח יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל, דדרשו בו חז"ל (ברכות סג) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ואפשר דמרומו כאן עוד תנאי להשגת התורה, דמציו גבי נישואין דאינו נקרא אדם אלא פלג גופא עד שישא אשה, וכמו"כ יש לומר דאינו נקרא אדם עד שיתאחד עם אחרים ועל ידי מדת האחדות נקרא אדם השלם, ורק כך יכול לזכות להתורה. (מעיינות החיים, זוועהיל)

המעשה של השידוך של זקני רבי ניסן חיים הוא פלא, שהוא היה מתפלל בילדותו אצל האב"ד דקרעטשניף רבי צבי הערש, שהתפלל בכל יום בשעה שמונה, ולא אצל אביו הרה"ק רבי אליעזר וואלף זי"ע שהיה מתפלל בשעה מאוחרת. ובהיותו בחור כבן י"ד שנה ביקש רבי צבי הערש לקחתו לחתן עבור בתו מרת רייצא ע"ה, שהיתה כבר כבת י"ז ומחצה. ושאלו אותו על כך שלוקח בחור צעיר, שהיה גם נמוך בקומה, ואמר: ההנחת התפילין של הנער הזה מצא חן בעיני... וכך נשתדכו ביניהם הרבי מקרעטשניף עם הרב דקרעטשניף...

(כ"פ אדמו"ר מקרעטשניף סיגעט זצ"ל,

בצילא דמהימנותא)

בשם מרן החזון איש זל"ה שצריך ללמוד חמש שנים בכלל אחר הנישואין לפני שיוצאין להיות ר"מ וכיו"ב, דחמש שנים אלו לאברך בכדי שישתלם ישרות שכלו בתורה בתור אברך, ושיהי' ראוי להרביץ תורה לאחרני. (הגה"צ ר' אלעזר צדוק טרצ'ין זצ"ל)

יש מנהג מעניין שהיה במקומות מסויימים שהכלה קודם שהלכה לחופה הדליקה נרות בברכה, ויש תשובה מהגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל (טוב טעם ודעת מהדור תליתא סי' צ"ח) עורר על מנהג זה וכתב שהיא מנהג בורות ואעפ"כ טורח ליישב המנהג ומלמד זכות עליהם. והגה"צ מליני זצ"ל כותב (צבא אהרן, מנהגי נישואין עמוד סה) שבדידיה הוה עובדא אחרי החורבן הנורא בעיר מונקאטש, שבאה לפנינו כלה שהיתה קודם חופתה ואמרה לו שרוצה להדליק נרות, כיון שבזכרונה מבית אביה שאחותה הגדולה שנישאה קודם המלחמה הדליקה נרות קודם שהלכה לחופה וברכה עליה להדליק נר של שבת, אף שהיה בחול, והתפלא מאוד על מנהג זה, ואחר כך מצא התשובה הנ"ל מהגר"ש קלוגר שדן בזה.

(הגר"ר גבריאל צינגער, מעיינות החיים גליון ל')

חתן דומה לכהן גדול ולא לכהן הדיוט, וי"ל הרמז בענינו של כהן גדול כי בגדי הכהן גדול יתירים על בגדי הכהן הדיוט, כי הכהן הגדול מאחיו שהוא צריך לפי מדרגתו להשפיע על כל אחיו הכהנים, נרמז לו כי מלבד בגדו כמדתו, עוטה הוא גם מעיל המקיף הכללי, וזהו מדרגת חתן כי כל זמן שלא נשא אשה כבוד ויחיד הוא, אבל בהגיעו לזמן שמושיב יחידים ביתה וזוכה לבנות בית ישראל ונהיה לבעל בעמיו הרי זה כעוטה מעיל שהשפעתו על ב"ב ולא על עצמו לבד. וזהו שאמרה רות לבועז (רות ט) ופרשת כנכך על אמתך ופרש"י ז"ל כי זה לשון נישואין, ולזה העטיפה בטלית נוהגין רק אחרי הנישואין ועד הנישואין לובשין רק טלית קטן, כי זה ההבדל כמו בין בגד למעיל, ולזה מפרשים חז"ל כחתן יכהן פאר (ישעי' סא י) ככהן גדול שענינם אחד, וזהו שהדגיש הקרא במיוחד מעיל צדקה יעטני המעיל שהוא מבגדי הכהן הגדול, וזה הרמז על מעלת החתן במדריגה זו. ואשרי למי שזכה כי גם בימי בחורו בימי ההכנה טרם נהיה לחתן השתדל לאחוז במדה זו להיות טוב בעצמו ומיטיב לאחרים להשפיע מטובו וחסדו לזולתו. (ברכת שמעון)

כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ לא במהרה הוא חוטא. (קידושין סב) הנה אומרים בשם זקני מקאסוב זצ"ל, שבירך לחתן בגי ברכות א. "זאלסט גוט זיין". ב. "עס זאל פון דיר גוטס ארויס קומען". ג. "אין עס זאל דיר גוט זיין". וזהו בדרך אפשר מרומז פה כל שישנו במקרא היינו ברכה א' שהוא בעצמו יהיה ת"ח - "זאלסט גוט זיין". ובמשנה זה ברכה ב' "עס זאל פון דיר גוטס ארויס קומען", היינו שהבנים יהיו ג"כ ת"ח, ובדרך ארץ זהו ברכה ג' "אין עס זאל דיר גוט זיין". (דמשק אליעזר)

הגר"ח קנייבסקי זצ"ל סיפר בשם החזון איש זצ"ל, אחד בא אליו ואמר שכמה שנים אחר החתונה לא נפקד בזש"ק. שאלו החזון איש האם שילם להשדכן, והשיב שהשדכן הי' קרוב שע"פ דין אין מגיע לו. אמר לו החזון"א, אעפ"כ לך ושלם לו. והלך הלה ושילם לו, ולשנה הבאה נפקד. (נעימות החיים)

החזון איש זצ"ל אמר להגר"ש הרשלר ז"ל, בהלכם להתעסק יחד באיזה ענין של שידוך בזה"ל, לאמרי זיך עסק'ן מיט דעם וואס דער אייבערשטער עסק'ט זיך, [הבה ונתעסק, במה שהקב"ה עוסק]. (מפי חתנו הגר"י סוקל).

(נעימות החיים)

זוכרנו שפ"א הגיעו לבית מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל נערה עם אמה, ובאו לשאול היות ומציעים עבורה חתן שהוא נמוך מהכלה בגובה ראש, וע"כ הכלה אינה רוצה לגשת לשידוך זה, ויען רבי משה בבקשה שיקראו לרבנית שתכנס פנימה, [התגוררתי שם באיט סייד והכרתי את בית

הגר"מ פיינשטיין, והיא הייתה גבוהה ממנו בבראשית, כי ידוע שרבי משה היה גדול הדור, אבל היה נמוך קומה. והרבנית נכנסה, ורבי משה אומר לה: זה נכון שאנו כבר כחמישים שנה אחרי החתונה, אבל נודע לי היום על חיסרון גדול... שאני נמוך ממך... ואנו צריכים לדעת ולחשוב על זה... (הרה"ג ר' אברהם משה קפלנינסקי שליט"א ר"מ ישיבת ראחמיסטריווקא)

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע אמר שעל זש"ק צריך לבקש לפני החתונה. (עזר מקודש)

איש האלקים החוזה מלובלין זי"ע עשה נשואין לאחד מבניו, וקודם החופה התפלל מנחה והיה שווה בתפילת שמונה עשרה זמן רב יותר מכפי הרגלו, ויהיה הדבר לפלא בעיני החסידים, אך לא היה אפילו אחד מהתלמידים שיריהב עוז בנפשו לשאל אותו סיבת הדבר. בעת הסעודה אמר הרבי מלובלין: בטח תתפלאו עלי על אשר הארכתי הרבה בתפילת שמונה עשרה, אגיד לכם טעם הדבר, הנה חז"ל אמרו (שבת קל) דליכא כתובה דבר רמי בה תיגרא, וגם אמרו חז"ל (סוטה ב) ארבעים יום קודם יצירת הולד ב"ק יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, ואז מכריזין גם כן באיזה שנה מהשמיטה יהיה החתונה ובאיזה חודש, באיזה שבוע, באיזה יום באיזה שעה ובאיזה רגע, ולכן אם המחותנים הם זריזים ומקדימים לעשות החופה קודם אותו הרגע שהכריזו בשמים אז נתעורר איזה ריב ומצה ביניהם כדי שיתעכב הדבר ותהיה החופה ברגע המוגבל בשמים, ואני ידעתי כי עדיין לא בא מועד המוגבל, לכן הארכתי בכוונת תפלת שמונה עשרה עד אותו הרגע, כדי שלא יצטרך לבוא לידי מחלוקת.

אחד ממקורביו של מרן שר התורה הרב **משעביץ**, שח לו בשברון לב שבתו חלתה במחלה מסוימת, והוא חושש שהדבר עלול להסב לה נזק בשידוכים, וביקש שיתפלל לרפואתה, רבינו הרגיעו וברכו שתבריא. כעבור תקופה קצרה נכנס לרבינו יהודי שאף הוא ממקורביו, וסיפר לו שהציעו לבנו את בתו של פלוני, אותה בת שאביה בא לבקש את ברכת רבינו לרפואתה. רבינו לא רצה לספר לו מה שידוע לו, שכן החליט שאסור לו לספר מה ששמע בסוד, מאידך לא רצה שהלה יכניס את בנו לשידוך זה, ולכן אמר סיבות אחרות שבגינם שידוך זה לא מתאים עבורו. אותו יהודי לא הבין את הרמזים, והשידוך יצא לפועל. כששמע רבינו על כך, הצטער מאד, משום שהתלבט אולי היה צריך לומר לו במפורש את הידוע לו, והתפלל הרבה לרפואת הבת, בכדי שלא תצא מכשלה תחת ידיו. כעבור תקופה, עוד בטרם החתונה נכנס אותו יהודי לרבינו, וסיפר לו בשמחה שלאחרונה בדקו שוב, ובאורח פלא התגלה שהמחלה נעלמה לחלוטין. (בצילוי חמדיתי)

הרה"צ רבי מרדכי דוד מדאמבראווא זצ"ל שיידך את בתו עם בן הגה"צ רבי אליעזר ניסן אבד"ק דראהבניטש, ובשעת התנאים התקוטטו אודות הנדוניה, ויאמר רבי מרדכי דוד לרבי אליעזר ניסן: כבודו צריך להכנע מפני, כי את שמי מזכירין בשמים ואת שמו אין מזכירין, ויפלא רבי אליעזר ניסן ויאמר לו מנין לכבודו זאת ויאמר לו הרי אחז"ל (סוטה ב) ארבעים יום קודם יצירת הולד ב"ק יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, ואין מכריזין בן פלוני לפלונית. הרי שהזכירו את שמי ואת שם כבודו לא הזכירו... (אוצר שיחות צדיקים)

היה לאבי הרה"ק רבי צבי הירש מקרעטשניץ זצ"ל מעשה פלא עם כ"ק האדמו"ר הרי"צ מליובאוויטש זצוק"ל בנוגע לחתונתו. דהנה אבי זצ"ל היה דבוק מאד בספה"ק תניא, ומבחרותו במשך עשרות שנים היה מוסר בכל יום שיעור בתניא, והיה עומד בקשרי מכתבים עם הרי"צ בנוגע לענינים בעבודת ה' וכו'. והנה אבי זצ"ל היה כאן בארה"ק בודד לאחר המלחמה, כי כל משפחתו הי"ד נרצחה אצל הדיטשן ימ"ש, ולא היה לו פרוטה לפרוטה, והוא היה צריך לדאוג לעצמו לצורך נישואיו, ובאותה תקופה גם שלח מכתב להרי"צ להודיעו על שמחת נישואיו, אבל כמובן לא הזכיר אף מילה אודות הממון שהוא זקוק לו ושהוא במצב דחוק וכו'. באותה תקופה היו כמה דירות בבתי אונגארין שעמדו למכירה בדמי מפתח, ואמרו שכל הקודם זכה, ואבי זצ"ל רצה מאד לקנות אבל הם דרשו במזומן סכום גדול של שלש מאות ענגלישע פונט שהיה הון רב, והחליט לקנות והלך לכמה אנשים ללוות מכל אחד איזה סכום עד שיצטרף לסכום הנזקק לו. ובאחד הלילות, בשעות המאוחרות, כשהלך לצורך זה, פגש בו הגבאי של בית המדרש חב"ד במאה שערים, ושאל אותו להיכן הוא הולך בשעה כזו, ואבי זצ"ל התחמק בתחילה מלהשיב לו וכו', אבל לבסוף אמר שהוא זקוק לממון עבור נישואיו. אמר לו הגבאי, שהגיע אליו מכתב מרבו הרי"צ וכתב לו שהוא ידאג עבורו לסכום הנזקק לו... ואכן בתוך ג' ימים השיג עבורו את כל הסכום.

(כ"ק אדמו"ר מקרעטשניץ סיגעט זצ"ל, בצילא דמהימנותא)

כ"ק אדמו"ר הרב הקדוש בעל **קדושת ציון [מבאנוב]** הי"ד סיפר על הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופוליא הי"ד זי"ע שכאשר היה ילד היה עם כשרונות חלשים מאוד, וכמה שהתאמץ להבין את לימודו והיה חוזר על זה, עוד באותו יום שחכ כול תלמודו, ויגדל הנהר, והחלו לדבר בו שידוכים, ואביו שהיה רב נכבד של העיירה לא ידע מה יהיה עמו, והאין יוכל למצוא עבורו שידוך כראוי, כי בעה"ב עם בעה"ב אין צריך שידוך של ת"ח, אבל מי יציע לו שידוך עם בעה"ב, וגם כבוד המשפחה אינה נותנת לו לעשות שידוך עם

בעה"ב פשוט, ואז הגיע לעיירה שדכן עם כמה הצעות, והציעו בת ת"ח של רב אחד ממקום מרוחק, והיות ולא היו נפגשים בשידוך, רק כמה חודשים אח"כ בעת שנסעו לחתונה, אזי גמרו השידוך עם השדכן ושלחו מהמחותן שנתרצה לשידוך, ושלח מתנות לחתן כנהוג, וקבעו זמן לחתונה, ובאותה תקופה היה אביו של רבי שמשון בלחץ נורא, כי המנהג היה שהחתן דורש פלפול לקהל הנאספים לפני החופה, ואם יוודע אז למחותן שהחתן אינו יודע לחזור על משנה אחת, אזי יבוטל הכל, והבושות של כל הצדדים יהיו מרובים. וע"כ ישב עם החתן כמה שבועות יומם ולילה וחזרו על משנה ועל איזה רמב"ם בכדי שלכה"פ כעשר דקות ידבר לפני הקהל, וכל בני הבית כבר ידעו את המשנה והרמב"ם וכו' בעל פה, כי זה מה ששמעו בבית כל היום וכל הלילה. וב"ה נשאו המאמצים פירות, וכך כל כמה שעות חזר החתן עם אביו שוב על הדרשה. וכן גם כאשר יצאו לדרכם כל הפמליה עם בני המשפחה וכמה ידידים מהקהילה לשמחת הנישואין, אזי בדרך ג"כ מדי פעם חזרו שוב ושוב על הדרשה, וכאשר הגיעו לחתנת דרכים באי מהעיריות לנפוש מעט וליתן מזון לסוסים וכו', טייל אבי החתן עם בנו וחזרו שוב על הדרשה, והנה מפני טורח הדרך זכר החתן רק את המשנה, ואת המשך הדרשה והרמב"ם כבר שכח, והמחותן שהיה לחוץ כ"כ אמר לו: שמשון, מה יהיה עמך, איזה ראש שמאטע יש לך, ואיזה ביזיונות אתה הולך להנחיל אותנו בימים הקרובים בעת הנישואין, והמחותן נכנס לאכסניא בשברון לב, והחתן יצא לשווח בשדה לא רחוק מהאכסניא, וכאשר היה בהתבודדות בינו ובין יוצרו, נפתחו ארובות עיניו והחל לירד דמעות עד בלי ד', והחתן לפני הבוהר כל עולמים, על ראשו החלש שאינו יכול לזכור כל מה שלומד, ועל העגמ"ל שיש לאביו וכל המשפחה ממנו, וגם על השמחה של הנישואין שיכול להיות מופרע עי"ז שלא יודע לומר אפילו משנה עם רמב"ם, ובכה ברגש רב, עד שענו לו מן השמים שנתקבלה תפילתו ואליהו הנביא יבוא וילמדו את כל התורה כולה, וכן הוה, שבא אצלו ומיד למדו כל התורה. והוא בשמחה רבה הלך לבית האכסניא ולא דיבר על זה מאומה עם אביו או עם אי מהפמליה. להמחותן כבר לא היה הכח עמו להתחיל שוב על החזרה והלימוד עם בנו, ובניו היו עושים כל מיני תוכניות ותחבולות שונות האין שיהיה הקבלת פנים בלי דרשה, וחשבו שהחתן יעשה א"ע שאינו בקו הבריאות, ופסלו את הרעיון, כי זה יהיה חשוד מאוד, וגם אח"כ בשבע ברכות יהיה חייב להשלים, וחשבו לעשות מהומה על כיבוד של הסיפור קידושין שזה שייר לאבי החתן ולא לרב העיירה של צד הכלה, ובתוך כך ישכחו מהדרשה, וכך עמלו בכל דרך האין

למנוע העגמ"נ. וכאשר הגיעו לעיירה, נתקבלו כראוי ע"י המחותנים. וכאשר הגיע יום החופה אמר אבי החתן שאינו מרגיש טוב, וע"כ שיקראו לו ממש כאשר יוצאים לחופה, כי לבו לא עמד בעגמ"נ שהולך להיות בדרשה, וכאשר נכנסו הקהל ונאספו בקבלת פנים לפני החופה, וביקשו מהחתן דן לומר הדרשה, והאחים כבר עמדו מהצד בקשר עין זה עם זה מתי להתחיל באחת מהתוכניות שהגו כבר כמה ימים להפריע את הדרשה, והנה מאד נתפלאו לשמוע את החתן מדבר על הירושלמי והרשב"א ועוד מראה מקומות ומתפלפל גג על גג, ומיד שלחו שליח שיביא מיד את המחותן לראות שזה הנער שמשון הסתיר עצמו ועבד עליו כל השנים שהוא בער ולא יידע, והנה כל רבני העיר יושבים ונהנים מעומק הדרשה. ואח"כ נערכה החופה ושמחת הנישואין בשמחה רבה, ותרב השמחה בבית צד החתן מהצד מדות יותר משאר בעלי השמחה. וכידוע גודל קדושתו התמדתו וידיעתו בקבלה של רבי שמשון ז"ע ונעקד על קידוש ה' בשנת ת"ח. וסיים הקדושת ציון, **שאליהו הנביא יבוא וילמד בחור המתקשה בלימודו זה אפילו לא אחד בדרא, אלא אולי פעם בכמה מאות שנים. וצריך לדעת שמלאכול יוהך עם לאקשען מזה הוא לא יהיה תלמיד חכם. אבל ללמוד לדעת שלבקש מהקב"ה בתפילתו עם כמה טרערליך אבינו אב הרחמן המפחיל רחם עלינו ותן בלבינו בינה להבין להשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות וכו' והאר עינינו בתורתך, זה לא יביא את אליהו הנביא ללמדך כל התורה כולה, אבל זה בוודאי יעזור שיהיה הראש והמח והלב פתוח ללמוד ולקלוט בפנים את התורה והיראה שתעמול בו, ואז זה אפילו יותר חשוב במעלה מהגלוי אליהו, כי ע"י העמל והטורח יכנסו אליך דברי התורה הקדושה.** (כ"ק אדמו"ר מבאבוב זצ"ל, נועם שלמה)

מי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה. (דברים כ ז). היינו ענין השדוכים, כל זמן שלא ארש האשה, הוא מעורב בדעתו, ואין דעתו צלולה ומיושבת, אבל כשהיה חתן אף שעדיין לא התחתן אעפ"כ יש לו דיעה צלולה, ועוד שלפני החתונה דעתו צלולה ביותר משום שאין ריחיים על צווארו, וע"ז אנו מתפללין "רצה נא במנוחתנו" מקודם צריך לעשות מקום מנוחה, ואח"כ "קדשנו". (דברי שמואל, ניקלשבורג)

הרה"ק בעל ה"ישמח משה" כותב במכתב לבנו ש"שעה אחת בימי הבחורות הוא כשנה בימי העמידה". (ישמח משה על הש"ס)

חתן דומה למלך כמו מלך היוצא למלחמה ונותנים לו כבוד אינו שם לב לכל זה כי יודע שעיקר מטרתו שינצח את אויביו, ואם ח"ו לא ינצח ויהיה לו מפלה אז כל הכבוד יהפך לבושת ולבזיון, וכל מחשבתו נתונות רק לחפש עצות ותחבולות להכניע את האויב, ולענין זה חתן דומה למלך. (בית אברהם)

הרה"ב מפשיסחא זי"ע היה אומר ששעון הוא ספר מוסר טוב לאדם. וע"ז אמר האדמו"ר **האמרי אמת מגור** זי"ע שלכן נותנים לחתן שעון זהב שידע כי כל דקה שווה זהב.

כשקיבל מרן **מהר"א מבעלזא** זי"ע את השעון שמח מאוד, שאלוהו לפשר השמחה, אמר כמה דברים: ראשית אפשר להתבונן בו איך הזמן רץ, כן אפשר ללמוד מן השעון שאינו נח לרגע ואינו נרתע משום דבר במילוי תפקידו, ובעיקר, אפשר לעשות בו טובה ליהודי המבקש לדעת מה השעה.

(קונטרס שהשמחה במעונו, בעלזא)

שמעתי מפה קדוש אאזמו"ר **הרה"ק רבי שלמה ממונקאטש** זי"ע כי בנסעו על התנאים בימי עלומיו לסאסוב עם אביו **הרה"ק מלאנצהוט** זי"ע בעל מח"ס יודעי בינה, והתנאים היו בק' נאדווארנא שם נתוועדו, ובעת חזירתם משם הסבו את דרכם דרך פרמישלאן להיות אצל הרה"ק המפורסם ברוח קדשו **רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע**, והרה"ק הנ"ל החל אז להאריך באמרי קדוש אשר יצאו ברוה"ק מפיו וחוור מענין לענין במעשיות וד"ת כדרכו בקודש. ואמר מענין המורה שעות (שעון - זייגער) מכסף או מזהב אשר נותנים לחתן למתנה, הנה המורה שעות מורה על תשובה כי נחזי אנו דרכו של המורה שעות בעת יקנוהו מחדש הוא טוב ויפה, אבל אח"כ דרכו להתקלקל ויעמוד מלכת ולהורות, ומהו קלקולו, הלא אטו בשופטני עסקינן שישחיתוהו בידיהם, אלא מפני דקות תכונת המכונה והאופנים אשר בתוכו כאשר יתעקם איזה מהם קצת או יכנס אבק בתוכם אז יעמוד מלכת. ומהו תקנתו, יתנוה למתקן ואומן המורה שעות, ומה יעשה בו האומן אז ישברוהו לשברי שברים היינו שיפרק אותו ואת מכונתו הפנימית למען ימצא חסרונן אשר בו ואז יתקנו שם ויעמידו בחזרה מתוקן כראוי. כן האדם עשאו האלקים ישר, וכאשר יתקלקל באיזה חטא או פגם בכל השיעור קומתו. ומהו תקנתו שישבר את לבבו וישבור מחטאו ויאנוח ועי"ז נשתבר גופו ויכיר חסרונו ואז יתקנו ויתוקן האדם בכללותו. וזהו תקיעות תשר"ת בר"ה אשר השופר מעורר לתשובה כי "תקיעה" הוא קול פשוט היינו שלם ויפה (קודם החטא), ואח"כ נעשה מזה "שברים" (שנתקלקל ע"י חטאו), ומה תקנתו שיעשה "תרועה" שהוא עוד שברי שברים יותר וישבר לבו ויתקן בחזרה שיהיה שלם בחינת "תקיעה" האחרונה. ואח"כ סיים ואמר הרה"ק מהר"ם מפרמישלאן לזקני הרה"ק מלאנצהוט: זהו אמרתי עד כה לאברכים וצוצינים המחתילים בעבודת השי"ת, אמנם מנהיג ישראל אם יודיע צערו לאחרים ויאמר כי חוטא הוא אזי גם הם יקילו לעצמם לחטוא, וגם לא יעצור כח עוד להוכיחם ולא יוכל להנהיגם כראוי, ע"כ נאמר

בתורה (במדבר י ז) למשרע"ה מנהיג הדור, והדומה לו בדורותיו: ובהקהיל את הקהל (היינו לפני הקהל לעיניהם) תתקעו (תהיו בבחינת תקיעה שלם ויפה) ולא תריעו (בבחינת תרועה ושבר לרסיסים ומטעם הנ"ל). עכ"ד הרה"ק מפרמישלאן הנ"ל זי"ע. (דברי תורה, מונקאטש)

הרה"ק **רבי מנחם מענדל מגלאגוב** זי"ע נשא את בתו של הרה"ק **רבי מאיר מאפטא** זי"ע בעל ה"אור לשמים". הרה"ק מאפטא היה רגיל שהפישקלי טאביק היה מונח אצלו על השולחן, ובתוך שבעת ימי המשתה של חתנו הנ"ל בתוך סעודת השבע ברכות לקח אחד מהגבאים את הפישקלי טאביק והניח אותו בצד, משום שהפריע לאוכל, הרה"ק מאפטא התחיל לחפש את הפישקלי טאביק, והחתן בראותו שחותנו הרה"ק מחפש את הפישקלי טאביק, לקח את הפישקלי ונתנה לחותנו, והתחיל תיכף הרה"ק מאפטא להתאונן ולהתמרמר על החטא שבא לידו, שהחתן דומה למלך שימש אותו, ואמר הרה"ק מגלאגוב שהוא מברך את עצמו שיזכה שיהיה לו הרהור תשובה כזה בכל נדרי כמו שראה אז לחותנו ששב על החטא ההוא. (באדלי ישר)

חתן דומה למלך. (אפ"ר ט"ו סוף פרק טו) כמו מלך קודם התמנותו מבטיח הרבה ומבקשים שבזמן מלכותו יקיים הבטחתו, כמו"כ חתן שמקבל עליו עול מלכות שמים, והיה כשבתו והיה אותיות שם הוי', ישתדל שישאר בזה.

(אמרי אמת)

כל העשוי לנחת אינו מקבל טומאה וחוצץ בפני הטומאה. (יומא כז) והנה חתן אותיות נחת, דהיינו עשוי להיות נחת וקורת רוח, כי נפשו טהורה מכל טומאה ועבירה. (רבי מ"מ מקאצק)

טעם שמברכים "הזוג יעלה יפה" בשם הרה"ק **רבי מנחם מענדל מוורקא** זצוק"ל משום כשבן ישראל עושה שמחה למטה נעשה מזה שמחה גדולה למעלה, דמהתעורות דלתתא נעשה אתעורותא דלעילא, ויורדת חזרה מלמעלה שמחה גדולה למטה, וזה "יעלה יפה", כדי שתדל שמחה גדולה מלמעלה למטה. (באהלי צדיקים)

יצר האדם. אשר יצר את האדם בצלמו וכו'. כבר עמדו המפרשים אחרי שנאמר טוב לו לאדם שלא נברא משנברא, ומשום זה לא מברכין בכל יום שעשני ישראל, אלא שלא עשני גוי וכמ"ש הט"ז וא"כ איך זה תקנו הברכה בנוסח זה כאן. ובגמ' יבמות הנ"ל אר"א כל שאין לו אשה אינו אדם ע"ש, וגם בזה עמדו המפרשים דגם אחרי מעלת הנישואין איך אפשר להפליג כ"כ ולומר דאם אין לו אשה אינו אדם, והנראה ד"ל דהנה במה שנאמר כי בצלם אלקים עשה את האדם שאינו מובן כפשוטו דמה דמות וצלם נייחס להקב"ה ולומר שהאדם נברא בצלמו, ופי

המפורשים - עי' בתוי"ט ובתפא"י באבות - כי את האדם ברא הקב"ה ונתן הבחירה בידו לבחור בכל מה שירצה אפילו מה שהוא נגד המדות הטבעיות שלו ובזה מיוחד מכל הנבראים כי כל הבע"ח, ומכ"ש הצומח והדומם ואפילו המלאכים אינם בעלי בחירה רק כפי טבעם או כפי הציווי שנצטוו פועלים פעולתם משא"כ האדם שהוא בעל בחירה וכל אשר יחפוץ יעשה. ובבחינה זו מתדמה הוא ליצור שהוא אדון על הכל והאדם כאילו אדון על עצמו עכ"פ, וזה הכוונה של בצלמו ותבונתו עשה את האדם. ובמבט ראשון נדמה לאדם כי לפני הנישואין הוא הבעל הבחירה הגמור ומי יאמר לו מה תעשה, אבל מעת הנישואין הרי אשתו עומדת כעזר כנגדו ומביעה את דעתה בכל דבר וממילא מצמצמת את בחירתה, אבל כאשר יתבונן האדם יראה כי לא כן הוא כי מה שנראה לו לאדם כי הוא הבעל בחירה באמת אין זה ברור כל כך כי רק על אלו שאמרו חז"ל כי לבם ברשותם הם הבעלי בחירה שיכולים לעשות גם מה שהלב לא חושק ולא הולכים אחרי ראות עיניהם ותאות לבם, אבל אלה שהם ברשות לבם איך יקראו בעלי בחירה והרי הם כבע"ח בעלמא שהולכים אחרי טבעם ותאותם. ולזה עד הנישואין אין האדם בטוח שזכה להקרא בעל בחירה, אבל בנישואי אשה שהיא עזר כנגדו והיינו שגם במה שהיא כנגדו ומרסנת הרגל ציונות שעולים בלב שלא כדאי לעשותם בזה הוא מעלה אותו לדרגת בעל בחירה גמור.

וא"כ זה הכוונה בגמי שמי שאין לו אשה אינו אדם, מכיון שמעלת האדם שהוא בעל בחירה, וזה השם אדם, אדמה לעליון, וכמש"ל כי בצלם אלקים עשה את האדם, וזוכה לזה בנישואין, ולזה כשמדובר על בריאת אדם כמו שהוא, נאמר טוב לו שלא נברא משנברא, אבל בברכת נישואין מברכין יוצר האדם, ומבארים אשר יצר את האדם בצלמו וכפי הכוונה ה"ל מתקנים זה בהנישואין וא"כ ברכה זו במקומה ובזמנה.

(כ"ק מרח' ראש הישיבה בעל הברכת שמעון צדוק"ל)

כל ענין החתונה וכל ההכנות וצרכי החתונה הוא רק לשמח חתן וכלה. (דגל מחנה אפרים)

בשם המהרי"ד מבעלזא זי"ע שאמר א שטריימל איז א סגולה אויף גוטע קינדער.

מה שכותבים בשטר התנאים העומד מצד החתן וכן העומד מצד הכלה, לומר, שתפקידם של המחותנים הוא לעמוד מן הצד ולראות את ישועת השם בכל פרט ופרט, כי עניני הנישואין מתנהלים בדרך על טבעית ולא על ידם כלל. [וכידוע כמה מעשים שהוכיח זאת הרה"ק לאנשיין].

(הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע)

כשהיה הרה"ק "הבית אהרן" אצל הרה"ק הרבי ר' מאיר'ל מפרימשלאן עם בנו

הרה"ק, קיבל אותם בספר פנים יפות וכבדם מאד, והוא בעצמו סידר לפניהם את השולחן, ואמר לרבינו: אני הייתי בעת כלולותיכם אצל מורי ורבי הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ ושמעתי בעת שקרא את הכתובה, ואמר כך: ומפרנסין לנשיהם בקושטא, להנהיג את ישראל בקושטא, ער זאהל זיין א מנהיג הדור באמת.

(ברכת אהרן, עמ' קט"ז)

באחת המשפחות שהיו קרובות ללבו של רבינו **מרן שר התורה מטשעביץ**, התחתן אחד הבנים בגיל מבוגר, גם אחר שנישא המתין כמה שנים עד שנולדו לו ילדים, וסיפר אותו יהודי שאביו נכנס עמו לרבינו וביקש עבורו ברכה, ונענה רבינו ואמר: ער וועט האבן א שטוב פול מיט קינדער, און ער וועט חתונה מאכן אלעמען (הוא יקים משפחה ברוכת ילדים, והוא יחתן את כולם) וכך הוה, שנולדו לו עשרה ילדים, וזכה לחתן את כולם לאו"ט.

הרה"ק רבי **וועלוול זבאריצער** בנו של **המגיד מזלאטשוב** זי"ע, בימי בחרותו קודם הנישואין אמר לאחיו הקדושים שמלשון הגמרא (חולין פט ע"א) מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם, כנראה שזה אומנות גדולה. ואחר הנישואין שנה ראשונה לא דיבר כלום כל השנה כולה.

(כתבי קודש רמ"מ, אות ע"א)

אומרים בשם אא"ז **הדברי חיים** זי"ע שהחשיב סעודת שבע ברכות האחרונה כמו סעודת הנישואין. (הג"ר אלחנן היילפרין זצ"ל)

פעם בא לפני **המגיד מזלאטשוב** זי"ע אדם שהיה צריך להשיא בתו, וביקש ממנו המלצה שיוכל לאסוף כסף על ידי זה עבור הכנסת כלה, אמר לו מיותר הוא מה שאני אכתוב, מאחר שהקב"ה רושם מקודם הנדיבים שישתתפו בהכנסת כלה, והכל בהשגחה. האיש שמע ולא יכל להתוכח ויצא ממנו. אחר שנסע לעיר אחת, בא לנדיב אחד וביקש ממנו שישתתף בהכנסת כלה וגם שילך אתו לאסוף כסף אצל נדיבים אחרים, הנדיב שלא הכירו כלל שמע דבריו ואמר לו: די לי אולי שאתן חלקי, ומה הוא כל כך הרעש שאכתת רגלי עבורך על פתחי נדיבים, אמר לו: אם כן אינך בהרשימה של הקב"ה, והלך לו. הדברים עשו רושם בלב הנדיב, ורץ אחריו וביקש ממנו לפרש לו דבריו, וסירב האיש, והפציר בו הגביר מאד מאיפה יודע כי אינו ברשימה של הקב"ה, סיפר לו שביקש מהמגיד זצ"ל המלצה שיוכל לאסוף כסף עבור הכנסת כלה, ואמר לו שהקב"ה עשה רשימה מי שישתתף, ואני ראיתי שאינך נותן, אם כן אינך רשום בהרשימה, נתפעל הנדיב מדבריו שנאמרו בתמימות ואמונה, והלך עמו לנדיבים אחרים וגם השתתף משלו בעין יפה. (הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זצוק"ל)

המגיד הקדוש רבי דוב בער ממעזריטש זי"ע א"ה היה שאילת חלום מן השמים שיגידו לו מיהו התלמיד חכם שבדור כדי שיוכל לשדך את בתו לאשה עבור בנו הקדוש **רבי אברהם** שנקרא בפי כל צדיקי הדור בשם המלאך הקדוש. ויענו לו מן השמים, כי הרה"ק **רבי פייביש מקרעמניץ** זי"ע א"ה בעל מחבר ספר **"משנת חכמים"** הוא התלמיד חכם שבדור.

ושלח המגיד שליח מיוחד לומר כי רוצה לשדך את בנו עם בתו הצדקנית גיטלה"ה. ענה רבי פייביש: "טוב, אבל אני צריך לנסות את החתן קודם אם הוא יכול ללמוד". ולקח עמו רבי פייביש באמתחתו ירמב"ם שהיה קשה לו מאוד, ונתן להמגיד עם הרמב"ם קשה שיתרץ לו. אח"כ שלח משם ברכת מזל טוב לביתו ולבתו הק' גיטלה"ה ששידך לה, כי כבר כתב התנאים עם המגיד ממעזריטש עם שם רבי אברהם שנקרא המלאך. הוא בא יחד עם החתן לביתו. כששמעו תלמידי הישיבה של בעל "משנת חכמים" שהיה ראש ישיבה גאון עולם והכין כל אחד מהם פלפול עצום וכל מה שהיה קשה להם. כי מסתמא גם החתן חריף עצום ופלפולו עמו, כשבא המחזותן עם החתן לביתו היו שם כל בני הישיבה ונתנו שלום זה לזה והחתן הלך ועמד אצל החלון והביט החוצה. כנגד החלון מבחוץ היה שם הר גבוה מאוד והחתן עומד מבלי לך תנועה ומביט על ההר זמן רב עד שנלאו כל התלמידים לחכות. אמרו לראש הישיבה: בקשו נא מהחתן שיתחיל עמנו בפלפול דאורייתא וכל דבר הקשה יתרון לנו כדת. הרבי ר' פייביש שידע והכיר כבר בקדושת החתן היה ירא לגשת אליו ולבלבל את מוחו, אבל התלמידים לא עזבו את רבם עד שהלך ונגע מעל גב ידו ואמר לו בבקשה ובדרך ארץ: "קינד לעבן, ס'איז דאך נישט מער ווי א בארג, וואס קוקסטו אזוי לאנג אויף איהם". ענה לו החתן המלאך: "האט דאס טראכט איך טאקע אזוי לאנג אויף דעם בארג, דו ביזסט דאך נישט מער ווי א שטיק הערד, וואזשטו ביזסטו ביי זיך אזוי גרויס און אזוי אויך..."

החתונה הייתה אצל המגיד הקדוש ממעזריטש, ויהי לבילי החופה, בשעת הסעודה עלה הבדחן על השולחן ואמר בדחנות, והכריז בקול רם ידרשה געשנאק' וקרא כמנהג לקרוא בראשונה דרשה געשנאק חתן צד, והרגיש המגיד כי אליו פורטה ולא בביתו שוה כסף או כלי הראוי לדורון דרשה. הבדחן סבר שמסתמא הלכו להביא לו החפץ או שום דבר מה, וכדי שלא לעמוד ריק התחיל שוב בבדחנות גג על גג, וסיים שוב בדרשה געשנאק מצד החתן. המגיד לא השיב כלום, התחיל הבדחן שוב פעם בבדחנות, וסיים שוב פעם דרשה געשנאק צד החתן בפעם שלישי. היה לו להמגיד חלישות דעת גדול למה הוא גרוע

כ"כ מכל אדם שהכניס לחופה בן יחיד כזה ואין לו אפילו אגורה אחת לדורון דרשה, והרכין ראשו על השולחן כמנמנם על השולחן. התלמידים הקדושים שישבו סביב השולחן לא הרגישו בצער המגיד הקדוש, רק הרב הקדוש רבי **נחום מטשערנאביל** בא אז מנסיעתו לקבץ מעות לישראל לשם פדיון שבויים שהיו אסורים, כי כך היה דרכו בקודש, וישב בין החברייא הקדושה. והיה כשמעו הכריז דרשה געשאנק חתן צד פעם שלישי הרגיש בצערו וחלישות דעתו של המגיד הקדוש היושב בראש השולחן בכפיפות קומה על גב ידו, הוציא תיכף מאמתחתו י"ב דינרי זהב שבדור הישן ההוא היו י"ב דינרי זהב נחשב לכמה וכמה עשרות אלפי כסף ותחב ליד המכריז הבדחן ויאמר שיכריז י"ב דינרי זהב הללו נותן אבי החתן דרשה געשאנק מצד החתן. הבדחן שהרגיש כי י"ב דינרי זהב בידו שמעולם לא ראה באחת מעיניו וגם מאבותיו לא שמע כזאת נרעש ונגעש מעל גבול האנושי ופתח בבדחנות גבוה מעל גבוה במחיאית כפיים בקול רעש גדול, ויצא הכרוז ואומר כי אבי החתן נותן י"ב גאלדינע רענדלאך דרשה געשאנק מצד החתן, ותהום כל המסיבה וינועו אמות הסיפים מקול הקורא. המגיד הקדוש לא הגביה ראשו כלל כי חשב כי זה איזה דמיון משל ודוגמא בעלמא, ומה שאומר הבדחן עוד כדי להעמיד את כלום מה שלא היתה כזאת מעולם ויראו ויאמינו עכשיו בה' ובמשה עבדו ולקח את ה"ב רענדלאך והגביה אותם למעלה ראש וזרקם אחת אחת על המחבת שעל השולחן במתינות, והרענדלין דופקים אחד אחד על הטבלה והוא קורא ואומר שוב פעם שזה נותן אבי החתן דרשה געשאנק מצד החתן. והיה כאשר שמע המגיד הקדוש קול דופק של דינרי זהב י"ב פעמים הגביה ראשו בפנים של שמחה והבטי על החברייא הקדושה שמסביבו כדי למצוא את הנותן, והראו לו על הרה"ק בעל "מאור עינים" שישב קרוב לו. הרכין ראש ואמר בלשון קדשו: "תנוח דעתך כמו שהנחת את דעתך", וסיים: "דער אויבערשטער זאל דיר העלפן אזוי מחיה זיין ווי אזוי דו האסט מיר מחיה געווען. דערפאר זאג איך דיר צו צו היינטיקן טאג א יאר א קינד" והראה באצבעו בעיגול על כל החברייא הקדושה שישבו סביב: "וואס זיין חומר וועט זיין אזוי ווי זייער צורה".

הרב הקדוש רבי **אהרן הגדול מקארלין** זיע"א היה יושב אז במעזריטש. בא אליו רוח ממרום, והרגיש כי אור גדול של נשמה קדושה באה לזה העולם, והגיד תיכף ברכת הדרך להמגיד הקדוש ורץ ושב לקארלין לביתו ויחל לעבוד בסיגופים קשים ובתעניתים בקדושה ובטהרה ויתפלל אל ה' יתברך שיוכל להשיג את הנשמה הקדושה ההולכת לבוא אל העולם הזה, ויהי כאשר הגיע וכו' ותיכף למחר ראה והבין שלא השיג

לו הנשמה הנ"ל שב תיכף ובא אל המגיד הקדוש ממעזריטש, ובבכי רב נכנס אל המגיד הקדוש ושאלו: "מה חטאי מה פשעי ומה גדלו עוונותי הרבים שלא יכולתי לזכות בנשמה הקדושה אשר הרגשתי בבואה לעולם הזה". ענה לו המגיד: "חס ושלום לא חטאת ולא פשעת ואין לך כל עוון, רק להנשמה הקדושה שהרגשתי בבואה כבר קדמו רבנו, הרבי ר' נחום מטשערנאביל זכה להנשמה ההוא, ואתה בשכר שהטרכת ועבדת עבודה רבה להשיג את הנשמה זכית אתה מן השמים שתלד את בת זוגה הנקבה של הנשמה הנ"ל". וכך הווה. בשנה אחת היה לו להרבי ר' נחום הבן זכר שנקרא שמו בישראל רבי מרדכי מטשערנאביל, ולרבי ר' אהרן הגדול נולדה הנקבה בת זוגה, ולא עברו אלא מעט שנים אשר הרב ר' אהרן הגדול עלה למרום בחיי המגיד הקדוש, ותקופה קצרה לאחר מכן שלח המגיד הקדוש להרבי ר' נחום אבי החתן ולאמנת הרבי ר' אהרן הגדול אם הכלה שיבואו למעזריטש כדי לקשר את השידוך המדובר, ויבואו שני הצדדים למעזריטש ויתקשרו שני הצדדים. וציווה המגיד לכתוב התנאים, ויכבד המגיד את **הרבי ר' מנדל וויטעפסקער** זיע"א שהוא יקרא את כתב התנאים לפניהם כנוסח לכתוב שם החתן והכלה וההסכם וההתחייבות משני הצדדים, ובעת שקרא רבי מנדל שם החתן רבי מרדכי ברבי נחום ושם הכלה בת רבי אהרן נפל ונתעלף. נעשה רעש גדול עד שהקיצוהו ושב לתחיה. שאל המגיד הקדוש לרבי ר' מנדל, למה נפחת ונתעלפת, ענה לו רבי מנדל מפני שראיתי את הרבי ר' אהרן. אמר לו המגיד: "פארוואס האסטו זיך אזוי שטארק דערשראקן, האסט דאך איהם געקענט האסט איהם געזעהן בחיים חיות", ענה רבי מנדל: "אמת, טאקע, אין האב איהם געזעהן, אין האב איהם געקענט בחיים חיות, אבער נישט מיט אזא לבוש וואס ער איז געקומען פון דעם עולם העליון, דערפאר האב איך אזוי זיך דערשראקן".

ויגדלו החתן והכלה ונישאו זה לזה והולידו שלושה בנים ששמותם: רבי **אהרן מטשערנאביל**, רבי **יעקב ישראל מטשערקאס**, ורבי **משה מקאריסטשטוב**, והרבנית בת הרבי ר' אהרן הגדול נפטרה ושבקה חיים לכל חי.

לאחר זמן היה עובדא, כי הקדוש רבי מרדכי מטשערנאבילע ר' היה תמיד נוסע לאסוף ממון, והצדיקים שבדורו אמרו שמפרנס הוא את ה"ל"ו צדיקים הנסתרים, ונזדמן ובא לעיר 'באר' שברוסיה שהיה גר שם הרב הקדוש רבי **דוד לייקעס** תלמיד הבעש"ט, וכל האנשים שבעיר רצו לקבל את ברכת הצדיק האורח. ורבי דוד לייקעס היה לו בת לשוך, ציווה עליה שלא תלך אצל האורח לקבל ברכתו, אבל כשראתה שכל אנשי עיר רצו לקבל את הצדיק לא יכלה להתאפק ותשנה

את בגדיה באופן שלא יכירה שום אדם והלכה בין ההמון שעמדו צפופים ולא דיברה כלל רק הניחה לפניו קוויטל ופדין א' רובל כסף שהיה כתוב בו בקוויטל בקשת ישועה לזיווג, והחלה תיכף לרוץ משם. כמו רגע הגביה הקדוש רבי מרדכי לא את עיניו הקדושים ואמר לה: "אזוי אזוי, דו ווילטני זיווג הגון, גוט גוט, איך וועל דיר נעמען, האסט שוין א זיווג הגון, ביזסט שוין געהאלפן געווארן!", ונבהלה האשה מאוד ולא ענתה לו דבר רק חזרה לביתה בפחד גדול וגם היתה יראה עוד לגלות לאביה הקדוש לאחר שציווה עליה שלא תלך, אבל אביה הקדוש הכיר בה שסובלת צער גדול ובעלת ייסורים לא אוכלת ולא שותה, שאל אותה בתמיה: "אפשר הלכת להרבי מטשערנאביל". וענתה: "הן", כי לא יכלה להתאפק. אמר לה: "איך האסט דאך דיר אנגעזאגט אז דו זאלסט נישט גיין צו איהם. איצט בין איך דיר נאכאמאל מזהיר, אז דו זאלסט זיין פנים נישט אנקוקן".

ויהי כאשר גמר רבי מרדכי מטשערנאבילע את כל עבודתו בקיבוץ הכספים בטרם נסע מן העיר 'באר' עלה על המרכבה שלו ואמר לבעל העגלה שלו ליסע לרבי דוד לייקעס, ויהי כאשר בא אל רבי דוד לייקעס כיבד אותו בכבוד גדול, ואחר שנתנו וקיבלו שלום זה מזה שאל את רבי דוד לייקעס: "וואס פאר א חסרון מצאתה?" והשיב לו רבי דוד: חס ושלום, איר האב נישט קיין שום חסרון "ו פארוואזשו געפעל איך אייך נישט פאר קיין איידעם"? - שאל רבי מרדכי. השיב לו רבי דוד: "איך וועל אייך זאגן פארוואס, מפני שאני רואה שאתם צריכים להעמיד י"ב שבטים, ובתי אינה יכולה להוליד אלא חמישה בנים, ושלושה יש לכם כבר, הרי שמונה, ותצרכו לקחת עוד אשה לאחר בתי כדי להוליד עוד ארבעה בנים ממנה, וזה איני רוצה בשום אופן שבעולם". ענה רבי מרדכי: "א"כ הצדק האתם, אני מקארוב. עצה טובה מלפני, אני מקבל בחשבון ד' מנכדיי שיש לי כבר לבניי, כי בני בנים הרי הם כבנים, והם ייחשבו לי לי"ב בנים שאני עתיד להעמיד בעז"ה, ובתכם לא תמות ח"ו. ענה תיכף רבי דוד לייקעס: "אם נכה אתם עושים לי, מזל טוב, מזל טוב. זייט איהר מין איידעם". וכתבו תנאים על השטר ולקחה רבי מרדכי לאשה והוליד ממנה חמישה בנים, אלו שמותם: רבי אברהם מטריסק, רבי דוד מטאלאן, רבי יצחק מסקוויא, רבי יוחנן מרחמסטריווקא, רבי נחום ממקארוב. כלם קדושים. זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל.

(כתי"ש של הרב מרדכי אהרן פישמן מחסידי באיאן, אהל מועד, לעלוב)

בעת שמכנינים עצמינו לימי השמחה, צריכים גם לבקש שיהיה לנו את הדעת הנכונה. כל דבר אשר יהודי עושה, צריך לעשותו עם דעת. וכאשר מתכוננים לקראת שמחה עם

הדעת הנכונה, יש לשמחה זו משמעות אחרת לגמרי. וגם אח"כ נשאר רושם מהשמחה, שהרי צריך להיות בחי' אשר עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב, וצריך להיות שהשמחה יצא אל הפועל ולעבוד בכל לבבכם ובכל נפשכם, שהרי השמחה מעורר את האדם.

(כ"ק אדמו"ר מבאיען שליט"א, ילקוט עת דודים)

שמעתי מהמשפיע המפורסם הגה"ח רבי זעליג פלדמן זצ"ל מגדולי וחשובי חסידי חב"ד, שידוע בחב"ד ששידוכו של הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זיע"א בנו של הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל זיע"א עם בתו של הרה"ק רבי דוב בער בנו של הרה"ק בעל התניא זיע"א כבר דיבר הבעל התניא עם המגיד מטשערנאביל בעת שהיה הרה"ק מטשערקאס ואחיו הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל והרה"ק רבי משה מקאריסטטשוב ילדים רכים. הבעל התניא עבר על יד הילדים והניח את ידו על מוחם ומצחם של הילדים וכשהגיע אל הילד השלישי הוא הרה"ק מטשערקאס נענה לפני אביו המגיד מטשערנאביל שאותו הוא רוצה לשדך עבור בתו של בנו ושלא ירמה אותו. וסיפר המשפיע רבי זעליג, שבחב"ד לא מקובל שהחסידים אוכלים "שיריים" מהרב, ולאחר שנישאת בתו של האדמו"ר האמצעי - הרה"ק רבי דוב בער לבעלה הרה"ק מטשערקאס, ראתה דרך החלון בעת שערך את שולחנו בשבת כיצד הוא אוכל מעט מן האוכל שהוגש לפניו והחסידים אכלו ממנו את השיריים של המעט אוכל שאכל. היא התפללה על כך מאוד כי לא הורגלה בבית אביה לכך, וכשחזר בעלה לביתה שאלה אותו לפשר דבר זה כי לא מצא דבר זה חן בעיניה. נענה אליה בעלה הרה"ק מטשערקאס: "זיי נישט קיין נאר, ע"י מה שהם חוטפים בשבת יש לנו בימות החול מה לאכול... [כוונתו, שנותנים לו החסידים כדרכם פדיונות שמזה מתפרנס ויש לו די ממון עבור כל צרכיו ומאכליו].

(הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א, אהל מועד, לעלוב)

אירע פעם **בטשענין**, בעת שרבינו ישב ודיבר בלימוד עם בני הישיבה, נכנס הסנדלר של העיירה וסיפר שאירס את בתו בשעה טובה ומוצלחת, ובתוך הדברים הראה לרבינו תמונה של החתן, ויצא מביתו. כשיצא אמר רבינו לעצמו בשקט: עס איז דאך גאר נישט קיין אידישע צורה! (הלא אין זו צורת יהודי כלל). התלמידים תמחו על כך, שרבינו מדבר בצורה כזו, ושמו את הדבר בלבם. כעבור כמה חדשים בא הסנדלר להזמין את רבינו לחתונה, ובקשו לסדר חופה וקידושין, אך רבינו טרם והציע לכבד את השושן דמדתא, שהיה יהודי תלמיד חכם והדור פנים, בסדור קידושין והוא אכן קיבל את הכיבוד. כעבור כמה חודשים, היה מאורע שנצטרכו כולם לדווח לרשויות את פרטי משפחת אבותיהם,

ואז התברר שאותו חתן אינו יהודי, ותהום כל העיר.

פעם נכנסה אשה אלמנה אחת מעיר ריישא אל **רבינו הקדוש מלובלין** זצ"ל ופרצה בבכיות נוראות על שקשה עליה למצוא זיווג טוב והגון עבור בנה היתום שהוא עליו ולמדן גדול, הרבי מלובלין שמע את דבריה וכעבור רגע הסתכל בתוך הקוויטל ושאל אותה מי יהי לדעתך זיווג טוב והגון לבנך, עם מי היית רוצה להשתדך? ענתה האלמנה ואמרה "עם יהודי כמו הרבי", אזי אמר לה הרבי מלובלין "הלא יש לי בת והאם תהי' בתי המושלמת זיווג הגון עבור בנך? האשה לא חשבה הרבה ותיכף ומיד ענתה ואמרה כן, אמר לה הגה"ק מלובלין אם כן נקרא לנערה ונשתה לחיים, וכן עשו ואיחלו מזל טוב זל"ו ונגמר השידוך, והוא היה הרה"ק ר' **שמואל מריישיא** זיע"א. בנם היה הרה"ק רבי מרדכי צבי ראובן זיע"א, שהיה מפורסם בפי כל בשם הרה"ק ר' **מאטיל מזעליחוב**, הוא היה חתנו של הרב הגביר החכם השלם החסיד המפורסם מו"ה שמואל זצ"ל הנקרא ר' שמעלקא מזעליחוב בן הרב הגאון המפורסם מו"ה אברהם זצ"ל אבד"ק פארציווא מגדע בעל הלבוש, וחתן הרב הגאון המפורסם מו"ה אביגדור זצוקללה"ה אבד"ק זעליחוב תלמידו של כ"ק הגאון הקדוש אספקלריא המאירה בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זיע"א, תיאור החתונה הגדולה בזעליחוב חתונתו של רבי מאטיל מפורסמת בפי חסידים בתואר 'החתונה הגדולה בזעליחוב' ונערכה בראשות הסבא הרבי מלובלין וגדולי צדיקי הדור ובראשם **המגיד מקאזניץ** זיע"א במעמד רבבות אלפי ישראל, ותיאור נפלא השתמר ממנה בספר 'ברוך מבנים' שיצא לאור בתחילת שנות הת"ר ע"י הרה"ח ר' אברהם זוסמן זצ"ל שר"ב דלונדון, וכך הוא כותב בסוף ספרו: ואסיים בשמחה של חתונה, מה שאני זוכר כשאני הייתי טליא כבן שבעה או כבן שמונה שנים היה חתונה גדולה בזעליחוב, האי עלמא כבי הלולא דמי, שרבינו הקדוש ר' יעקב יצחק מלובלין נבג"מ זיע"א נתחתן בנכדו היקר והנעלה ר' מאטיל עם בת הרה"צ רבי שמואל הנקרא ר' שמעלקא מזעליחוב זצ"ל חתן הרב הקצין ר' אביגדור אבד"ק מזעליחוב והחתונה היה בזעליחוב, והיו שם על החתונה המגיד הקדוש הזקן והטהור רבינו ישראל מקאזניץ נבג"מ זיע"א וגם רבינו מלובלין הנ"ל וגם גדולי תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם וחסידים הרבה מרחוק ומקורב אין מספר להם. וכל בתי העיר לא היו מספיקין להם וכמעט שהיו שוכבים בחוצות והחתונה היה ביום ו' עש"ק, ובשבוע שלפניו באו לזעליחוב גדולי תלמידיהם והרבה חסידים עמהם ולפרוש שעות הגדולים איני זוכר רק את הצדיק רבינו יעקב שמעון (הוא הרה"ק ר' שמעון אשכנזי זצ"ל הנקרא ר' שמעון דייטש) מחמת שהקדושים הנ"ל עשו לו בעת ההיא להיות לרב בזעליחוב על תנאי

כשיסכים עליו הרב הגאון איש אלקי רבינו לוי יצחק מברדיטשוב נבג"מ זיע"א כי הרבנות מזעליחוב היה שייר לו, וכתבו וחתמו לו הקדושים הנ"ל את כתב הרבנות שלו ושלחו לברדיטשוב ובקשו ממנו עוורו שיסכים גם הוא עמהם ושימחול לו את הרבנות ושיחתום גם הוא בעצמו את הכתב הרבנות וכן עשה ונשאר הוא לרב הרבה שנים אח"כ בזעליחוב ולכן אני זוכר אותו מזולתו. וביום הרביעי שלפני החתונה בא רבינו מלובלין לזעליחוב, ויצאו לקראתו כל הגדולים והרבה חסידים וכל גדולי העיר בעגלות וברגלים יותר מפרסה, ויבואו בערב אתו להעיר בשמחה ויטובו אותו עם העגלות את החניות שהמה עומדים באמצע השוק הרבה פעמים באבוקות גדולות, ובכל חלונות הבתים היו נרות דולקו והשמחה שהיה אז בכל העיר אין לשער ואין לספר ו"ש לכתבו. וביום שלאחריו בא המגיד זקן והקדוש מקאזניץ הנ"ל ועשו לו ג"כ כל הכבוד הנזכר שעשו אתמול וזאת איני זוכר כעת אם רבינו הקדוש מלובלין ג"כ יצא עמהם לקראתו או לא, וביום הששי אחר חצות היום היה החופה לפני בית הכנסת ואני זוכר שבאותו היום היו החוצות מלוכלכות והיו מניחין קרשים על הארץ מבית אכסניא של הרב המגיד הקדוש עד פתח בית הכנסת. ואני ראיתי בעיני שהמגיד הקדוש היה הולך על הקרשים, והרב הצדיק ר' יעקב שמעון הנ"ל הלך בצדו בתוך הליכלוך ואחז בידו הימנית של המגיד הקדוש וגדול אחר הלך בתוך הליכלוך בצד השנית ואחז ביד שמאלו של המגיד הקדוש. ברכות אירוסין ונשואין היה מברך המגיד הקדוש וקריאת הכתובה היה רבינו הקדוש מלובלין קורא, המגיד הקדוש היה איש נמוך וזקן יותר מרבינו הקדוש מלובלין, בשלושה סעודות שבת קודש לא היו שני הקדושים אוכלים בבית אחד ביחד רק נפרדים היו שכל אחד ואחד היה אוכל בבית אכסניא שלו, וקודם חפלת מנחה של שבת היה המגיד הקדוש מקאזניץ, בא לבית הכנסת ודרש שם על הבימה וגם רבינו הקדוש מלובלין היה נמי שם בבית הכנסת ושמע הדרשה.

בספר ילקט ענייני נישואין לעלוב' להרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א מובא עוד שבאותה שמחת חתונה כשישבו בצוותא **הרבי מלובלין והמגיד מקאזניץ** זיע"א כיבד כל אחד משני הצדיקים את רעהו לומר תורה, אמר המגיד מקאזניץ לרבי מלובלין הרי כתיב "מגיד דבריו ליעקב" - על יעקב לומר תורה [היינו הרבי מלובלין שנקרא בשם זה], הרינו הרבי מלובלין "חוקי ומשפטי לישראל" - יאמר נא ישראל תורה, והסכים המגיד מקאזניץ ואמר תורה. (אהל מועד, לעלוב)

סיפר הרה"ק רבי **אברהם שמחה מבארנוב** זיע"א כי בעת היות הגה"ק רבי **חיים צאנזער** זיע"א בעיר בראד, ועמו חבירו הגה"ק רבי **משה ראפאפארט**, אשר להם קראו חכמי קלויז, יען כי תמיד ישבו בהקלויז על התורה,

הם וחבריהם. פעם אחת היה נצרך להם מעות על הכנסת כלה, ונגמר בדעתם לסובב בעיר בראד, לקבץ נדבות מעשירי העיר. ויבואו אל בית עשיר אחד, ואף כי היה איש קל במנהגי ודתי ישראל, עם כל זה חרד לקראתם, ויקבלם בכבוד, ויספרו לו מטרת חפצם, וישאל להם העשיר, כמה כסף עוד חסר להם להשלים כל צרכי החתונה? ויאמרו לו, כי חסר להם מעות על טלית ושטריימל, ויאמרו להם העשיר, כי קשה לו ביטול תורתם וטירדתם, ויתן להם כל הכסף אשר חסר להם, והצדיקים נתנו לו תודתם, וילכו לביתם. והגה"ק רבי חיים שם אל לבו לשלם להעשיר תשלום גמולו. וכאשר העשיר הזה בימי חייו לא הוצרך לשום טובה מרבי חיים זי"ע, ויהי היום כאשר קרבו ימי העשיר, וחלה ונטה למות, ונודע הדבר לרבי חיים, צוה להמשמש, שיודיעו בעת שילכו אוזניו לרבי עולמו, וכן עשה המשמש. וילך הגה"ק רבי חיים אחר מטת המת. ובדרך צוה הגה"ק רבי חיים לעמוד עם המטה, ויקרב אל המטה, ויט בידו אנה ואנה, וכן עשה פעם שנית, ובעת בואם עם המטה אל חצר בית החיים, קרב הגה"ק רבי חיים אל המטה, וינופץ ידיו ויפרוש כפיו, למעלה ולארבע הרוחות, ואחר כך הלך לביתו, וכל העם ראו כן תמהו, כי היה הדבר לפלא בעיניהם, כי היה הוסכן הגה"ק הרב רבי חיים לבטל מלימודו, לילך ללוות אחר איש, אשר לא היה מפורסם לראש אלקים, ואיש אחד הרהיב וישאל את הרב מה זאת ראה על ככה, בכל מעשים אשר עשה בענין ההלוי. ויספר לו הגה"ק רבי חיים זי"ע, את אשר עשה העשיר בדבר נתינת הכסף, על הטלית ושטריימל להכנסת כלה, ועבור זאת החזיק לו טובה, לילך אחר מטתו, אבל כאשר הלך כברת ארץ אחר המטה, ראה והנה מחנה מלאכי חבלה, הקיפו וסבבו את המטה, ורצו לחטוף את המת, וע"כ סילקם במקלו, אבל בהגיעם אל חצר בית החיים חזרו וסבבו, ובשום אופן לא רצו לחוש ממקומם, אז הוכרח לסכך עליו בכפיו, עם זכות הטלית אשר נתן להכנסת כלה, ופטר אותו לעולמו לשלום.

הרה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא בא בקשר שידוכין עם הרה"ק רבי אלעזר ניסן אב"ד דראהיטש בנו של הגה"ק בעל ישמח משה והתנו ביניהם כי על שניהם לסלק סכום מסוים להנדן, וכי רבינו יפרנס את הזוג למשך שנים אחדות, ובהסידור קידושין יזכה הישמח משה, כשהגיע השעה המיועדת לנישואין שהיתה בדאמבראווא, שהה הרה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא והתעכב בחדרו זמן רב, ושלא להגיד להמחותן כי שניה את טעמו ואין ברצונו לתת שום נדן, המחותן התפלא לשמע הדברים, אבל משום פקודת הרמ"א שמורה לבל לעכב נישואין בשביל טענת ממון, שלא להשיב לרבינו שהוא מוותר על הנדן, התמהמה רבינו עוד חצי שעה ושלא

שוב שנית להגיד להמחותן שאין בדעתו לפרנס את הזוג כלל, ר' אלעזר ניסן השתומם לדעת מה זה ועל מה זה מחליף מחותנו הצדיק הבטחותיו ברגע האחרון, אבל שוב לא התקוטט אלא ענה שגם זה הוא מוחל בלב שלם. כעבור עוד זמן מה ועד שהמחותן משתאה ומחריש על המאורעות המוזרות, הגיע השליח שלישי ושביסא מתלא חדשה שרבינו רוצה להיות המסדר קידושין, לתמהונו של המחותן לא היה קץ וגבול, אבל בכל זאת התעטף בגלימא של דממה ויותר גם ע"ז מפני דרכי שלום, שלח שוב רבינו למחותנו שרצונו שהמחותן יסלק חלק הנדן שהתחייב, השיב ר' אלעזר ניסן שעתה אין בידו כלום והוא מבטיח לשלם הכל בזמן קצר. רבי מרדכי דוד סירב לסמוך על הבטחת פיו אלא החזיק בדיבורו שלא ילך להחופה בטרם ישלם עד פרוטה אחת, ואם אין לו עכשיו יסע נא על פני העיירות, ומהפזיזות שיאסף במשך ימים אחדים בטח יוכל לשלם הנדן ואז יעשו הנישואין, המקורבים ניסו לדבר על לב רבי מרדכי דוד לחמול על מחותנו ולסמוך על נאמנות דיבורו, אבל רבינו התעמק בלימוד סוגיא אחת, ולא קם ולא זע ולא שת לבו להפצרת האנשים. באין ברירה הסכים המחותן לדחות הנישואין עד לשבוע הבא וגמר אומר ליסע למחרת לכפרים ולעיירות הסביבות ולעשות כרצונו מחותנו, האורחים שבאו להתעסל בחתונה עזבו נבוכים ותמהים את המקום וחזרו לבתיהם. ויהי בחצי הלילה והנה חיל ורעדה אחזו את רבי מרדכי דוד באמצע לימודו ותוך כדי פחד ויראה עילאה קם מכסאו באמרו 'הנה הרבי בא' וצוה למשמשו ללכת מהר ולקרוא את מחותנו והחתן, כי רצונו לעשות תיכף ומיד את החופה והחתונה, בבוא המחותן שאל את מחותנו מה קרה שלפתע חזר מעלת כב' מהחלטתו לעשות הנישואין בשבוע הבא, השיב לו רבי מרדכי דוד: שמעו ואספר גופא דעובדא. הנה מו"ר הק' מלובלין הביטיח לי קודם הסתלקותו שיבא מגן עדן לקחת חבל בשמחת כל צאצאי, והיום הייתי יושב ומצפה בכליון עינים על מו"ר והנה לא בא, אז מורא עלה בלבי אולי אין הרבי מרוצה מהשידוך, לכן הייתי משתמט מפעם לפעם בטענה אחרת כדי לדחות החתונה לזמן מאוחר, כולי האי ואולי עדיין יופיע הרבי, ואם אמנם לא יבא לבסוף אז אדע שאין זה זיווג הגון, אבל כשהגיע חצות הלילה ראיתי והנה מורי בא, ועל שאלתי למה איחר פעמותיו. השיב החוזה שהמתין שהאנשים בלתי מהוגנים מן העיר ילכו וישבו לביתם, כי לא רצה לשבת אתם יחדיו, כי בעיר דאמבראווא היו הרבה מתנגדים לדרך תלמידי הבעש"ט, ולא היה יכול החוזה לסבול אותם ועכשיו ישנים, האויר כבר זך ויכולתי לבא. ועתה - סיים רבי מרדכי דוד - ידע כבוד מחותני שהנני מוכן לקיים כל התנאים שהותנו בינינו מתחלה ודבר אחד מדברי אחור לא ישוב ריכם.

רב פלוני בירושלים סח לו למרן שר התורה **מטשעבין**, שאינו הולך לחתונה אלא כשנקרא לסדר קידושין, הגיב על כך: "ואני לא אלך לחתונה כי אם בידעי שאין מכבדים אותי בסידור קידושין..." (בצילוי חמדת)

בהגיע הרה"ק רבי נחום בערניו מסדיגורא [בן רבי שלום יוסף בהרה"ק מרח"ן] לפרקו נשא לאשה את ב"ג הרבנית הצדקת מי פעריל בת דודו הרה"ק רבי **אברהם יעקב מסדיגורא** זי"ע - הנישואין התקיימו בחודש סיון וכפי הנמסר השתתפו בה למעלה מחמישים אלף איש ומסופר אשר אשר בעת החתונה בכתה הכלה בכיות נוראות. כששאלה אביה - אדה"ז מסא"ג - לפשר הבכיות ספרה לו אשר חללה חלמה לה שבעת עמדה תחת החופה התנפלו עליהם מחנה קוזקים ורצו ליקח את החתן עמהם. ואתה (הכוונה לאביה) אמרת להם "לאזט איהם צו רוה, פארשטערט מיר ניט מיין שמחה איהר וועט דאס קענען טוהן א אנדער מאל", וע"ז בכתה, הרגיעה אביה הק' ואמר לה "דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין, קנינו סחורה טובה ונחיה אתו בנחת" - וברבות השנים הבינו כוונתו לאשר נסתלקו שניהם בשנה אחת - תרמ"ג. - - - ביום חתונתו בעת שעמד תחת חופתו היום לפתע את עיניו ופניו החוורו כסיד, אחר החופה שאלו חותנו לפשר הדבר, ענהו: הרגשתי שאחד מניח ידיו על ראשי לברך, בהרימי עיני לראות מי הוא זה ראיתי שזה אבי ז"ל. שאלו חותנו: וכי חידוש הוא זה בעיניך, האם לא ידעת מזה שהאבות באים לשמחת הבנים? השיבו החתן רנ"ב: ידעתי, אבל לא ידעתי שאפשר לראותם בעיני בשר...

בגיל צעיר לפני הבר מצוה התקשר הרה"ק רבי **ישעיה טשכובינער** זצוק"ל הי"ד בקשר שידוכין עם הצדקנית מרת פריידא בת הרה"ק רבי **יחיאל העשיל מקרילוביץ** חתנו של מרן הק' רבי **יהושע מבעלא**. האירוסין התקיימה בצאנז, והרה"ק מבעלאז בא לשבות שם. **והרה"ק מצאנז** כיבדו ביותר הכבוד, ואמר לו שלא ישנה בשבת ממנהגי בעלז. בין האירוסין והחתונה נסתלק הרה"ק מצאנז בשנת תרל"ו ורבינו החתן היה אז בן י"ב שנה. בשנת תרל"ז נערכה החתונה בבעלז, שעה קלה לפני החופה מסר לו חו"ז הרה"ק מבעלאז ענינים נשגבים ודברים חודרים כליות ולב כהכנה לקראת החופה. וכך כותב הגאון רבי **שמואל ענגיל** בשו"ת מהר"ש להגאון רבי **יוסף נחמיה קורניצר אב"ד קראקא** אודות רבינו: גם הייתי על נשואי הרב הצדיק הג"ל בק"ב בעלזא והשושבין שלו היה הרב"ק, צדיק יסוד עולם ר' יהושע זצ"ל אבד"ק בעלז, וקודם שהלביש הקיטל להחתן סיפר מה ששמע בשעת ההתקשרות מפי כ"ק מרן רשכבה"ג מצאנז ענינים מנשמתו של הרב ר' ישעיה דברים נוראים עכ"ל. - - - הגאון הצדיק

רבי אלחנן הלפרין זצ"ל **מראדומשילא** **לונדון** כותב בשולי הגליון של שו"ת הנ"ל מה ששמע רבות פעמים מזקנו המהר"ש ענגיל שהרה"ק מבעלזא שאל אז את החתן: האם בקשת מאבין שיבוא להחתונה? והוסיף

יש לדעת כי העיקר הוא להכניע את עצמו, כי העיקר שמפריע לאדם כשהוא חלק מגשמי הוא ח"אני", ומכיוון שיש לו לאדם רצונות ואת כל ישותו, הרי הוא דבר כשעצמו. וכפרט שמדמיין לעצמו, א' מדמיין לעצמו שהוא חכם, והשני שהוא עשיר, ויש גם מי שמדמיין שהוא ירא שמים... ועיקר העבודה והעצה לכך הוא הביטול.

אולם גם כזה צריך ליזהר, ולדעת איך, שהרי הכנעה יכול להביא ג"כ לעצבות כפרט כאשר חושב שאין לו תקנה וזה גורם שמייאש את עצמו לאמרי מלחמיב דרכיו. לזה כתיב בתוך"ק ולקחו עין ארז אוזוב וכדאי' ברש"י שאזוב מרמז על שפלות אלא שזה היה צריך לצרף עין ארז, והיינו כי כל יהודי הוא עין ארז, כל נשמה מיישראל היא קדושה חלק אלו ממנו, ובוודאי יש עם מה להחזיק א"ע ולא ח"ו להיות שבור, זה לא רצון ה', רצון ה' הוא שיוגבה לבו בדרכי ה', שכל"א ידע שיכול להגיע לדרגות גבוהות בלימוד התורה ובירושלם.

"כשרונות" הוא דבר נפרד, ענין של חשבונות מן השמים א' לומד יותר בעיון וא' יותר בבקיות, ועם רצון טוב יכול כ"א למוצא את חלקו בתורה"ק, אלא שצריך להיות איתן נגד עצת היצר' ונגד ההרגל הנעשה טבע בפרט מחברים שאינם מהוגנים וצריך שמירה מעולה לזה, או כשישמועים ח"ו מילה לא טובה וכו' לא חסר לאדם נסיונות, וכאשר הקב"ה נתן לנו את התורה לשמירה הרי צריך בזה להתחזק מאד, כשיושבים ולומדים כל הזמן קשה להעריך איזה שמירה מעולה היא, ולעריך את הכח שהקב"ה נתן לנו בזה, וע"כ צריך להתבונן בזה.

בספר **זרע ברך** מתלמידיו של הה"ק בעל מגלה עמוקות טוען שם נגד הדרשנים שבימיו שמשום כבוד וכסף אמרו דרשות על כל מיני מדרש פליאות לקשר ב' דברים ולכנות בנין פורח באויר, וצונוק על"ז שזה לא תורה ולא זה הדרך, וכותב שם שיכול להיות שכל הגזירות שהיו שם או חבל בגלל זה, ואף שבדור לא היה חסר עבירות רח"ל כאשר היו חוכרים אצל פריצים שהיו מחללים את השבת כאשר ניהלו החנוות בשבת ככחול ר"ל וכדו', מ"מ באם היו לומדים כראוי הייתה התורה מנא ומנא מכל דבר רע, אולם כאשר התורה אינו על דרך האמת אינו מן על כלל ישראל עכ"ד.

וההרגשה שהייתה אז שעם כל ההטאים העוונות ופשעים שהיו אז ככלל ישראל הייתה התורה"ק יכולה להציל את כל הדור, ואם מתבוננים בזה רואים שזה גיווארד, שהקב"ה נתן לנו כזה תורה שמונא ומנא, להציל מכל הרעות שיש בעולם ולהציל מן היצר' ולא מעריכים את זה כראוי. וע"כ צריך להזהר שההרגל לא יהיה לנו את זה, צריך להתבונן וללמוד בספרי חסידות וספרי מוסר וע"כ יתבונן כ"א בעצמו כראוי.

ועכשיו שאנו עומדים לפני סוף הזמן וצריך להיות התחלה לזמן הבעל"ט, אז בוודאי יחזיק יש לנו זמן כ"כ מתאים כמו עתה, לנצל את הזמן ולהשוב אולי היה יכול להיות יותר טוב, וכמו דאיתא בנועם אלימלך (פ' חוקת) לא הכוונה להיכנס למורה שחורה ח"ו אלא להראות שאפילו אצל הצדיקים שכל מעשיהם בקדושה ובטהרה שייך השתפרות, כי הכוחות שניתנו לבני אדם אין לזה שיעור, וצריך להתחזק והשליט יעזור שיהיה לנו ברכה והצלחה, יש הרבה מה ללמוד מספרי"ק ויש הרבה מה ללמוד מהנהגות.

(בי"ק מרן ראש הישיבה זצוק"ל בשו"ת קודש בעת עזרת מילה מלכה לתלמידי הישיבה בסוף זמן חורף תשנ"ה)

הילולא דצדיקא

תר"פ	רבי חיים שפירא מפלאצק הי"ד ב"ר שלום מפשיטק.	ערש"ק י"ב אלול
תש"א	רבי אורי יהושע אשר אלחנן ראבינאוויטש מקובליבעל ב"ר יעקב צבי מפאריסוב.	רבי שמעון בן הר"א ש"ס.
תשנ"ח	הצדיק נסתר מת"א רבי אברהם יחיאל פיש ב"ר יוסף חיים.	רבי שמחה בונם מפשיטא ב"ר צבי הירש המגיד מוואדיסלוב. (קול שמחה, מדרש שמחה, קול מבשר)
	יום א' י"ד אלול	רבי משה אליקים בריעה ב"ר ישראל מקאזניץ. (באר משה, דעת משה, בית משה, קהלת משה עה"ת, ויחל משה על תהלים, מטה משה על הגש"פ, פרקי משה על אבות, תפלה למשה לסוכות) [בז"ר חתן האור הגהג מפולנא, ובז"ש חתן רבי אליעזר מליזענסק]
	רבי ברוך מרדכי איטינגא אב"ד באברויסק ב"ר אליעזר לייזער מלעמבערג. [תלמיד הגר"א ולאחר מכן תלמיד בעל התניא]	רבי חיים אויערבאך אב"ד לונטשיץ ומלפנים דיין בק"ק ליסא ב"ר יצחק. (דבר משפט) תקצ"ט
תרי"ב	רבי נחום יהושע מדומברוביל הי"ד ב"ר אברהם שמואל מברנזה. [חתן רבי אלתר מרדכי ספרד מאוסטרא]	רבי אליעזר שפירא מלאנצטוט ב"ר צבי אלימלך מדינב. (יודעי ביה, עזר ישועה) תרכ"ה
תש"ב	יום ב' ט"ו אלול	רבי יהושע צבי מיכל שפירא ב"ר יעקב קאפל. (צניץ הקדוש, התרגשות הלב, תיקון חצות) תרס"ו
	רבי יוסף קובו משאלוניקי ב"ר שמעיה. (גבעות עולם)	רבי אברהם אהרן טייטלבוים אב"ד קולבסוב ב"ר יקותיאל יהודה אב"ד סיגעט. [חתן רבי יחיאל מקאלנסוב]
תפ"ז	רבי אברהם יצחק. (זרע אברהם)	רבי נחמן מנאמשוב ב"ר ישראל שמואל.
תפ"ט	רבי עקיבא אייגר (הראשון) מפרעסבורג ב"ר שמחה בונים. (משנת דרעק"א)	רבי יצחק הי"ד ב"ר נחום יהושע מדומברוביל.
תק"ח	רבי יעקב קאפל חסיד מקאלאמיא ב"ר נחמיה פייבל. (תלמיד הבעש"ט)	רבי אברהם מנחם נחום טווערסקי מחלם הי"ד ב"ר משה יהודה לייב מקאזמירי - חלם. תש"ב
תקמ"ז	רבי מאיר הלוי הורוויץ אב"ד לעברטשוב. [נכד ההפלאה]	רבי צבי יחזקאל מיכלאזאן הי"ד ב"ר אברהם חיים. (שו"ת תירוש ויצרה) [רב בק"ק פלונסק ובווארשא]
תר"א	רבי יצחק הלוי מברעזא ב"ר יחיאל מיכל. [חתן רבי אהרן מטשערנאביל]	ש"ק י"ב אלול
תרכ"ה	רבי בונים מנחם מענדל מעירסלוב ב"ר שמעון. [חתן הדעת קדושים מבוטשאטש]	רבי משה ב"ר יעקב צפרוש (סדר גיטין)
תרמ"א	רבי נחום בראנדזוויין מבורשטין ב"ר אליעזר מאזיפאלי. (אמרי טוב, אמרי חיים, אמרי רצון, אמרי ברכה)	רבי אברהם ב"ר עזריאל ר"מ דק"ק לבוב.
תרע"ה	רבי ישראל יעקב יוקל טייטלבוים אב"ד וואלאווא אב"ד שמואל מגארליץ. [חתן היטב לב מסיגעט] (היטב איטיב עה"ת)	רבי יעקב יוקל הלוי הורוויץ אב"ד גלוגא ומרדכי ב"ר מאיר מטיקטין. [אביו של רבי יצחק מהאמבורג]
תרפ"ד	רבי אברהם יהושע העשיל פרידמאן מאדזור ב"ר יצחק מבהאוש.	רבי יעקב ישראל טווערסקי מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנוביל. (שושנת העמקים, עמק תפלה) [חתן רבי דובער מליבאוויטש]
תש"ח	רבי חנוך העניך אייגש הי"ד ב"ר שמחה ראובן אידלמן. [דיין דק"ק וילנא] (מרחשת)	רבי אליהו שיק. (עין אליהו על עין יעקב)
תש"א	רבי אברהם יעקב מפרובינצ'א ב"ר שמואל. (צור יעקב)	רבי יעקב ב"ר יצחק גזונדהייט אב"ד ווארשא. (תפארת יעקב)
תש"ב	יום ג' ט"ז אלול	רבי אברהם ישכר הכהן ראבינאוויטש מראדומסק ב"ר שלמה. (חסד לאברהם)
שמ"ב	רבי יצחק הכהן שפירא אב"ד קרעמיניץ וקראקא ב"ר דוד.	רבי יוסף חיים ב"ר אליהו מברנדה. (אדורת אליהו, אורח חיים, אות חיים, אמרי ביה, בן איש חי, בניה-על התורה, בן יהודי-על התורה, בן איש חיל, ברכת חיים, גדולת חיים, דרושי חיים, כתר מלכות, מים חיים, משל ומשל, נפלאים מעשיו, עוד יוסף חי, שבת מלכות, שער חיים, שפתי חיים, תשובה מחיים, ידי חיים, עוד יוסף חי [הלכות], רב פעלים, מקציעאל, רב ברכות, תורה לשמה, ברכת אבות, חסדי אבות, מוסיף חיים, אבן שלמה, אם המלך, דברי חיים, חיים והשלום, נחמת ציון, קרן ישועה, דעת ותבונה, אור זרוע, אמות עתין, הילולא רבא, שלש נחמדים, משמרת החודש, סדר היום, רפואת הנפש, תיקון תפילה, חוט המשולש, חקיר לב, נוה צדיקים, סוד ישרים, שני אליהו)
תע"ב	רבי נפתלי שפיטץ. (מלא רצון)	רבי יעקב ב"ר יחזקאל משה ב"ר יחיאל יעקב מקאזניץ.
תרנ"ז	רבי פנחס חיים הלוי הורביץ דיין דק"ק קאסוב וגרויסווארדיין ב"ר אברהם זאב מו"צ בליזענסק. (פתחא זוטא)	
תרנ"ח	רבי אליעזר הורוויץ ממעליץ טארנא ב"ר יהושע.	
תשנ"ז	רבי אברהם אביגדור נחום לאנדא ב"ר יצחק יעקב דן מסטריקוב.	
תשס"א	יום ד' י"ז אלול	
תי"ב	רבי נתן ב"ר יצחק שפירא המגיד מלובלין.	
המגיד	רבי יוסף יאסקא הלוי מראוונא ב"ר יצחק מקאסטנטין. [תלמיד המגיד ממעזריטש, והמגיד מזלעטשט] (יסוד יוסף, ליקוטי יוסף)	
תק"ס		

רבי הערש'לע דישקיס - רבי צבי הירש גרינוואלד מאופאטשנא. [תלמיד החחה מלובלין, והיהודי הק, חותן רבי דוד מקצאץ] [יש הביאו את ה"צ איתמול]
רבי דוד בן טאוב אב"ד אברוניסק, [בני דוד]
רבי יעקב קאפל רייך אב"ד בודאפטס ב"ר אברהם יחזקאל אב"ד באנאוויץ. [תלמיד הכתב סופר]
יוס' ה' י"ח אלול
רבי יהודה ליווא ב"ר בעלאל. [המהר"ל מפראג] [ספר הגדולה, גבורות, תפארת ישראל, נצח ישראל, ספר ההוד, ספר שמים וארץ, נתיבות עולם, באר הגולה, נר מצוה, דרך חיים, דרשות המהר"ל, דברי נגידים, חיי אגדות על הש"ס]
רבי יצחק חיות ב"ר אברהם. [אפי רברבי]
רבי דוד גאנז. [צמח דוד]
רבי יעקב יהושע היילפרין אב"ד פאדובה ב"ר אלחנן. [נחלת יעקב, שושנת יעקב]
רבי נח אברהם הלוי הלר אב"ד דולינא ב"ר אהרן משה אב"ד סניאטין. [מכנהי הקלויז בבראדי, ותלמיד המגיד ממעזריטש] [זירוזתא אדברהם]
רבי צבי הירש אב"ד אה"ו [מלפנים אב"ד בראדי, גלאווי] ב"ר בנימין באשאק. [שולת תפארת צבי]
רבי יוסף מאוסטילה ב"ר מרדכי מנעשניז. [חתן רבי יהודה מאיר משפטייווקא]
רבי עבדאללה סומך. [זבחי צדק, חזון למועד]
רבי אברהם יהודה לייב קוואק מבראק. [מלואת אבן ב"ח על שו"ע, איל מלואים] [תלמיד החי

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

נשגר בזה מעומק הלב לתלמידי וידידי הישיבה הע"י שהשמחה במעונם

הרב נחום יודא גרוס - בני ברק
הרב יחיאל מיכל פרנקל - בני ברק
הרב יהושע רובין - אב"ד באבוב 45, ב"פ
הרב יוסף משה צוויבל - בני ברק
הרב יצחק יהודה שפירא - ציריך - לאנדאן
הרב ישראל חיים שטיינפלד - בני ברק
הרב יעקב וינגרטן - ר"מ ישיבת מאור עינים ובעמח"ס סידור המפורש, ירושלים
הרב משה שמואל כהן - מלפנים ר"מ בישיבה"ק, ירושלים
הרב מאיר רובין - ירושלים
הרב ברוך יוסף רוט - ראש כולל ביאלה, בני ברק
הרב אליעזר גולדמאן - כקש"ת אדמו"ר מזוועהיל, ארה"ב
הרב יהושע ליברמן - ראש כולל היכל המשפט ור"י שומרי החומות, בני ברק
הרב מנחם ברגר - ר"מ ישיבת צאנז, ב"ב
הרב משה היילפרין - רב דק"ק ראדומישלא, ג"ג לונדון
הרב יוסף מנחם מרמרוש - ירושלים
הרב ישראל לדברברג - בני ברק
הרב ברוך האגר - כקש"ת אדמו"ר מאטנא, ב"ב
הרב ישראל אונסדורפר - מו"צ חסידי צאנז קלויזנבורג, וויליאמסבורג
הרב שמואל מרדכי פורטוגל - כקש"ת אדמו"ר מסקולען, ירושלים
הרב דוד משה ראזענבוים - כקש"ת אדמו"ר מקרעטשיין, קרית גת
הרב חיים לייפער - כקש"ת אדמו"ר מטעמסוואר, אלעד
הרב מתתיהו דייטש - אב"ד רמת שלמה, ירושלים
הרב זאב הורן - בני ברק
הרב יואל שמואל - בני ברק
הרב אהרן זעליג רייס - לאנדאן
הרב פינחס גרוס - אלעד
הרב חיים בערגער - מאנסי
הרב חיים יוסף דוד וינגרטן - מודיעין עילית
הרב אברהם יהושע ה. העשל - כקש"ת אדמו"ר מקאפיטשניץ, ב"פ
הרב שמואל בנימין שפירא - יונה
הרב הערש'ל פאללאק - וויליאמסבורג
הרב חיים הלוי האפפמאן - אנטווערפן
הרב ישראל משה הכהן בראנדער - בני ברק
הרב יעקב מאיר צבי ארליך - כקש"ת אדמו"ר מקוידניו, בני ברק
הרב יחיאל נתן שניאורסון - בן מורנו נשיא הישיבה שליט"א, ירושלים
הרב יוסף הכהן מילער - מאנסי
הרב מנחם נחום טווערסקי - כקש"ת אדמו"ר מראחמיסטריווקא, אוק ענד וויין
הרב ישעי' כהן - בני ברק
הרב אליעזר זוסיא גולבסקי - בית שמש
הרב שלום חיים שמואל - מודיעין עילית
הרב שלום רוקח - ב"ב
הרב אהרן קאהן - קרית גת
הבה"ח כמו ברוך שמעון שניאורסון - ירושלים
הבה"ח כמו משה מרדכי גולדשטיין - אשדוד
הבה"ח כמו שלום מנחם בעק - ביתר
הבה"ח כמו אברהם טאוב - בני ברק
הבה"ח כמו אברהם ברוינשטיין - בני ברק
הבה"ח כמו אהרן יצחק חלמיש - ביתר עילית
הבה"ח כמו עזריאל שווארץ - אשדוד
הבה"ח כמו שלמה שפערקורן - ארה"ב
הבה"ח כמו אברהם דוד באב"ד - פעה"ק

הר"ם והשפ"א ורח"ה מאלכסנדון
רבי ישראל משה ליפשיץ מפרושקוב ב"ר יחיאל מאיר מגוסטניץ.
רבי יוסף משה שניאורסון הי"ד ב"ר נחום זלמן אב"ד טשערקאס. [אביו של מרן ראש הישיבה זצוק"ל בעל הברכת שמעון]
ערש'ק י"ט אלול
נעקש"ש רבנו יעקב מאורילאנש הי"ד. [תלמיד רבינו תם]
רבי יוסף ב"ר פייבוש. [בנו של הב"ח]
רבי ברכיה שפירא מקראקא. [זרע ברך]
רבי חיים בנבנישתי ב"ר ישראל. [נכסת הגדולה, בעי חי, חמרא דחי, דינא דחי, פסח מעובין]
רבי אברהם הלוי הורוויץ ב"ר ישעי' אב"ד פוחנא.
רבי משה מאורישטשוב ב"ר פנחס מאוסטרא. [תלמיד הסבא משפאלא]
רבי זאב נחום בורנשטיין מביאלא ב"ר אהרן. [אגודת איזוב] [אביו של האבני טרן]
רבי יקותיאל אריה קמהלר ב"ר גרשון. [ר"י בסטאסילב] [חדוהא דשמעתא, נתיבות התלמוד, מפת הדור, דור דעה]
רבי משה צבי אריה ביק אב"ד בני משה ב"ר חיים יחיאל מיכל אב"ד מעיזבו.
רבי אלימלך אלטר פאנעט מדעש-בו"פ ב"ר יוסף.
רבי חיים יצחק אייזיק טייטלבוים אב"ד סלאטפינא בו"פ ב"ר יואל אב"ד קיאליווא. [חתן רבי שלום הורביץ אב"ד בייטש]
זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כוס תנחומין

נשגר בזה למע"כ בוגרי הישיבה ידידינו הנעלים האברך הקר מגזע אראלים ותרשישים, ח"ה

רבי מרדכי אברהם הורביץ שליט"א, ב"פ
והגה"צ המפורסם מגדולי בעלי הכשרות בארה"ב
רבי יהושע כ"ץ שליט"א, אב"ד מאגרוב
על השבר הגדול בפטירת אמו - אחותו הרבנית הצדקנית מרת בלומא רויזא ע"ה
בת הרה"צ רבי אהרן אריה הכהן כ"ץ זצ"ל
א"ח הגה"צ רבי אלטר אליעזר שידלחט"א
רב ביהמ"ד זכרון משה דאגו"י ב"פ
המקום ינחם אותם ואת ב"ב וכל המשפחה הרוממה בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא יוסיפו לדאבה עוד, ומעתה ששון ושמחה ישמע במעונם כל הימים אכ"ר.

כוס תנחומין

נשגר בזה למע"כ בוגרי הישיבה ידידינו הנעלים כ"ק האדמו"רים מראחמיסטריווקא שליט"א

וויליאמסבורג, ואוק ענד וויין
על השבר הגדול בפטירת אחותם
הרבנית הצדקנית מוויזניץ קיימישע
מרת פיגא שפרה האגער ע"ה
בת הרה"ק רבי חי יצחק מראחמיסטריווקא ז"ע
א"ח כ"ק אדמו"ר מוויזניץ קיימישע שליט"א
המקום ינחם אותם ואת ב"ב וכל המשפחה הרוממה בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא יוסיפו לדאבה עוד, ומעתה ששון ושמחה ישמע במעונם כל הימים אכ"ר.

לעילוי נשמת

הרה"ג ר' אברהם משה קרויזר ז"ל
בן הרב מרדכי יהושע ז"ל
נלב"ע ט"ז אלול תשס"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לזכר עולם יהיה צדיק

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זיע"א
לרגל יומא דהילולא בש"ק י"ג אלול
ולעילוי נשמת הרב הגאון החסיד
הק"ר רבי יוסף משה שניאורסון זצוק"ל הי"ד
בן הגאון הצדיק רבי נחום זלמן זצוק"ל
אב"ד טשערקאס
אביו של מרן ראש הישיבה זצוק"ל
נעקש"ש ביום י"ח אלול
הנוצח ע"י נכדיהם האחים החשובים
הרב שם רוקח שליט"א, ב"פ
הרב צבי אלימלך רוקח שליט"א, אב"ד בערשט
הרב נחום זלמן רוקח שליט"א, ליקוואד